

Zetknięcie nr 1 do aneksu nr 1 do umowy nr 00004. Uch. 15. 6572. 20003. 2023

Rzeczpospolita
Polska

Dofinansowane przez
Unię Europejską

Lokalna Grupa Działania Stowarzyszenie „Unia Nadwarciańska”

Lokalna Strategia Rozwoju na lata 2023-2027

Stowarzyszenie „Unia Nadwarciańska”
z siedzibą: ul. Poznańska 18
adres biura: ul. Plac Szkolny 16 A
62-400 Słupca
tel. 63 241 00 73, kom. 512 962 200
NIP 667173333 REGON 300943790
KRS 0000310950

Wiceprezes
Anita Herudzińska
Anita Suszka

Prezes
Anita Herudzińska
Anita Herudzińska

Słupca, maj 2023 r.

Spis treści	
Rozdział I: Charakterystyka partnerstwa lokalnego	2
1.1 Nazwa LGD i forma prawna	2
1.2 Opis procesu tworzenia partnerstwa	2
1.3 Opis ogólny struktury LGD i charakterystyka jej członków	3
1.4 Ogólna informacja o składzie organu decyzyjnego	5
1.5 Zwięzła charakterystyka rozwiązań stosowanych w procesie decyzyjnym	5
1.6 Wskazanie dokumentów regulujących funkcjonowanie LGD z podaniem sposobu ich uchwalenia i aktualizacji	8
Rozdział II: Charakterystyka obszaru i ludności objętej wdrażaniem LSR	10
2.1 Opis obszaru LGD – Stowarzyszenia „Unia Nadwarciańska”	10
2.2 Mapa obszaru LGD	11
2.3 Cechy i czynniki decydujące o społecznej, gospodarczej i geograficznej spójności obszaru LGD	11
Rozdział III: Partycypacyjny charakter LSR	14
3.1 Przebieg konsultacji LSR ze społecznością lokalną	14
3.2 Wykorzystanie adekwatnych do potrzeb partycypacyjnych metod konsultacji na każdym etapie prac nad opracowaniem LSR	18
3.3 Dokonanie analizy przyjęcia bądź odrzucenia wniosków z konsultacji	20
3.4 Wykorzystanie danych z konsultacji społecznych prowadzonych na obszarze objętym LSR do jej opracowania. Skutki i wyniki zastosowanych przez LGD partycypacyjnych metod tworzenia strategii	20
3.5 Aktywność społeczna na etapie wdrażania LSR. Wzmocnienie partnerskiej współpracy	21
Rozdział IV: Analiza potrzeb i potencjału LSR	24
4.1 Analiza potrzeb rozwojowych i potencjałów obszaru wdrażania LSR wraz z uzasadnieniem	24
4.2 Analiza SWOT obszaru LGD	48
4.3 Określenie grup docelowych	50
Rozdział V: Spójność, komplementarność i synergia	53
Rozdział VI: Cele i wskaźniki	58
6.1 Specyfikacja i opis celów, przypisanych im przedsięwzięć oraz uzasadnienie ich sformułowania w oparciu o konsultacje społeczne i powiązanie ich z analizą potrzeb i potencjału obszaru	58
6.2 Cele z podziałem na źródła finansowania	74
6.3 Przedsięwzięcia realizowane w ramach RLKS, wskazanie sposobu ich realizacji wraz z uzasadnieniem	74
6.4 Przypisanie wskaźników do celów i przedsięwzięć w kontekście ich adekwatności do celów i przedsięwzięć oraz zgodności ze wskaźnikami dla programów, w ramach których jest zaplanowane finansowanie LSR	80
6.5 Cele i przedsięwzięcia	82
Rozdział VII: Sposób wyboru i oceny operacji oraz sposób ustanowienia kryteriów wyboru	83
7.1 Ogólna charakterystyka wewnętrznej organizacji pracy LGD (przyjęte rozwiązania formalno-instytucjonalne, sposób powstania procedur, ich cele i założenia	83
7.2 Sposób ustanawiania i zmiany kryteriów wyboru zgodnie z wymogami określonymi dla programów	85
7.3 Innowacyjność w kryteriach wyboru operacji	86
7.4 Projekty grantowe i koncepcje inteligentnych wsi, operacje własne i operacje realizowane w partnerstwie	87
Rozdział VIII: Plan działania	89
8.1 Charakterystyka przyjętego harmonogramu osiągania poszczególnych celów i wskaźników, wskazująca czas realizacji kluczowych efektów wdrażania LSR. Wyszczególnienie kamieni milowych realizacji LSR	89
Rozdział IX: Plan finansowy LSR	90
9.1 Opis źródeł, z których planuje się finansowanie działalności LSR	90
Rozdział X: Monitoring i ewaluacja	91
Wykaz literatury	93

Rozdział I:

Charakterystyka partnerstwa lokalnego

1.1 Nazwa LGD i forma prawna

Stowarzyszenie „Unia Nadwarciańska” jest dobrowolnym, samorządnym i trwałym zrzeszeniem osób fizycznych i prawnych, o celach niezarobkowych, działającym jako lokalna grupa działania. Podstawy prawne działania Stowarzyszenia określone zostały w §1 ust. 1 Statutu Stowarzyszenia (aktualizacja z dnia 17.04.2023 r.). **Stowarzyszenie posiada osobowość prawną. Stowarzyszenie spełnia wymogi określone w art. 4 Ustawy o RLKS.**

1.2 Opis procesu tworzenia partnerstwa

Utworzenie Stowarzyszenia „Unia Nadwarciańska” poprzedzone było dążeniami i działaniami lokalnych samorządów powiatu słupeckiego, organizacji pozarządowych i mieszkańców tego obszaru, zmierzającymi do intensywniejszej promocji i wykorzystania do celów rozwojowych lokalnego dziedzictwa związanego z osadnictwem ludów słowiańskich, początkami państwowości Polski oraz Cystersami. W 2004 roku podpisano wielostronne porozumienie w tej sprawie, w którym sygnatariusze zobowiązali się do przygotowania, promocji i rozwoju nowego produktu turystycznego w miejscowości Łąd pod nazwą „Słowianie-Piastowie-Cystersi. Łąd nad Wartą Dziedzictwem Kultury Polskiej i Europejskiej”. Zbiegło się to w czasie z rozpoczęciem wdrażania Schematu I Pilotażowego Programu Leader+ (PPL+) – sygnatariusze otrzymali dofinansowanie na realizację swojego przedsięwzięcia. W konsekwencji współpraca między partnerami, skupiona wokół tematu wspólnego dziedzictwa, zacieśniała się i przybierała coraz bardziej sformalizowany charakter. W marcu 2006 roku 45 osób – przedstawiciele organizacji pozarządowych, przedsiębiorców i samorządów – powołało lokalną grupę działania, odpowiadającą wymogom podejścia Leader, działającą w formie fundacji „Unia Nadwarciańska”. Wybrana forma prawna zapewniała równoprawną pozycję osób prawnych i osób fizycznych. Na początku 2008 roku, w związku z wejściem w życie w dniu 7 marca 2007 r. Ustawy o wspieraniu rozwoju obszarów wiejskich z udziałem środków z Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich, członkowie partnerstwa podjęli decyzję o zmianie formy prawnej, powołując do życia stowarzyszenie, którego członkami została większość instytucji i osób, które dotychczas były partnerami Fundacji „Unia Nadwarciańska”.

Obszar działania LGD-SUN

Obszar działalności Lokalnej Grupy Działania – Stowarzyszenia „Unia Nadwarciańska” rozszerzał się i ewoluował, obejmując dziś obszar 8 gmin powiatu słupeckiego: miasta Słupcy, gminy Słupca, gminy Powidz, gminy Zagórz, gminy Ostrowite, gminy Strzałkowo, gminy Łądek, gminy Orchowo oraz jednej gminy z terenu powiatu gnieźnieńskiego: gminy Witkowo. Dziś jest ono aktywną, silną, rozpoznawalną oraz prężnie działającą organizacją na rzecz rozwoju obszarów wiejskich o bogatym doświadczeniu wdrażania i realizacji Programu Leader w ramach Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich, zdobywanym w ramach wdrażania Lokalnych Strategii Rozwoju kierowanego przez społeczność w ramach dwóch unijnych perspektyw budżetowych: w latach 2007-2013 i 2014-2023. Stowarzyszenie „Unia Nadwarciańska” to organizacja, która od ponad 15 lat prowadzi swoje działania i aktywizuje lokalną społeczność na terenie powiatu słupeckiego. Dotychczasowym efektem tej pracy jest pobudzenie środowisk wiejskich, małych społeczności do aktywności, szeroko rozumiane wzmocnienie kapitału społecznego oraz wsparcie działalności gospodarczej mieszkańców.

W celu poszerzenia działalności oraz przekazania nowych możliwości mieszkańcom, od 2018 roku przystąpiło do Programu „Działaj Lokalnie” [DL] jako Ośrodek Działaj Lokalnie [ODL], który jest przedsięwzięciem Polsko-Amerykańskiej Fundacji Wolności (PAFW), realizowanym przez Akademię Rozwoju Filantropii w Polsce (ARFP). Głównym celem Programu jest wspieranie i aktywizowanie lokalnych społeczności na terenach wiejskich i w małych miastach poprzez projekty obywatelskie. Program „Działaj Lokalnie” poprzez dotacje wspiera ludzi,

którzy chcą wspólnie działać na rzecz swojej społeczności. Zadaniem stowarzyszenia, jako Ośrodka Działaj Lokalnie, jest przeprowadzanie lokalnych konkursów grantowych, w ramach których wnioskodawcy mogą pozyskać środki na przedsięwzięcia o zróżnicowanym charakterze, odpowiadając na konkretne potrzeby mieszkańców. Elementami, które łączą te projekty jest dobro wspólne i budowa kapitału społecznego. W ramach programu społeczności lokalne mogą działać, kształtować przestrzeń, w której żyją oraz realizować i wdrażać swoje przedsięwzięcia. Do tej pory dzięki środkom, które udało się pozyskać przeprowadzono sześć lokalnych konkursów grantowych (siódmy w trakcie), w ramach których wsparto 42 projekty na łączną kwotę 145 821 zł.

Wybrane pozostałe działania, w tym projekty realizowane w partnerstwie oraz skierowane do grup osób w niekorzystnej sytuacji:

- w 2021 r.: Stowarzyszenie pozyskało dotację na wykonanie zadania publicznego dofinansowanego ze środków Samorządu Województwa Wielkopolskiego, Departament Kultury, zadanie pn. „XVII Ogólnopolski Festiwal Kultury Słowiańskiej i Cysterskiej w Łądzie nad Wartą”, Umowa 13/DK/2021, kwota 10 000,00 zł;
- 2021 r.: dotacja na wykonanie zadania publicznego dofinansowanego z Samorządu Województwa Wielkopolskiego, Departament Rolnictwa i Rozwoju Wsi, zadanie pn. „Zaplątani w Izdebnie”, umowa Nr DR 187/2021 z dnia 29 lipca 2021 r. 9 940,00 zł;
- 2020 r.: w ramach projektu pn. „Mało nas do pieczenia chleba”, realizowanego od 6 września do 31 października 2020 r. skierowanego do mieszkańców sołectwa Myszakówek, Stowarzyszenie przeprowadziło dwa warsztaty z tradycyjnych regionalnych potraw. Dla dzieci zorganizowano konkurs plastyczny o tematyce „Nasza, wieś naszą wspólną sprawą”. Projekt miał na celu kultywowanie lokalnych tradycji – pieczenia tradycyjnego chleba i bułek, wzajemną integrację, poprawę relacji sąsiedzkich, a także promocję idei odnowy wsi i walorów sołectwa Myszakówek;
- 2019, 2018, 2017 i 2016 r.: Stowarzyszenie czterokrotnie otrzymało dotację ze środków Samorządu Województwa Wielkopolskiego, Departamentu Kultury (12 000,00 zł w 2019 i 10 000,00 w 2018 i 2017 r., 15 000 w 2016 r.) na realizację Ogólnopolskiego Festiwalu Kultury Słowiańskiej i Cysterskiej w Łądzie nad Wartą. Zadanie realizowane było we współpracy ze Starostwem Powiatowym w Słupcy i Urzędem Gminy w Łądku;
- 2017 r.: Stowarzyszenie zrealizowało projekt dofinansowany przez Urząd Marszałkowski Województwa Wielkopolskiego, Departament Rolnictwa i Rozwoju Wsi w ramach Programu Wielkopolska Odnowa Wsi 2013-2020, konkursu ofert „Nasza wieś , naszą wspólną sprawą” na projekt pt. „Rowerem po wielkopolskiej krainie” skierowany dla mieszkańców Kosewa i Powiatu Słupeckiego mający na celu promocję walorów przyrodniczych i historycznych. Kwota dofinansowania to 7 285,05 zł;
- 2016 r.: Stowarzyszenie realizowało projekt skierowany dla osób starszych w ramach konkursu Wojewody Wielkopolskiego „Działania na rzecz wspierania aktywności osób Starszych”. Kwota dofinansowania to 4 150,00 zł;
- 2016 r.: Stowarzyszenie zrealizowało projekt dofinansowany przez Urząd Marszałkowski Województwa Wielkopolskiego, Departament Rolnictwa i Rozwoju Wsi w ramach Programu Wielkopolska Odnowa Wsi 2013-2020, konkursu ofert „Nasza wieś , naszą wspólną sprawą” na projekt pt. „Kajakiem po Warcie – Łąd sołectwo atrakcyjne turystycznie i kulturowo” skierowany dla mieszkańców Łądu i Powiatu Słupeckiego. mający na celu promocję walorów przyrodniczych i historycznych Łądu. Kwota dofinansowania to 7 799,00 zł.

1.3 Opis ogólny struktury LGD i charakterystyka jej członków

Struktura LGD i organy stowarzyszenia

Organami Stowarzyszenia są: Walne Zebranie Członków, Zarząd, Rada oraz Komisja Rewizyjna.

Kadencja innych niż Walne Zebranie Członków, organów stowarzyszenia: Zarządu, Rady i Komisji Rewizyjnej, trwa pięć lat i kończy się z chwilą powołania nowych organów. Wybór do powyższych organów następuje spośród kandydatów – członków zwyczajnych stowarzyszenia. Zasada kadencyjności daje możliwość Walnemu Zebraniu na zmianę członków organów stowarzyszenia. Jednocześnie motywuje członków organów do prawidłowego działania. W przypadku zaistnienia wakatów w statutowym składzie Zarządu, Rady lub Komisji

Rewizyjnej, w okresie 2 miesięcy od zaistnienia takiej okoliczności, Zarząd jest zobowiązany zwołać Nadzwyczajne Walne Zebranie Członków, które dokonuje wyborów uzupełniających skład danego organu na okres do końca kadencji danego organu, w sposób określony w statucie dla danej funkcji.

Walne Zebranie Członków

Zgodnie z zapisami statutu najwyższym organem Stowarzyszenia jest Walne Zebranie Członków. Zwyczajne Walne Zebranie Członków jest zwoływane przez Zarząd raz w roku w terminie do 30 czerwca. Prawo do zwołania Walnego Zebrania Członków przysługuje również Komisji Rewizyjnej (jeżeli Zarząd nie zwoła go w określonym statutowo terminie). Natomiast nadzwyczajne Walne Zebranie Członków zwołuje Zarząd z własnej inicjatywy albo na pisemny wniosek Komisji Rewizyjnej, na pisemny wniosek Rady lub na pisemny wniosek co najmniej 10 członków zwyczajnych Stowarzyszenia. Prawo do zwołania Nadzwyczajnego Walnego Zebrania przysługuje również Komisji Rewizyjnej (jeżeli Zarząd nie zwoła go w określonym statutowo terminie).

Zarząd

Zarząd jest organem wykonawczym Lokalnej Grupy Działania. Zarząd składa się z 2-3 Członków (obecnie 2): Prezesa Zarządu i Wiceprezesa Zarządu, wybieranych przez Walne Zebranie Członków. Zarząd reprezentuje Stowarzyszenie na zewnątrz i działa w jego imieniu. Do najważniejszych kompetencji Zarządu należy m.in.: zwoływanie Walnego Zebrania Członków; kierowanie bieżącą działalnością Stowarzyszenia, prowadzenie spraw związanych z pozyskiwaniem funduszy na działalność statutową, zarządzanie majątkiem i funduszami Stowarzyszenia oraz uchwalanie zapisów i zmian zapisów w Lokalnej Strategii Rozwoju.

Komisja Rewizyjna

Komisja Rewizyjna jest organem kontroli wewnętrznej Stowarzyszenia. Składa się z 3 członków, wybieranych przez Walne Zebranie Członków. Do kompetencji Komisji Rewizyjnej należy m.in. kontrolowanie przynajmniej raz w roku całokształtu działalności Stowarzyszenia, przedkładanie Zarządowi wniosków z przeprowadzonych kontroli i żądanie wyjaśnień oraz składanie sprawozdania na Walnym Zebraniu Członków wraz z oceną działalności Stowarzyszenia. Uprawnieniem Komisji jest także wnioskowanie do Zarządu o zwołanie Nadzwyczajnego Walnego Zebrania Członków.

Rada Stowarzyszenia

Zgodnie z § 31 Statutu, Rada stowarzyszenia składa się z 10 członków. Członków Rady, w tym Przewodniczącego i Wiceprzewodniczącego Rady wybiera Walne Zebranie Członków spośród uczestników Walnego Zebrania Członków, z zachowaniem zasady, że żadna grupa interesu nie kontroluje procesu podejmowania decyzji oraz zgodnie z opracowanymi niedyskryminującymi i przejrzystymi procedurami wyboru, a także obiektywnymi kryteriami wyboru operacji, które pozwolą uniknąć konfliktów interesów i zagwarantują, że co najmniej 50% głosów w decyzjach dotyczących wyboru pochodzi od partnerów niebędących instytucjami publicznymi i umożliwiają wybór w drodze procedury pisemnej. W skład Rady wchodzi przedstawiciele lokalnych grup interesów społeczno-gospodarczych, reprezentujący interesy sektorów: publicznego, społecznego i gospodarczego. Skład osobowy Rady, zidentyfikowane w niej przedstawicielstwo poszczególnych sektorów oraz grup interesu, spełniają wymogi określone w art. 32 ust. 2 lit. b) i art. 34 ust. 3 lit b) rozporządzenia 1303/2013, a także art. 31 ust. 2 lit. b) i art. 33 ust. 3 lit. b) rozporządzenia 2021/1060, który będzie właściwy, biorąc pod uwagę konieczność spełnienia warunku zgodności z przepisami prawa dla obu perspektyw finansowych. Do kompetencji Rady należy wybór operacji zgodny z przepisami krajowymi dotyczącymi RLKS, które mają być realizowane w ramach opracowanej przez Stowarzyszenie strategii rozwoju lokalnego kierowanego przez społeczność. Tryb pracy Rady określono w Regulaminie pracy Rady.

Charakterystyka członków Stowarzyszenia

Zgodnie z zapisami Statutu Stowarzyszenia (§10 i 11), członkowie Stowarzyszenia dzielą się na zwyczajnych i honorowych. Stowarzyszenie działa przy zachowaniu zasad inkluzowości, tj. otwartości na nowych członków (brak ograniczeń dla podmiotów chcących zostać nowymi członkami stowarzyszenia). Warunki przyjmowania nowych członków są niedyskryminujące. Członkami zwyczajnymi mogą być:

- osoby fizyczne – obywatele polscy lub cudzoziemcy – posiadające zdolności do czynności prawnych, nie pozbawione praw publicznych,
- osoby prawne, w tym jednostki samorządu terytorialnego, z wyjątkiem województw, które złożą pisemne prawomocne oświadczenie woli o przystąpieniu do Stowarzyszenia jako członek zwyczajny.

Postanowienie o przyznaniu członkostwa podejmuje Zarząd w drodze uchwały podjętej zwykłą większością głosów.

Na dzień 10.05.2023 roku Stowarzyszenie liczy 105 członków, z których 77 (73,34%) reprezentuje sektor społeczny, 15 sektor gospodarczy (14,28%), 13 (12,38%) sektor publiczny. Stowarzyszenie od samego początku powstania przeszło długą drogę rozwoju swojej bazy członkowskiej. W jego strukturach realizowana była idea współpracy i partnerstwa pomiędzy przedstawicielami z różnych sektorów, tj. gospodarczego, społecznego i publicznego. Struktura członkostwa w Lokalnej Grupie Działania Stowarzyszenie „Unia Nadwarciańska” gwarantuje właściwą reprezentację poszczególnych partnerów – przedstawicieli lokalnego społeczeństwa. Właściwa reprezentacja poszczególnych sektorów umożliwia także właściwą realizację zadań i zwiększa prawdopodobieństwo osiągnięcia celów. Jednocześnie Stowarzyszenie „Unia Nadwarciańska” pozostaje podmiotem otwartym na kolejnych, nowych członków, co gwarantują zapisy Statutu (§ 11 – Procedura przyznawania członkostwa, § 14 – Przyczyny ustania członkostwa).

1.4 Ogólna informacja o składzie organu decyzyjnego

Dążąc do zachowania jak największej reprezentatywności Rady oraz do zagwarantowania członkostwa w jej składzie osób ze zdiagnozowanych grup interesów, zgodnie z założeniami Statutu co najmniej połowę członków Rady stanowią partnerzy gospodarczy i społeczni oraz inne podmioty reprezentujące społeczeństwo obywatelskie, organizacje pozarządowe, w tym kobiety i osoby młode poniżej 25. roku życia. W skład Rady wchodzi przedstawiciele lokalnych grup interesów społeczno-gospodarczych, reprezentujący interesy sektorów: publicznego, społecznego i gospodarczego.

Skład organu jest adekwatny do stwierdzonych grup interesariuszy LSR:

- przedstawiciele zdiagnozowanych na obszarze LSR grup osób w niekorzystnej sytuacji (kobiety) oraz grup osób wykluczonych potrzebujących szczególnego wsparcia (osoby starsze): 5 osób / 2 osoby;
- przedstawiciele seniorów / osób młodych: 2 osoby / 1 osoba;
- przedstawiciele KGW / OSP: 1 osoba;
- sołtysi: 1 osoba.

Mając na uwadze przejrzystość prac członków Rady, wprowadzono rozwiązanie określające, że Członek Rady nie może być członkiem Zarządu lub Komisji Rewizyjnej ani pozostawać z członkami Zarządu lub Komisji Rewizyjnej w stosunku bliskiego pokrewieństwa.

1.5 Zwięzła charakterystyka rozwiązań stosowanych w procesie decyzyjnym

W związku ze specyfiką działania Stowarzyszenia jako Lokalnej Grupy Działania oraz w związku z wyborem projektów finansowanych w ramach środków publicznych, zasadnicze znaczenie ma Regulamin Rady, którego zapisy gwarantują poszanowanie zasad przejrzystości i jawności podejmowanych decyzji z zachowaniem również

zasady demokratyczności i bezstronności. Działania i rozwiązania prowadzące do zachowania w/w zasad wynikają z następujących postanowień:

- zasada przejrzystości – regulacje w rozdziale III – Członkowie Rady, w szczególności § 3, pkt. 1-6;
- zasada jawności (rozdział VI – Dokumentacja z posiedzeń Rady, w szczególności § 26, pkt. 4;
- zasada demokratyczności (rozdział VI – Dokumentacja z posiedzeń Rady, w szczególności § 23, §24, §25, §26);
- zasada bezstronności (rozdział III – Członkowie Rady, w szczególności § 19, pkt. 1-6).

Partnerstwo wewnętrzne w ramach LGD

Dążąc do zachowania jak najwyższego poziomu partnerstwa wewnętrznego, Statut LGD – SUN przewiduje szereg rozwiązań budujących partnerstwo, wymuszających pogłębioną współpracę organów stowarzyszenia i współodpowiedzialność jego członków za kierunki działań i ich realizację:

- w bieżącej pracy stowarzyszenia często stosowany jest kolegialny sposób podejmowania decyzji: Walne Zebrania Członków odbywają się znacznie częściej niż minimum przewidziane w statucie (4 w 2022 r, 1 w 2021 r.);
- zasada, że walne zebranie członków zwoływane jest na wniosek bardzo niewielkiej grupy osób: 10 (dziś: mniej niż 10% ogólnej liczby członków);
- pozostawienie bardzo szerokiego zakresu czynności w zakresie Walnego Zebrania Członków, w tym szeregu kompetencji związanych z wdrażaniem Lokalnej Strategii Rozwoju: m.in.: uchwalanie wieloletnich i rocznych planów działania oraz rocznego budżetu Stowarzyszenia, rozpatrywanie i przyjmowanie sprawozdań Zarządu i Komisji Rewizyjnej, uchwalanie lokalnych kryteriów wyboru operacji do finansowania, powoływanie i odwoływanie Prezesa Zarządu oraz pozostałych członków Zarządu, członków Komisji Rewizyjnej, Przewodniczącego/Wiceprzewodniczącego Rady oraz członków Rady, a także udzielanie absolutorium Zarządowi i uchwalanie zmian w statucie;
- zapisy Regulaminu Rady, gwarantujące poszanowanie zasad przejrzystości i jawności podejmowanych decyzji z zachowaniem również zasady demokratyczności i bezstronności.

Udział lokalnych podmiotów i zaangażowanie społeczne w przygotowanie LGD pod kątem trafności, adekwatności, odpowiedzialności i efektywności wdrażania LSR i oczekiwanych wyników

W proces przygotowania Lokalnej Strategii Rozwoju zaangażowana została lokalna społeczność obszaru działania Lokalnej Grupy Działania, w której znajdują się mieszkańcy 9 gmin objętych działaniem LGD oraz lokalni partnerzy społeczni, gospodarczy i przedstawiciele władz publicznych. Dzięki zastosowanym metodom pracy nad LSR: eksperckiej i partycypacyjnej, możliwe było wypracowanie, wspólnie z uczestnikami warsztatów i przy włączeniu danych od osób uczestniczących w innych formach konsultacji społecznych, treści poszczególnych części LSR. Zasadniczą częścią całej metodologii była właśnie metoda partycypacyjna, polegająca na zaangażowaniu mieszkańców, wykorzystaniu ich wiedzy, umiejętności i kwalifikacji, uwzględnieniu perspektywy przedstawicieli społeczności lokalnej obszaru LGD – Stowarzyszenia „Unia Nadwarciańska”, radnych, lokalnych liderów, przedstawicieli lokalnych organizacji społecznych i inicjatyw obywatelskich, przedsiębiorców, mieszkańców w pracach nad budową i opracowaniem założeń wdrażania, ewaluacji i aktualizacji Lokalnej Strategii Rozwoju. Uczestnikami działań partycypacyjnych byli beneficjenci przyszłych działań w ramach LSR (którzy będą realizowali projekty zaplanowane w ramach LSR: organizacje pozarządowe – w tym liczne OSP i KGW, organizacje nie posiadające osobowości prawnej, przedsiębiorstwa, związki wyznaniowe, jednostki samorządu terytorialnego, osoby fizyczne, odbiorcy rezultatów zrealizowanych projektów, uczestnicy działań i projektów, w tym osoby z grup w niekorzystnej sytuacji i szczególnie wymagających wsparcia (grupy zdefiniowane po diagnozie strategicznej).

Proces tworzenia Lokalnej Strategii Rozwoju na lata 2021-2027 został poprzedzony szeroką kampanią informacyjną realizowaną z wykorzystaniem wielu różnych kanałów komunikacji.

W ramach etapu I prac nad strategią (poświęconego diagnozie strategicznej, identyfikacji potrzeb, oczekiwań, wyzwań i zagrożeń) oraz etapu II (poświęconego określeniu celów strategicznych i ich hierarchizacji oraz identyfikacji rozwiązań prowadzących do wyłonienia sposobów realizacji strategii) odbyły się po dwa spotkania w każdej gminie. Łącznie odbyło się 18 spotkań (po dwa w każdej gminie obszaru LGD). W pierwszym spotkaniu udział wzięły 154 osoby, a w drugim 85 osób. W trakcie spotkań zajęto się diagnozą strategiczną (identyfikacja potrzeb, oczekiwań, wyzwań i zagrożeń) oraz określeniem celów strategicznych i ich hierarchizacją oraz identyfikacją rozwiązań prowadzących do wyłonienia sposobów realizacji strategii.

Równoległe ze spotkaniami, w okresie od marca do sierpnia 2022 r., prowadzone były badania społeczne, poświęcone ocenie obszaru LGD jako miejsca zamieszkania i realizacji swojego życia prywatnego i zawodowego oraz jego potencjałowi rozwojowemu. W badaniach, prowadzonych w dwóch formach: elektronicznej i tradycyjnej papierowej, udział wzięło 277 osób. Dodatkowo, dążąc do zapewnienia jak największej reprezentatywności dwóch pierwszych etapów prac nad strategią, przeprowadzono spotkania:

- dla reprezentantów sektora publicznego: 3 spotkania: 15.03.2022 r. (15 osób), 11.01.2023 r. (6 osób), 23.01.2023 r. (10 osób);

- spotkanie podsumowujące: wrzesień 2023 r. (20.09.2022 r.),

na którym podsumowano wyniki badań społecznych, omówiono wnioski z diagnozy oraz wyniki analizy strategicznej SWOT, zweryfikowano wypracowane cele ogólne oraz szczegółowe nowej LSR, a także omawiano przykłady możliwych do realizacji przedsięwzięć oraz wskaźniki osiągnięcia celu, rezultatu i produktu.

LGD – Stowarzyszenia „Unia Nadwarciańska” podejmie działania, żeby proces wdrażania LSR był otwarty na uczestników procesu przygotowania LSR, członków LGD – obecnych i nowych oraz wszelkie nowe podmioty, chcące przystąpić do realizacji przedsięwzięć mających na celu osiągnięcie celów określonych w LSR. W tym celu, poza standardowymi kanałami komunikacji, LGD zastosuje alternatywne kanały komunikacji oraz podejmie działania organizacyjne zapobiegające wykluczeniu którejkolwiek z grup społecznych, zwłaszcza osób z grup szczególnie wymagających wsparcia, wskazanych w badaniach społecznych oraz zdefiniowanych na etapie diagnozy:

- wykorzystanie w procesie komunikacji komunikatorów internetowych oraz szersze niż dotychczas wykorzystanie mediów społecznościowych (tradycyjne: Facebook, adresowane w szczególności do osób młodych: TikTok, oraz inne, powstałe i popularne w przyszłych latach wdrażania LSR), w tym tworzenie i zachęcanie do przyłączenia się do grup w mediach społecznościowych oraz aktywne wykorzystanie coraz nowocześniejszych narzędzi udostępnianych przez media społecznościowe (np. krótkie filmy instruktarzowe);
- organizacja spotkań informacyjnych oraz szkoleń w zakresie przygotowania projektów i aplikowania o środki w siedzibie LGD – SUN (budynek w pełni dostępny dla osób ze specjalnymi potrzebami) oraz w gminach na obszarze LGD – w budynkach spełniających wymagania w zakresie dostępności architektonicznej określonych w Ustawy z dnia 19 lipca 2019 r. o zapewnianiu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami, w miejscowościach najlepiej skomunikowanych z pozostałymi miejscowościami;
- prowadzenie spotkań i szkoleń w formule on-line, w celu wyeliminowania negatywnych skutków wykluczenia transportowego;
- zastosowanie podczas spotkań i szkoleń stacjonarnych oraz prowadzonych w formule on-line sposobów komunikacji oraz organizacji spotkań zgodnych z wymogami Ustawy z dnia 19 lipca 2019 r. o zapewnianiu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami (np. sposób

przygotowania materiałów informacyjnych i szkoleniowych, sposób przygotowania sali szkoleniowej, sposób prezentacji treści omawianych podczas spotkań i inne);

- prowadzenie indywidualnych konsultacji: w formule stacjonarnej (w biurze projektu, a przy zdiagnozowanej potrzebie – w siedzibie lub miejscu wskazanym przez zainteresowany podmiot) i w formule on-line;
- w związku z dynamicznym postępem badań nad sztuczną inteligencją – wykorzystanie SI w procesie dotarcia z informacją i w wysiłkach na rzecz zachęcania potencjalnych beneficjentów i uczestników do zaangażowania we wdrażanie LSR.

Udział społeczności lokalnych oraz wyodrębnionych z niej grup interesariuszy w procesie komunikacji będzie szeroki i co do zasady otwarty. Główną grupą docelową działań komunikacyjnych są beneficjenci i potencjalni beneficjenci pomocy. Działania komunikacyjne są sprofilowane zgodnie z ich potrzebami i są wynikiem ustaleń i wniosków ze społecznych konsultacji. Naczelną zasadą komunikacji jest przekazywanie im w odpowiednim czasie, z odpowiednim wyprzedzeniem rzetelnej i wystarczającej informacji:

- potencjalni beneficjenci otrzymują pełną informację dającą dobre podstawy do podjęcia decyzji, co do udziału w konkursach, w tym informacje dotyczące kryteriów wyboru projektów oraz informacje o zobowiązaniach wynikających z podpisania umowy dotacyjnej;
- w trakcie realizacji projektu beneficjenci otrzymują kompleksową informację pozwalającą im na sprostanie wymaganiom realizacji projektu oraz informację na temat ewentualnych zmian, jeśli takie zmiany mają miejsce.

1.6 Wskazanie dokumentów regulujących funkcjonowanie LGD z podaniem sposobu ich uchwalenia i aktualizacji

Najważniejszym dokumentem regulującym działalność LGD – Stowarzyszenia „Unia Nadwarciańska” jest Statut (ostatnia aktualizacja 17.04.2023 r.), określający m.in. podstawy działania Stowarzyszenia, zasięg terytorialny i nadzór nad działalnością Stowarzyszenia, cele Stowarzyszenia i sposoby ich realizacji, przedmiot odpłatnej i nieodpłatnej działalności, zasady dot. członkostwa, skład, kompetencje i sposoby działania organów Stowarzyszenia oraz sprawy związane z majątkiem Stowarzyszenia. Decyzję w sprawie zmiany statutu podejmuje Walne Zebranie Członków w drodze uchwały podjętej bezwzględną większością głosów. Statut Stowarzyszenia gwarantuje wzajemne wspieranie, ograniczanie się oraz kontrolowanie organów: uchwałodawczego, wykonawczego i kontrolnego. Szczegółowe zasady działania organów zawarte zostały w Regulaminach Rady, Zarządu, Komisji Rewizyjnej oraz Regulaminie Pracy Biura. Decyzję w sprawie zmiany statutu podejmuje Walne Zebranie Członków w drodze uchwały podjętej bezwzględną większością głosów.

Potencjał kadrowy i lokalowy LGD – Stowarzyszenia „Unia Nadwarciańska”

Lokalna Grupa Działania – Stowarzyszenia „Unia Nadwarciańska” posiada struktury odpowiednie do gospodarowania środkami publicznymi. Siłą LGD jest profesjonalny i doświadczony zespół biura LGD:

- dyrektorka biura: posiada bardzo dobrą znajomość problematyki związanej z rozwojem obszarów wiejskich, w szczególności problematyki odnowy wsi, doświadczenie w pracy z mieszkańcami obszarów wiejskich, prowadzeniu szkoleń i warsztatów dotyczących rozwoju obszarów wiejskich. W okresie od września 2015 r. do marca 2021 r. była Certyfikowanym Moderatorem Wielkopolskiej Odnowy Wsi. Jej atutem jest wiedza i doświadczenie z zakresu pozyskiwania środków unijnych oraz doświadczenie w tworzeniu i realizowaniu projektów oraz pozyskiwaniu na ten cel środków finansowych, a także umiejętności interpersonalne z zakresu komunikacji i rozwiązywania konfliktów, a także w zakresie motywacji zespołu. Od 13 lat prowadzi kompleksową obsługę księgowo – kadrową Stowarzyszenia „Unia Nadwarciańska”. W latach 2017-2020 prowadziła księgowość

Wielkopolskiej Sieci LGD. Ukończyła liczne szkolenia z zakresu funkcjonowania organizacji pozarządowych, w tym w aspekcie finansowo-księgowym. Koordynatorka licznych projektów krajowych i międzynarodowych, w tym z zakresu odnowy wsi. Ukończone studia II stopnia o specjalności zarządzanie w agrobiznesie.

- pracowniczka biura: posiada wykształcenie wyższe ze specjalizacją administracja europejska, ukończone studia podyplomowe z zarządzania projektami, absolwentka XVII edycji Programu Liderzy PAFW. Od 15 lat działa w stowarzyszeniu, współpracuje z sektorem przedsiębiorców, organizacjami pozarządowymi oraz podmiotami publicznymi; posiada 19-letnie doświadczenie w przygotowaniu, realizacji i rozliczaniu kilkudziesięciu projektów ze środków krajowych, samorządowych i Unii Europejskiej oraz doświadczenie wsparcia kilkudziesięciu organizacji pozarządowych z terenu wdrażania LSR. Organizatorka wielu wydarzeń, imprez, kulturalnych, rekreacyjnych. Od 2015 r. jest Moderatorem Programu Wielkopolska Odnowy Wsi.

- pracowniczka administracyjna: wykształcenie średnie. Od 2019 roku pracownik biura LGD na stanowisku Specjalista ds. organizacyjno-promocyjnych. Posiada doświadczenie animacyjne oraz w prowadzeniu warsztatów z rękodzieła (makramy). Koordynator projektu współpracy „Gotowanie Atrakcją Regionu”. Od 2023 r. koordynator Programu „Działaj Lokalnie”. Osoba młoda, posiadająca wysokie kompetencje w zakresie obsługi social mediów.

Zespół LGD – Stowarzyszenia „Unia Nadwarciańska” od kilkunastu lat współpracuje z mieszkańcami i ich organizacjami, przedsiębiorcami oraz podmiotami publicznymi, dokształca się, a przede wszystkim jest znany lokalnej społeczności i cieszy się jej zaufaniem. Zespół LGD – Stowarzyszenia „Unia Nadwarciańska” daje gwarancję gospodarności i legalności dystrybuowania środków publicznych, realizuje funkcję edukacyjną i daje lokalnym podmiotom społecznym, gospodarczym i przedsiębiorcom szansę na zdobycie doświadczenia i włączenie w proces wdrażania LSR szerokiego i reprezentatywnego grona osób.

Biuro Stowarzyszenia „Unia Nadwarciańska” mieści się w Słupcy, przy ulicy Pl. Szkolny 16a, zgodnie zawartą umową najmu z dnia 1 czerwca 2016 r. (umowa na czas nieoznaczony). Zajmowana powierzchnia to około 80 m², w tym sala konferencyjna o powierzchni ok. 26 m². Wyposażenie biura stanowią meble biurowe oraz sprzęt komputerowy i wyposażenie zakupione w ramach działania „Funkcjonowanie lojalnej grupy działania, nabywanie umiejętności i aktywizacja”. Warunki techniczne i lokalowe biura umożliwią efektywne wykonywanie zadań związanych z obsługą mieszkańców obszaru LSR, zapewniają możliwość przyjmowania i obsługi interesantów oraz możliwość archiwizowania dokumentów, a posiadane wyposażenie biura gwarantują sprawną obsługę interesantów. Wynajmowany lokal znajduje się na pierwszym piętrze i posiada dodatkowo windę dla osób mających trudności z poruszaniem się. Bezpośrednio przy budynku znajduje się ogólnodostępny parking. Pracownicy i klienci biura mają dostęp do pomieszczeń sanitarnych i socjalnych bez konieczności opuszczania biurowca.

Rozdział II: Charakterystyka obszaru i ludności objętej wdrażaniem LSR

2.1 Opis obszaru LGD – Stowarzyszenia „Unia Nadwarciańska”

Lokalna Strategia Rozwoju dla obszaru LGD – Stowarzyszenia „Unia Nadwarciańska” będzie realizowana na obszarze 9 gmin, w tym 8 gmin powiatu słupeckiego: miasta Słupcy, gminy Słupca, gminy Powidz, gminy Zagórow, gminy Ostrowite, gminy Strzałkowo, gminy Łądek, gminy Orchowo, oraz jednej gminy z terenu powiatu gnieźnieńskiego: gminy Witkowo. Na obszarze 7 gmin wdrażana była Lokalna Strategia Rozwoju w ramach PROW 2014-2020 (miasto Słupca, gminy: Słupca, Powidz, Zagórow, Ostrowite, Strzałkowo, Łądek). Obszar dzisiejszej LGD obejmuje dwie dodatkowe gminy: gminę Orchowo i gminę Witkowo, które nie były objęte żadną LSR wybraną i realizowaną w ramach PROW 2014-2020 (tzw. „białe plamy”).

Realizacja operacji w ramach każdego z funduszy: Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich, Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego i Europejskiego Funduszu Społecznego+ będzie możliwa na całym obszarze objętym LSR.

Całkowita powierzchnia obszaru wynosi 1022 km², z czego 22 km² (2,15%) przypada na obszary miejskie, a 1000 km² (97,85%) na obszary wiejskie. Największymi gminami są Gmina Witkowo, Gmina Zagórow, Gmina Słupca oraz Gmina Strzałkowo zajmujące łącznie 61,74% całkowitej powierzchni obszaru LGD. Najmniejszą powierzchnię zajmuje Miasto Słupca (0,98%).

Tabela 1: Powierzchnia gmin obszaru LGD – Stowarzyszenia „Unia Nadwarciańska”

Gmina	Powierzchnia w km ²	% powierzchni obszaru LGD
Witkowo	184	18,00%
Słupca (miasto)	10	0,98%
Łądek	99	9,69%
Orchowo	98	9,59%
Ostrowite	103	10,08%
Powidz	81	7,93%
Słupca	145	14,19%
Strzałkowo	142	13,89%
Zagórow	160	15,66%
Razem	1 022	100,00%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Banku Danych Lokalnych GUS

Ludność obszaru LGD

Na 31 grudnia 2020 r. obszar LSR zamieszkiwało 71 339 osób. Od 31.12.2016 odnotowano spadek liczby ludności o 1965 osób – obszar ten zamieszkiwały wówczas 73 304 osoby. Spadek liczby mieszkańców dotyczy wszystkich, poza gminą wiejską Słupca, gmin obszaru LGD – Stowarzyszenia Unia Nadwarciańska.

Szczegółowa charakterystyka ludności obszaru LGD, w tym liczba mieszkańców każdej z gmin obszaru LGD – Stowarzyszenia „Unia Nadwarciańska” zamieszczona została w rozdziale IV LSR.

2.2 Mapa obszaru LGD

Rysunek 1: Mapa obszaru Lokalnej Grupy Działania - Stowarzyszenia „Unia Nadwarciańska”

2.3 Cechy i czynniki decydujące o społecznej, gospodarczej i geograficznej spójności obszaru LGD

Obszar LGD położony jest w północno-wschodniej części województwa wielkopolskiego. Na jego terenie zlokalizowane są 269 miejscowości, w tym trzy miasta (Słupca, Zagórow, Witkowo). Jest to obszar graniczny województwa wielkopolskiego – od północy graniczy z powiatem mogileńskim (województwo kujawsko-pomorskie). W przypadku obszaru LGD – Stowarzyszenia Unia Nadwarciańska zachowana jest spójność przestrzenna: wszystkie gminy graniczą ze sobą bezpośrednio (bezpośrednie sąsiedztwo lub sąsiedztwo dalsze – poprzez innego członka LGD).

Obszar realizacji LSR określony został na poziomie subregionalnym (poniżej NUTS-3). Obszar działania LGD – Stowarzyszenia Unia Nadwarciańska jest terytorium jednorodnym, spójnym społecznie, gospodarczo oraz w wymiarze funkcjonalnym. Elementy świadczące o spójności przestrzennej, gospodarczej i społecznej zostały szczegółowo scharakteryzowane w rozdziale IV LSR. Obszar LGD – Stowarzyszenia „Unia Nadwarciańska” jest także wspólnotą dziedzictwa historycznego, charakteryzują go wspólne tradycje, silna lokalna tożsamość: zbudowana na wspólnocie doświadczeń historycznych (w tym w szczególności osadnictwa olęderskiego, świadomości współzycia społeczności rozdzielonej historyczną granicą dwóch zaborów: pruskiego i rosyjskiego, tradycji Powstania Styczniowego 1863 roku oraz zwycięskiego Powstania Wielkopolskiego 1918-1919) oraz na silnym przywiązaniu do terytorium.

Obszar realizacji Lokalnej Strategii Rozwoju może pochwalić się długą i bogatą historią, stanowiącą czynnik kształtujący tożsamość mieszkańców. Pierwsze osadnictwo na tym obszarze sięga nawet 9600 r. – zasiedlano m. in. okolice, Łądku, Łądu, Policka i Ciążenia, a nieliczne grupy docierały także na teren dzisiejszej Słupcy. W piątym i czwartym tysiącleciu p.n.e. rozwijała się na tych ziemiach kultura pucharów lejkowatych (około 4300 a 3150 r. p.n.e.). Ta niezwykle dynamiczna i twórcza społeczność przyczyniła się do upowszechnienia rolnictwa. W ich gospodarce ważne miejsce zajmowała hodowla zwierząt, a osiadły tryb życia sprzyjał rozwojowi rzemiosła, w tym również warsztatów garncarskich. Tereny obszaru LSR w zamierzchłej przeszłości – w czasach starożytnych – stanowiły element wspólnoty europejskiej, o czym świadczą znaleziska kulturowe choćby w postaci bogato ornamentowanej amfory brązowej, znalezionej na cmentarzysku ludności kultury łuzycyjskiej ze schyłku epoki brązu (około 900-700 r. p.n.e.), co dowodzi przynależności do starożytnych kręgów kulturowych. Na całym obszarze LSR odkrywano znaleziska kulturowe: pozostałości grodu, pozostałości mniejszych konstrukcji drewnianych, elementy ceramiki oraz wyrobów metalowych, szereg innych zabytków z czasów średniowiecznych i nowożytnych.

W świadomości mieszkańców obszaru LGD-SUN funkcjonuje osadnictwo olęderskie. Proces osiedlania olędrów na ziemiach nadwarciańskich datuje się na wiek XVII-XVIII. Największym skupiskiem wsi lokowanych dla przybyszów z Niderlandów ora Fryzji jest gmina Zagórów, aczkolwiek materialne i niematerialne ślady ich obecności występują na terenie całego obszaru LGD (cmentarze, charakterystyczne zabudowania mieszkalne i gospodarcze, które pozostały po dzień dzisiejszy w niezmiennym kształcie, doświadczenie samorządności w wioskach i współodpowiedzialność za członków swojej lokalnej zbiorowości, poszukiwanie nowych i ekologicznych form prowadzenia działalności rolniczej).

Trudnym okresem w historii obszaru LSR jest czas zaborów: przez obszar ten przebiegała granica pomiędzy zaborem rosyjskim i zaborem pruskim. Przełożyło się to na różnorodność i odmiennosc doświadczeń mieszkańców terenów różnych zaborów, w tym m.in. doświadczeń w zakresie rozwoju samorządności, upowszechnienia idei samorządowej, rozwoju przedsiębiorczości, a nawet różnic kulturowych. Świadomość przebiegu „historycznej granicy” przebiegającej przez teren LGD jest jednak – paradoksalnie – czynnikiem integrującym: świadomość konieczności likwidacji różnic, „zasypania” granic pomiędzy bezpośrednimi sąsiadami, istniała od początku funkcjonowania odrodzonej państwowości po I wojnie światowej i skutkowało licznymi: odgórnymi i oddolnymi działaniami w tym kierunku.

W czasie Powstania Styczniowego ludność terenów LGD – SUN aktywnie włączyła się w walkę o wolność ojczyzny. Znaczące, duże potyczki z wojskami zaborcy miały miejsce pod Mieczownicą (gm. Ostrowite) oraz Myszakowem (gm. Zagórów), a mniejsze w takich miejscowościach jak: Nowa Wieś (gm. Słupca), Ratyń (gm. Łądek), Ostrowite, Kąpiel (gm. Ostrowite), Myszakówek (gm. Zagórów), Łąd (gm. Łądek), Łądek, Zagórów oraz Ciążień (gm. Łądek). Powstanie, choć przegrane, dało nadzieje na odbudowanie i odrodzenie ducha Rzeczypospolitej. Poza walką zbrojną ludność obszaru LGD aktywnie sprzeciwiała się wielopłaszczyznowej walce zaborców z polskością. Coraz większy nacisk pruskiego zaborcy na germanizację oraz rosyjskiego na rusyfikację młodego pokolenia zapoczątkował w pierwszej dekadzie XX wieku wielkie niezadowolenie oraz masowe wystąpienia ludności przeciwko zaborcom. Do strajków włączyły się również dzieci, które solidarnie wyraziły swoją niechęć do używania języka niemieckiego na lekcjach religii. Nie inaczej było z małymi mieszkańcami obszaru LGD. W dniu 8 września 1906 roku 247 dzieci ze szkoły w Strzałkowie rozpoczęły strajk, który trwał aż do 1907 roku. Zakończył się on szeroko pojętymi represjami, które dotknęły nie tylko dzieci, lecz także pozostałą ludność.

Zakończenie I wojny światowej i odrodzenie się państwa polskiego, którego granice dopiero się kształtowały, z końcem grudnia 1918 roku dały możliwość na wystąpienie zbrojne Wielkopolan przeciwko Niemcom. Walki te objęły też region LGD, który może poszczycić się zwycięską walką o stację kolejową w przygranicznych Anastazewie (gm. Powidz). Zwycięstwo to otworzyło powstańcom wolną drogę do wyzwolenia i włączenia Powidza do obszaru II RP. Na pamięć zasługują też powstańcy z Witkowa i Strzałkowa, którzy swoją odwagą, determinacją i zaangażowaniem w przyłączenie Wielkopolski do odrodzonego państwa Polskiego, zapisali się na kartach historii w kilku większych potyczkach tego powstania. Pamięć o powstańcach i tradycja Powstania

Wielkopolskiego jest żywa w lokalnej społeczności i utrzymywana przez liczne działania edukacyjne, kulturalne i społeczne, a na terenie gmin obszaru LGD powstańcy są upamiętniani.

Udział mieszkańców wszystkich ziem z obszaru działania LGD w Powstaniu Wielkopolskim, późniejsze działania integracyjne oraz współpraca pomiędzy mieszkańcami tych terenów, po II wojnie światowej współpraca rad narodowych, a po 1990 roku współpraca jednostek samorządu terytorialnego, pozwoliła zniwelować, zasypać dawne podziały i utrwaliła myślenie o obszarze nadwarciańskim jako wspólnocie.

Rozdział III:

Partycypacyjny charakter LSR

3.1 Przebieg konsultacji LSR ze społecznością lokalną

Promocja i informowanie o konsultacjach społecznych

Na każdym etapie prac, zgodnie z Regulaminem konkursu na wybór LSR, zastosowano partycypacyjne metody konsultacji adekwatne do potrzeb. W proces przygotowania Lokalnej Strategii Rozwoju zaangażowana została lokalna społeczność obszaru działania Lokalnej Grupy Działania, w której znajdują się mieszkańcy 9 gmin objętych działaniem LGD oraz lokalni partnerzy społeczni, gospodarczy i przedstawiciele władz publicznych. W dotychczas przeprowadzonych działaniach partycypacyjnych udział brali potencjalni beneficjenci przyszłych działań:

- organizacje pozarządowe – w tym liczne OSP i KGW,
- organizacje nie posiadające osobowości prawnej,
- przedsiębiorstwa,
- związki wyznaniowe,
- jednostki samorządu terytorialnego,
- osoby fizyczne,
- obiorcy rezultatów zrealizowanych projektów,
- potencjalni uczestnicy działań i projektów, w tym osób z grup szczególnie wymagających wsparcia (grupy zdefiniowane po diagnozie strategicznej).

Szeroka informacja o wszystkich etapach przygotowania LSR przekazywana była do mediów lokalnych i grup opiniotwórczych, istotnych w przepływie informacji i kształtowaniu wizerunku LGD i wszystkich podmiotów związanych z realizacją LSR, w związku z ich dużą rolą opiniotwórczą. Proces tworzenia Lokalnej Strategii Rozwoju na lata 2023-2027 został poprzedzony szeroką kampanią informacyjną realizowaną przez:

- stronę internetową LGD Stowarzyszenia "Unia Nadwarciańska",
- na profilach jednostek samorządu terytorialnego oraz samej LGD i na portalu LGD w mediach społecznościowych,
- informacje i ogłoszenia w mediach lokalnych,
- telefony z indywidualnym zaproszeniem, przypomnieniem o spotkaniu, a w przypadku wybranych osób, z uwagi na wcześniejsze doświadczenia komunikacyjne: zaproszenie listowne.

Poprzez wyżej wymienione kanały komunikacji przekazywane były informacje o spotkaniach konsultacyjnych w każdej gminie, badaniach ilościowych w ramach diagnozy strategicznej, poszczególnych etapach prac nad LSR i możliwościach uczestniczenia w nich. Do pomocy w szerokim komunikowaniu powyższych informacji zaangażowani zostali członkowie LGD, którzy są liderami społecznymi i gospodarczymi w swoich społecznościach, którzy indywidualnie informowali mieszkańców oraz innych lokalnych liderów o planowanych spotkaniach i prowadzonych badaniach jakościowych na potrzeby opracowania Strategii.

Konsultacje społeczne

W ramach etapu I prac nad strategią (poświęconego diagnozie strategicznej, identyfikacji potrzeb, oczekiwań, wyzwań i zagrożeń) oraz etapu II (poświęconego określeniu celów strategicznych i ich hierarchizacji oraz identyfikacji rozwiązań prowadzących do wyłonienia sposobów realizacji strategii) odbyły się po dwa spotkania w każdej gminie: pierwsze, w okresie poprzedzającym wsparcie przygotowawcze, dogodnym z uwagi na porę roku (sezon poprzedzający wiosenne prace polowe i wiosenną aktywność mieszkańców):

- 16.03.2022: miasto Słupca, 17 osób (13 – sektor publiczny, 4 – sektor społeczny / mieszkańcy);
- 16.03.2022: gmina Słupca, 15 osób (1 – sektor publiczny, 14 – sektor społeczny / mieszkańcy);
- 17.03.2022: gmina Łądek, 18 osób (13 – sektor publiczny, 5 – sektor społeczny / mieszkańcy);

- 17.03.2022: gmina Zagórow, 25 osób (11 – sektor publiczny, 14 – sektor społeczny / mieszkańcy);
- 23.03.2022: gmina Ostrowite, 17 osób (10 – sektor publiczny, 6 – sektor społeczny / mieszkańcy, 1 – sektor gospodarczy);
- 23.03.2022: gmina Powidz, 27 osób (7 – sektor publiczny, 20 – sektor społeczny / mieszkańcy);
- 24.03.2022: gmina Strzałkowo, 8 osób (8 – sektor społeczny / mieszkańcy);
- 30.03.2022: gmina Orchowo, 8 osoby (5 – sektor publiczny, 5 – sektor społeczny / mieszkańcy);
- 31.03.2022: gmina Witkowo, 17 osób (10 – sektor publiczny, 6 – sektor społeczny / mieszkańcy, 1 – sektor gospodarczy)

oraz drugie, w ramach wsparcia przygotowawczego (w okresie przed rozpoczęciem nowego roku szkolnego):

- 17.08.2022: miasto Słupca, 7 osób (1 – sektor publiczny, 2 – sektor gospodarczy, 4 – sektor społeczny / mieszkańcy);
- 17.08.2022: gmina Słupca, 11 osób (4 – sektor publiczny, 7 – sektor społeczny / mieszkańcy);
- 18.08.2022: gmina Łądek, 13 osób (10 – sektor publiczny, 3 – sektor społeczny / mieszkańcy);
- 18.08.2022: gmina Zagórow, 9 osób (1 – sektor publiczny, 8 – sektor społeczny / mieszkańcy);
- 24.08.2022: gmina Ostrowite, 18 osób (8 – sektor publiczny, 10 – sektor społeczny / mieszkańcy);
- 24.08.2022: gmina Powidz, 9 osób (6 – sektor publiczny, 3 – sektor społeczny / mieszkańcy);
- 25.08.2022: gmina Strzałkowo, 11 osób (2 – sektor publiczny, 9 – sektor społeczny / mieszkańcy);
- 25.08.2022: gmina Orchowo, 2 osoby (1 – sektor publiczny, 1 – sektor gospodarczy);
- 30.08.2022: gmina Witkowo, 5 osób (5 – sektor społeczny / mieszkańcy).

Łącznie odbyło się 18 spotkań (po dwa w każdej gminie obszaru LGD). W pierwszym spotkaniu udział wzięły 154 osoby, a w drugim 85 osób. W trakcie spotkań zajęto się diagnozą strategiczną (identyfikacja potrzeb, oczekiwań, wyzwań i zagrożeń), określeniem celów strategicznych i ich hierarchizacją oraz identyfikacją rozwiązań prowadzących do wyłonienia sposobów realizacji strategii.

Diagnoza jako element prac nad dokumentem strategicznym miała przygotować osoby opracowujące strategię do właściwego określenia celów strategicznych rozwoju obszaru LGD w wymiarze społecznym, gospodarczym i przestrzennym oraz kierunków działań podejmowanych dla osiągnięcia celów strategicznych. Włączenie mieszkańców obszaru realizacji LSR było niezbędne dla jej kompletności i różnorodności źródeł informacji. W procesie opracowania diagnozy strategicznej wykorzystane zostały nowoczesne narzędzia analityczne, pozwalające na syntetyczną ocenę potencjału ekonomicznego i społecznego gmin i partnerstwa. Narzędzia te, wykorzystując dane ze źródeł publicznej statystyki i źródeł administracyjnych (m.in. zasoby różne Głównego Urzędu Statystycznego, systemu Ministerstwa Finansów POLTAX, systemy ZUS i KRUS, dane Ministerstwa Finansów), dawały szansę na pogłębioną analizę sytuacji na wybranym obszarze, w obszarach szczególnie istotnych dla jego rozwoju, takich jak np. demografia, dostępność i jakość usług i infrastruktury, lokalna gospodarka i rynek pracy czy też lokalne środowisko przyrodnicze.

W czasie wszystkich organizowanych spotkań konsultacyjnych z mieszkańcami zaprezentowane zostały wyniki diagnozy strategicznej obszaru LGD, ze szczególnym uwzględnieniem następujących obszarów tematycznych:

- położenie obszaru realizacji LSR, spójność przestrzenna, uwarunkowania komunikacyjne rozwoju obszaru;
- zmieniająca się sytuacji demograficzna obszaru działania LGD;
- historyczne i kulturowe uwarunkowania rozwoju obszaru realizacji LSR;
- środowisko przyrodnicze jako czynnik rozwojowy partnerstwa, jego zagrożenia i sposoby ochrony;
- zmiany klimatu i ich wpływ na warunki przyrodnicze obszaru LGD;
- sytuacja gospodarcza, w tym analiza rynku pracy na obszarze LGD „Unia Nadwarciańska”;
- atrakcyjność obszaru realizacji LSR jako miejsca do zamieszkania, miejsca pracy i wypoczynku;
- dostępność i jakość podstawowych usług społecznych na analizowanym obszarze;

- oferta kulturalna, rekreacyjna i sportowa obszaru LGD;
- cyfryzacja usług publicznych;
- potencjał partnerstwa na obszarze realizacji LSR.

Zebrane i opracowane dane w procesie badań i analizy diagnostycznej stały się tematem pogłębionej debaty z udziałem mieszkańców i punktem wyjścia do dalszej oceny sytuacji obszaru partnerstwa. Dane zostały też skonfrontowane z informacjami uzyskanymi od mieszkańców, ich opiniami, ocenami, oczekiwaniami, potrzebami i doświadczeniami.

W czasie spotkań w ramach II etapu, po uporządkowaniu zebranych danych i informacji, dokonaniu ich selekcji i wartościowania, nastąpiło przejście do wyborów strategicznych. Został określony wpływ zdefiniowanych wcześniej silnych i słabych strony oraz szans i zagrożeń na obszary, w których rozwijane będzie partnerstwo i budowana będzie jego siła. Dbano o to, by wypracowane cele charakteryzowały się cechami, które pozwolą w przyszłości oceniać stopień ich realizacji: by były precyzyjne, mierzalne, akceptowalne, realistyczne, określone w czasie, a więc *SMART*. Cele zapisane w Strategii będą spójne wewnętrznie, spójne z celami innych dokumentów strategicznych, w tym Strategią Rozwoju Województwa Wielkopolskiego do roku 2030 oraz Krajową Strategią Rozwoju Regionalnego, a także EFSI i WPR na lata 2021-2027. Hierarchizacja została dokonana zgodnie z ekspercką techniką priorytetyzacji, w którą aktywnie zaangażowani zostali przedstawiciele wszystkich grup partnerów: społecznych, gospodarczych i publicznych. W czasie tej części konsultacyjnej prowadzący szczególny nacisk położył na:

- elementy decydujące o specyfice obszaru LGD i czynnikach decydujących o jego spójności;
- potencjał partnerstwa w ramach obszaru LGD oraz istotę, znaczenie i wartość dodaną projektów partnerskich;
- najważniejsze wyzwania rozwojowe, szanse i zagrożenia rozwoju gmin objętych Lokalną Strategią Rozwoju;
- wsparcie osób w niekorzystnej sytuacji.

Proces tworzenia LSR został ukierunkowany na zagadnienia tematyczne dotyczące głównych cech podejścia LEADER, w tym w szczególności obszarów tematycznych mogących być objętymi wsparciem w ramach nowej LSR. **Najważniejsze obszary tematyczne, wynikające z konsultacji społecznych, w których mieszkańcy widzą potencjał na podniesienie jakości życia, a które mogą zostać podjęte w strategii LSR, to:**

- konieczność poprawy warunków prowadzenia działalności gospodarczej na obszarze LGD: wsparcie podmiotów prowadzących działalność gospodarczą oraz osób fizycznych chcących rozpocząć prowadzenie takiej działalności, co przełoży się ma na poprawę sytuacji na lokalnym rynku pracy i pojawienie się atrakcyjnych ofert pracy, możliwość znalezienia atrakcyjnego zatrudnienia, a także atrakcyjniejsze zarobki i płace, przekładające się bezpośrednio na jakość życia, przy jednoczesnym zwiększeniu dostęp mieszkańców do atrakcyjnych towarów i usług;
- podniesienie jakości infrastruktury publicznej, w tym infrastruktury rekreacyjnej, kulturalnej, turystycznej, dającej możliwość aktywizacji, zbliżenia, integracji społeczności lokalnych oraz dającej możliwość dostępu do usług kulturalnych i rekreacyjnych;
- aktywne działania na rzecz włączenia osób w trudnej sytuacji i zagrożonych wykluczeniem społecznym, a przez to nieaktywnych, lub nawet pozostających poza społecznością;
- aktywizacja lokalnej społeczności, połączona z troską, kultywowaniem, rozwijaniem i promowaniem lokalnego dziedzictwa kulturowego, przyrodniczego i historycznego wsi obszaru nadwarciańskiego oraz wykorzystaniem potencjału środowiska, warunków przyrodniczych, lokalnego potencjału turystycznego i kulturowego;
- konieczność wielopłaszczyznowego wsparcia potencjału organizacji społeczeństwa obywatelskiego w wymiarze: administracyjnym, organizacyjnym, komunikacyjnym, technologicznym, ekonomicznym

i innym, warunkująca skuteczność działania, poszerzanie działalności, umiejętność i możliwości włączenia i objęcia działaniem szerszej grupy członków.

Podczas wszystkich spotkań zwracano uwagę na dwa zagadnienia przekrojowe: zacofanie technologiczne i bariery komunikacyjne / transportowe. Zacofanie technologiczne, dotyczące zarówno podmiotów publicznych, jak i prywatnych, działających na obszarze LGD, pogłębia istniejącą dysproporcję w wymiarze społecznym i ekonomicznym pomiędzy wsią a miastem oraz obniża, i tak już niski, dostęp do usług publicznych z zakresu zdrowia, bezpieczeństwa, życia kulturalnego, sportu i rekreacji. Przedstawiciele publicznych instytucji kultury, działacze organizacji pozarządowych, druhnny i druhowie z OSP i Młodzieżowych Drużyn Pożarniczych, członkinie i członkowie KGW inni uczestnicy konsultacji wskazywali braki i zacofanie w dostępie do – uznawanych dziś za absolutny standard wyposażenia – podstawowych sprzętów, technologii, narzędzi komunikacyjnych, utrudniających lub wręcz uniemożliwiający działanie, organizację spotkań, świadczenie usług. Dodatkowo, we wszystkich gminach, na wszystkich spotkaniach, wskazywano na konieczność realizacji działań „na miejscu”, w wioskach, blisko lokalnych społeczności i „na ich terenie”. Konieczność dojazdu, brak dostępu do indywidualnych środków transportu samochodowego, rosnące ceny paliwa, brak możliwości poruszania się po terenie LGD (zwłaszcza pomiędzy wioskami) komunikacją zbiorową, niewystarczająca infrastruktura rowerowa oraz brak chodników, to wciąż poważny problem na obszarze LGD i jedna z głównych barier dostępowych do wszelkiego rodzaju usług. Do minimalizacji różnic w dostępie do oferty usługowej, ograniczenia skutków odległości geograficznych oraz niskiej dostępności komunikacyjnej może przyczynić się także zastosowanie nowoczesnych technologii. Stąd też nowe technologie i przybliżenie ofert do społeczności lokalnych to zagadnienia przekrojowe, w każdym obszarze tematycznym.

Podczas spotkań uczestnicy próbowali określić grupy osób mieszkających lub pracujących / działających na obszarze LGD, a znajdujących się w szczególnie trudnej sytuacji. Za takie grupy uznano przede wszystkim:

- osoby „wykluczone transportowo”, mieszkające na wsi, poza główną miejscowością w gminie, oddalone od głównych centrów świadczenia usług (tu dodatkowo wyodrębniono trudną sytuację osób starszych);
- osoby z niepełnosprawnościami (z uwagi na brak dostępności w wymiarze architektonicznym do większości instytucji i miejsc świadczenia usług oraz z uwagi na wykluczenie transportowe);
- młodzież do 17 roku życia (z uwagi na niedostosowanie obecnej oferty do ich potrzeb i oczekiwań oraz brak miejsc spotkań i aktywności)
- osoby ubogie (dla których dostęp do wszelkich usług jest utrudniony lub wręcz niemożliwy, dodatkowo zagrożone wykluczeniem społecznym).

Grupy w niekorzystnej sytuacji: Uczestnicy spotkań zwracali uwagę, że na obszarze LGD – Stowarzyszenia „Unia Nadwarciańska” obserwuje się słabszą pozycję kobiet w życiu gospodarczym i publicznym. To one dominują w grupie osób pozostających bez pracy. W zakresie prowadzenia działalności gospodarczej kobiety stanowią mniejszość. Obserwowana jest niższa reprezentacja kobiet w grupie osób pełniących funkcje społeczne: większa część radnych gminnych i sołtysów to mężczyźni. Jednocześnie to kobiety chętniej angażują się w działalność prospołeczną, w ramach grup nieformalnych i inicjatyw lokalnych. Uczestnicy spotkań podkreślali, że pozytywnym trendem jest przełamywanie stereotypów płci w ramach Młodzieżowych Drużyn Pożarniczych, wśród których obserwuje się dużą i rosnącą aktywność dziewczynek. Renesans objął Koła Gospodyń Wiejskich: te istniejące od kilkudziesięciu lat, te które reaktywowały działalność oraz nowoutworzone – widoczne to było w liczbie reprezentowanych podczas spotkań KGW.

Dodatkowo, dążąc do zapewnienia jak największej reprezentatywności dwóch pierwszych etapów prac nad strategią, przeprowadzono spotkania:

- dla reprezentantów sektora publicznego: 3 spotkania: 15.03 2022 r. (15 osób), 11.01.2023 r. (6 osób), 23.01.2023 r. (10 osób);

- spotkanie podsumowujące: wrzesień 2023 r.(20.09.2022 r.) podczas którego podsumowano wyniki badań społecznych, omówiono wnioski z diagnozy oraz wyniki analizy strategicznej SWOT, zweryfikowano wypracowane cele ogólne oraz szczegółowe nowej LSR, a także omawiano przykłady możliwych do realizacji przedsięwzięć oraz wskaźniki osiągnięcia celu, produktu i rezultatu.

W czasie wszystkich organizowanych spotkań konsultacyjnych (9 spotkań na etapie diagnozy i 9 dotyczących celów strategicznych) oraz 3 spotkań podsumowujących, duży nacisk został położony na zapewnienie dostępności spotkań dla osób ze specjalnymi potrzebami, zgodnie z zapisami art. 6 Ustawy z dnia 19 lipca 2019 r. o zapewnianiu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami. Spełnione zostały minimalne standardy w zakresie dostępności architektonicznej, cyfrowej oraz informacyjno-komunikacyjnej.

3.2 Wykorzystanie adekwatnych do potrzeb partycypacyjnych metod konsultacji na każdym etapie prac nad opracowaniem LSR

Lokalna Strategia Rozwoju LGD Stowarzyszenia „Unia Nadwarciańska” powstała w oparciu o metodę partycypacyjno-ekspercką z wykorzystaniem dwóch metod pracy nad strategią, tj. eksperckiej i partycypacyjnej. W metodzie eksperckiej zaangażowany został ekspert zewnętrzny (przedstawiciel środowiska akademickiego i analityk – specjalista ds. zarządzania strategicznego i rozwoju lokalnego). Rolą eksperta było m.in. opracowanie narzędzi diagnostycznych i analitycznych, prowadzenie spotkań z mieszkańcami obszaru LSR z wykorzystaniem metod aktywizujących, gwarantujących włączenie uczestników w proces twórczy. Dzięki zastosowanym metodom (m.in. praca w grupach, design thinking, burza mózgów, debata i inne) możliwe było wypracowanie, wspólnie z uczestnikami warsztatów i przy włączeniu danych od osób uczestniczących w innych formach konsultacji społecznych, treści poszczególnych części LSR.

Zasadniczą częścią całej metodologii była właśnie metoda partycypacyjna, polegająca na zaangażowaniu mieszkańców, wykorzystaniu ich wiedzy, umiejętności i kwalifikacji, uwzględnieniu perspektywy przedstawicieli społeczności lokalnej obszaru LGD – Stowarzyszenia „Unia Nadwarciańska”, radnych, lokalnych liderów, przedstawicieli lokalnych organizacji społecznych i inicjatyw obywatelskich, przedsiębiorców i mieszkańców w pracach nad budową LSR. Metoda ta będzie wykorzystywana także w działaniach związanych z wdrażaniem, ewaluacją i aktualizacją Lokalnej Strategii Rozwoju.

W trosce o partycypacyjny charakter strategii, na stronie LGD – Stowarzyszenia „Unia Nadwarciańska” zamieszczono:

- opracowane wnioski z przeprowadzonej diagnozy strategicznej (z możliwością zgłaszania uwag, w ramach konsultacji społecznych – formularz konsultacyjny) – w atrakcyjnej i dostępnej cyfrowo formie;
- informacje o wynikach analizy strategicznej na potrzeby przeprowadzonej diagnozy z możliwością zgłaszania uwag, w ramach konsultacji społecznych – formularz konsultacyjny.

Podczas wszystkich spotkań aktywnie zachęcano uczestników do zgłaszania uwag oraz propozycji, wręczając formularze konsultacyjne, zachęcając do osobistych wizyt w biurze LGD, odsyłając do formularza elektronicznego. Równoległe ze spotkaniami, w okresie od marca do sierpnia 2022 r. prowadzone były badania społeczne, poświęcone ocenie obszaru LGD jako miejsca zamieszkania i realizacji swojego życia prywatnego i zawodowego oraz jego potencjałowi rozwojowemu. Na potrzeby opracowania diagnozy prowadzone zostały badania ilościowe: anonimowe ankiety papierowe i elektroniczne (internetowe) wśród mieszkańców lub osób, dla których dana gmina pełni ważne funkcje społeczne i gospodarcze. Na stronie internetowej LGD – Stowarzyszenia „Unia Nadwarciańska” zamieszczony został link do narzędzia badania: ankiety. Ankietę można było pobrać, wypełnić w sposób tradycyjny oraz złożyć w biurze LGD – Stowarzyszenia „Unia Nadwarciańska”, wypełnić komputerowo i przesłać na adres e-mail Stowarzyszenia lub wypełnić na stronie internetowej. W ten sposób badanie ilościowe zostało dostosowane do zróżnicowanych możliwości oraz preferencji mieszkańców obszaru, co zwiększyło reprezentatywność grupy badawczej oraz zapewniało możliwość poznania potrzeb i opinii różnych grup mieszkańców. W badaniach, prowadzonych w dwóch formach: elektronicznej i tradycyjnej papierowej udział

wzięło 277 osób (w tym 82 w formie papierowej, 195 w formie elektronicznej), w tym najwięcej z gminy Powidz (50, tj. 18,1%), gminy Słupca (40, tj. 14,4%), miasta Słupca (35, tj. 12,6%). W badaniu udział wzięło zaledwie 12 mieszkańców gminy Witkowo.

Ponad 80% badanych uznało, że obszar LGD – Stowarzyszenia „Unia Nadwarciańska” jest dobrym miejscem do życia i rozwoju (34,5% – zdecydowanie tak, 48,3 % – raczej tak). Za najsilniejsze atuty obszaru LGD – Stowarzyszenia „Unia Nadwarciańska” uznano jakość i czystość środowiska naturalnego (powietrza, wody, zieleni), estetykę gminy (czystość, jakość przestrzeni publicznej), ofertę sportową i rekreacyjną, poziom infrastruktury sportowej i rekreacyjnej; ofertę usług społecznych i opiekuńczych (żłobki, przedszkola, kluby dla seniorów, domy opieki); ofertę punktów handlowych i usługowych dla mieszkańców i firm; warunki dla rolnictwa - prowadzenia własnego gospodarstwa rolnego oraz, tak istotne z perspektywy wdrażania LSR: relacje międzyludzkie: z sąsiadami, przyjaciółmi, znajomymi, więzi i tradycje rodzinne, aktywność społeczną, działalność organizacji, współdziałanie mieszkańców oraz historię lokalną, lokalny patriotyzm.

Za największe słabości obszaru LGD badani uznali: lokalny rynek pracy, oferty pracy, możliwość znalezienia atrakcyjnego zatrudnienia, a także zarobki i płace, przekładające się bezpośrednio na jakość życia, warunki dla przedsiębiorczości – otwarcia i prowadzenia własnej firmy, komunikację i transport zbiorowy oraz skomunikowanie z sąsiednimi miejscowościami i większymi miastami (poza transportem zbiorowym), bliskość większego ośrodka miejskiego, ofertę zajęć dodatkowych i pozalekcyjnych dla dzieci i młodzieży, ofertę kulturalną i rozrywkową oraz jakość infrastruktury kulturalnej i rekreacyjnej, a także ofertę podstawowych usług zdrowotnych.

Za najważniejsze przedsięwzięcia, które mogą przyczynić się do poprawy jakości życia na obszarze gminy LGD, uznano lepsze połączenia komunikacyjne (publiczne) wewnątrz gminy oraz pomiędzy gminami a miastem Słupcą wraz z infrastrukturą przystanków, lepsze drogi, ścieżki rowerowe, oświetlenie uliczne, parkingi na terenie gminy oraz pomiędzy gminami a miastem Słupcą, poprawę jakości edukacji i poszerzenie jej oferty (dodatkowe zajęcia pozalekcyjne, szkolnictwo zawodowe, staże, praktyki), stworzenie atrakcyjnej infrastruktury rekreacyjnej i sportowej: ścieżki rowerowe, obiekty sportowe, trasy piesze, siłownie zewnętrzne, wiaty i place zabaw, tworzenie nowych miejsc pracy oraz lepszą i bardziej dostępną opiekę zdrowotną (podstawową i specjalistyczną). Badani wskazali także grupy najbardziej potrzebujące wsparcia – najbardziej wykluczone z udziału w życiu społecznym na obszarze LGD – Stowarzyszenia „Unia Nadwarciańska”. Są to: osoby mieszkające na wsi, poza główną miejscowością w gminie (22,4%) – z uwagi na wykluczenie transportowe i brak dostępu do usług, osoby z niepełnosprawnościami (22%), młodzież do 17 roku życia (21,7%) – z uwagi na niedostosowanie obecnej oferty do ich potrzeb i oczekiwań oraz osoby ubogie (21,3%).

Tabela 1: Wyniki badania grup potrzebujących wsparcia na obszarze LGD - Stowarzyszenia "Unia Nadwarciańska"

Grupy potrzebujące wsparcia:	Liczebność	Procent
młodzież do 17 roku życia	60	21,7
młodzież od 18 do 25 roku życia	48	17,3
rodzice małych dzieci (do lat 3)	38	13,7
samotni rodzice	22	7,9
osoby bezrobotne	35	12,6
seniorzy / osoby starsze i podeszłym wieku	51	18,4
osoby ubogie	59	21,3
osoby z niepełnosprawnościami	61	22
osoby mieszkające na wsi, poza główną miejscowością w gminie	62	22,4
inni (kto?)	4	1,4
Ogółem	277	100

Źródło: opracowanie własne na podstawie wyników badań społecznych

3.3 Dokonanie analizy przyjęcia bądź odrzucenia wniosków z konsultacji

W procesie prac nad LSR, dla opracowania diagnozy strategicznej, wykorzystane zostały nowoczesne narzędzia analityczne, pozwalające na syntetyczną ocenę potencjału ekonomicznego i społecznego gmin i partnerstwa. Narzędzia te dawały szansę na pogłębioną analizę sytuacji na wybranym obszarze, w obszarach szczególnie istotnych dla jego rozwoju. Zebrane dane zostały skonfrontowane z informacjami uzyskanymi od mieszkańców (opiniami, ocenami, oczekiwaniami, potrzebami i doświadczeniami). W przypadku zgodności pomiędzy danymi statystycznymi i administracyjnymi a danymi zebranymi podczas spotkań konsultacyjnych i w badaniach ilościowych, zespół opracowujący LSR potwierdził prawidłowość wypracowywanych kierunków działań. W przypadku rozbieżności pomiędzy w/w danymi prowadzono pogłębione rozmowy z uczestnikami spotkań konsultacyjnych, próbowano wyjaśnić źródła i przyczyny rozbieżności, a w wybranych przypadkach pogłębiono badania oparte na danych oraz zastosowano dodatkowe źródła informacji opracowane przez Związek Miast Polskich: Monitor Rozwoju Lokalnego (raporty dla poszczególnych gmin – uczestników partnerstwa) oraz dane z Systemu Monitorowania Usług Publicznych (SMUP).

Przeprowadzone spotkania konsultacyjne zwróciły uwagę na konieczność zastosowania dodatkowego kanału komunikacji z członkami LGD, a przede wszystkim dotarcia z informacją o przygotowaniu i wdrażaniu LSR do innych niż członkowie osób. Z przeprowadzonych rozmów oraz informacji uzyskanych podczas spotkań konsultacyjnych wynika, że komunikatory internetowe oraz media społecznościowe uważane za najszybszą i najskuteczniejszą formę komunikacji pomiędzy podmiotami publicznymi, społecznymi i mieszkańcami. Coraz większe znaczenie w procesie informowania oraz zachęcania (pokazania możliwości i korzyści z zaangażowania we wdrażanie LSR) mają media społecznościowe, pokazujące efekty: produkty i rezultaty realizowanych przedsięwzięć, a dodatkowo promujące aktywność społeczną i zaangażowanie w sprawy lokalnej społeczności. Media społecznościowe będą więc jednym z najważniejszych kanałów komunikacji w procesie wdrażania LSR – LGD Stowarzyszenia „Unia Nadwarciańska” będzie obserwować zmiany w mediach społecznościowych, pojawiające się nowe media oraz wykorzystywać wprowadzane przez nie nowe rozwiązania technologiczne w zakresie komunikacji.

3.4 Wykorzystanie danych z konsultacji społecznych przeprowadzonych na obszarze objętym LSR do jej opracowania. Skutki i wyniki zastosowanych przez LGD partycypacyjnych metod tworzenia strategii.

Konsultacje z mieszkańcami podczas spotkań w gminach oraz wyniki prowadzonych badań ankietowych wspomogły określenie grup w niekorzystnej sytuacji. Podczas spotkań omówiono przyczyny znalezienia się osób z tych grup w trudnej, wykluczającej sytuacji, możliwości przeciwdziałania czynnikom negatywnie oddziałyującym na status tych osób oraz znaczenie włączenia ich dla budowania potencjału rozwojowego obszaru LSR i przeciwdziałania jego marginalizacji w województwie wielkopolskim. Poprawne zdefiniowanie katalogu osób w szczególnie niekorzystnej sytuacji pozawala także na zastosowanie właściwych, często alternatywnych rozwiązań w zakresie informowania i komunikacji, zapewniających, że żadna z grup potencjalnych beneficjentów i uczestników nie zostanie wykluczona z procesu przygotowania i wdrażania LSR.

Spotkania konsultacyjne z mieszkańcami przełożyły się bezpośrednio na wybór celów – obszarów tematycznych w nowej LSR. Nie wszystkie obszary, wskazywane jako istotne i mogące bezpośrednio przyczynić się do podniesienia jakości życia mieszkańców obszaru LGD, mogą zostać podjęte w ramach wdrażania LSR. Obszary takie jak transport publiczny, budowa i modernizacja infrastruktury drogowej i infrastruktury sieciowej (sieć wodociągowa, kanalizacyjna, drogowa) to duże inwestycje znajdujące się w kompetencji jednostek samorządu terytorialnego różnych szczebli, a projekty takie nie mogą być realizowane w ramach wdrażania LSR. Spośród obszarów wskazywanych jako priorytetowe przez mieszkańców – zarówno podczas konsultacji społecznych, jak i w badaniach społecznych – wybrano kilka, które znalazły swoje odzwierciedlenie w celach szczegółowych LSR, zakładające:

- wsparcie podejmowania i rozwijania działalności gospodarczej, w tym działalności związanych z nowoczesnymi technologiami;
- opracowanie oddolnych koncepcji rozwoju, w tym z wykorzystaniem nowoczesnych technologii: koncepcje smart village;
- rozwój i zwiększenie dostępu do małej infrastruktury publicznej na obszarach wiejskich;
- włączenie społeczne osób w niekorzystnej sytuacji oraz integracja społeczna poprzez działania kulturalne, społeczne, rekreacyjne i integracyjne;
- realizację przedsięwzięć dotyczących dziedzictwa kulturalnego i wysokiej jakości infrastruktury kulturalnej i turystycznej (w tym opartej na technologiach cyfrowych);
- realizację przedsięwzięć w zakresie: aktywizacji społeczności na rzecz rozwoju lokalnego, wzmocnienie potencjału organizacji pozarządowych oraz integrację społeczną osób zagrożonych wykluczeniem społecznym.

Z uwagi na wskazane przez mieszkańców zagadnienia przekrojowe, dotyczące każdego obszaru tematycznego, w części celów szczegółowych premiowane będą przedsięwzięcia zakładające zastosowanie nowoczesnych technologii, w tym technologii cyfrowych. Jednocześnie większość celów szczegółowych zakłada działania likwidujące lub ograniczające negatywne skutki wykluczenia transportowego i oddalenia od większych ośrodków.

3.5 Aktywność społeczna na etapie wdrażania LSR. Wzmocnienie partnerskiej współpracy.

Partycypacyjny sposób przygotowania i realizacji lokalnej strategii rozwoju oznacza pełne i prawdziwe zaangażowanie mieszkańców, wykorzystaniu ich wiedzy, umiejętności i kwalifikacji, uwzględnieniu perspektywy przedstawicieli społeczności lokalnej obszaru LGD – Stowarzyszenia „Unia Nadwarciańska”, w całym procesie opracowywania LSR (a zwłaszcza na dwóch pierwszych etapach opracowania LSR: Etap I: diagnoza strategiczna, identyfikacja potrzeb, oczekiwań, wyzwań i zagrożeń, Etap II: określenie celów strategicznych i ich hierarchizacja oraz identyfikacja rozwiązań prowadzących do wyłonienia sposobów realizacji strategii), a także przez cały okres jej wdrażania.

W przypadku LGD – Stowarzyszenia „Unia Nadwarciańska” kolejne etapy prac nad SLR: Etap III formułowanie wskaźników realizacji strategii, Etap IV identyfikacja grup docelowych i defaworyzowanych, Etap V plan komunikacji w ramach LSR, Etap VI opracowanie założeń monitorowania i realizacji strategii, przeprowadzone były w gronie osób opracowujących LSR i eksperta zewnętrznego. O wynikach działań poinformowana została społeczność obszaru LGD – Stowarzyszenia „Unia Nadwarciańska”. Zostały one zaprezentowane poprzez publikację na stronie internetowej LGD – Stowarzyszenia „Unia Nadwarciańska” oraz gmin uczestniczących w realizacji Lokalnej Strategii Rozwoju. Informacja została przekazana przedstawicielom wszystkim sektorów: społecznego, gospodarczego i publicznego, którym zagwarantowany został, poprzez możliwość zgłaszania uwag, wpływ na ostateczny kształt wskaźników strategii.

LGD – Stowarzyszenie „Unia Nadwarciańska” będzie prowadziło działania zmierzające do utrzymania aktywności wszystkich podmiotów zaangażowanych w proces przygotowania i opracowania LSR – będzie motywować i umożliwiać prawdziwy udział lokalnej społeczności. Działania te będą polegać na:

- informowaniu mieszkańców o możliwości udziału we wdrażaniu LSR:
  - przez stronę internetową LGD Stowarzyszenia "Unia Nadwarciańska",
  - na profilu LGD w mediach społecznościowych,
  - informacje i ogłoszenia w mediach lokalnych;
  - telefony z indywidualnym zaproszeniem, przypomnieniem o spotkaniu, a w przypadku wybranych osób, z uwagi na wcześniejsze doświadczenia komunikacyjne: zaproszenie listowne;
- wykorzystanie w procesie komunikacji aplikacji wdrożonych przez podmioty publiczne;
- utrwalaniu wizerunku LGD – Stowarzyszenia „Unia Nadwarciańska” jako lokalnego i subregionalnego centrum wsparcia dla organizacji pozarządowych – budowanie bazy podmiotów współpracujących, uczestniczących w spotkaniach i szkoleniach nie związanych bezpośrednio z wdrażaniem LSR (księgowość,

obowiązki związane z prowadzeniem organizacji pozarządowej, aplikowanie o zewnętrzne źródła finansowania działalności, realizacja projektu współfinansowanego ze środków zewnętrznych), a pośrednio przygotowujących podmioty z obszaru LGD do wdrażania LSR;

- działaniach edukacyjnych, podnoszących świadomość, przygotowujących do udziału we wdrażaniu LSR,
- działaniach budujących poczucie identyfikacji w ramach LGD,
- organizowaniu wydarzeń mających na celu poznanie się partnerów: społecznych, gospodarczych i publicznych, w tym przy okazji podsumowania realizacji projektów (w ramach i poza LSR);
- tworzenie przestrzeni do budowania partnerstw, kojarzenia partnerów itp.

LGD – Stowarzyszenia „Unia Nadwarciańska” podejmie działania, żeby proces wdrażania LSR był otwarty na uczestników procesu przygotowania LSR, członków LGD – obecnych i nowych oraz wszelkie nowe podmioty, chcące przystąpić do realizacji przedsięwzięć mających na celu osiągnięcie celów określonych w LSR. W tym celu, poza opisanymi wyżej kanałami komunikacji, LGD zastosuje alternatywne kanały komunikacji oraz podejmie działania organizacyjne zapobiegające wykluczeniu którejkolwiek z grup społecznych, zwłaszcza osób z grup szczególnie wymagających wsparcia, wskazanych w badaniach społecznych oraz zdefiniowanych na etapie diagnozy:

- wykorzystanie w procesie komunikacji komunikatorów internetowych oraz szersze niż dotychczas wykorzystanie mediów społecznościowych (tradycyjne: Facebook, adresowane w szczególności do osób młodych: TikTok, oraz inne, powstałe i popularne w przyszłych latach wdrażania LSR), w tym tworzenie i zachęcanie do przyłączenia się do grup w mediach społecznościowych oraz aktywne wykorzystanie coraz nowocześniejszych narzędzi udostępnianych przez media społecznościowe (np. krótkie filmy instruktażowe);
- organizacja spotkań informacyjnych oraz szkoleń w zakresie przygotowania projektów i aplikowania o środki w siedzibie LGD – SUN (budynek w pełni dostępny dla osób ze specjalnymi potrzebami) oraz w gminach na obszarze LGD – w budynkach spełniających wymagania w zakresie dostępności architektonicznej określonych w Ustawy z dnia 19 lipca 2019 r. o zapewnianiu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami, w miejscowościach najlepiej skomunikowanych z pozostałymi miejscowościami;
- prowadzenie spotkań i szkoleń w formule on-line, w celu wyeliminowania negatywnych skutków wykluczenia transportowego;
- zastosowanie – podczas spotkań i szkoleń stacjonarnych oraz prowadzonych w formule on-line sposobów komunikacji oraz organizacji spotkań zgodnych z wymogami Ustawy z dnia 19 lipca 2019 r. o zapewnianiu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami (np. sposób przygotowania materiałów informacyjnych i szkoleniowych, sposób przygotowania sali szkoleniowej, sposób prezentacji treści omawianych podczas spotkań i inne);
- prowadzenie indywidualnych konsultacji: w formule stacjonarnej (w biurze projektu, a przy zdiagnozowanej potrzebie – w siedzibie lub miejscu wskazanym przez zainteresowany podmiot) i w formule on-line;
- w związku z dynamicznym postępem badań nad sztuczną inteligencją – wykorzystanie AI w procesie dotarcia z informacją i w wysiłkach na rzecz zachęcania potencjalnych beneficjentów i uczestników do zaangażowania we wdrażanie LSR.

Zarówno na etapie tworzenia jak i realizacji LSR, uwzględnione zostały oraz będą uwzględniane zasady horyzontalne określonych w art. 9 rozporządzenia 2021/1060, w tym:

- poszanowanie praw podstawowych oraz przestrzeganie Karty Praw Podstawowych Unii Europejskiej; Wdrażanie LSR odbywać się będzie z poszanowaniem zasad określonych w Karcie Praw Podstawowych UE.
- zasada równości kobiet i mężczyzn;

Z uwagi na zdiagnozowaną słabszą pozycję kobiet w życiu gospodarczym i publicznym na obszarze LGD, zakładane są działania mające na celu wsparcie udziału tej grupy społecznej we wdrażaniu LSR, a także wdrażanie działań adresowanych w szczególności do kobiet. Wsparcie aktywności, zwiększenie samodzielności i szersze włączenie kobiet w życie lokalnej społeczności jest kluczowe dla rozwoju kapitału społecznego na obszarze LGD.

- zasada równości szans i niedyskryminacji ze względu na płeć, rasę lub pochodzenie etniczne, religię lub światopogląd, niepełnosprawność, wiek lub orientację seksualną, w tym zasadę dostępności dla osób z niepełnosprawnościami;

LGD – Stowarzyszenie „Unia Nadwarciańska” zastosuje narzędzia i mechanizmy gwarantujące praktyczne wdrażanie zasady niedyskryminacji ze względu na którekolwiek kryterium oraz zastosuje środki na rzecz zapewnienia dostępności wdrażanych w ramach LSR przedsięwzięć dla osób ze specjalnymi potrzebami w wymiarze architektonicznym, informacyjnym i cyfrowym.

- zgodność działań z celem wspierania zrównoważonego rozwoju określonego w art. 11 TFUE, oraz z uwzględnieniem celów ONZ dotyczących zrównoważonego rozwoju, a także porozumienia paryskiego i zasady „nie czynić poważnych szkód”.

Działania w ramach wdrażania LSR, choć nie koncentrują się i nie odnoszą bezpośrednio do celów DNSH, poprzez zastosowanie innowacyjnych rozwiązań i technologii cyfrowych, realizowane będą z poszanowaniem tych celów DNSH, w tym przede wszystkim takich jak: łagodzenie zmian klimatu, adaptacja do zmian klimatu, zapobieganie powstawaniu odpadów i recykling, zapobieganie i kontrola zanieczyszczeń powietrza, wody lub ziemi, ochrona i odbudowa bioróżnorodności i ekosystemów. Żadne z przedsięwzięć realizowanych w ramach wdrażania LSR nie będzie sprzeczne z celami DNSH.

Rozdział IV:

Analiza potrzeb i potencjału LSR

4.1 Analiza potrzeb rozwojowych i potencjałów obszaru wdrażania LSR wraz z uzasadnieniem

Diagnoza obszaru przestrzennego

Obszar działania LGD – Stowarzyszenia „Unia Nadwarciańska” obejmuje 9 gmin, w tym 8 gmin powiatu słupeckiego: miasta Słupcy, gminy Słupca, gminy Powidz, gminy Zagórow, gminy Ostrowite, gminy Strzałkowo, gminy Łądek, gminy Orchowo, oraz jednej gminy z terenu powiatu gnieźnieńskiego: gminy Witkowo.

Obszar LDG graniczy:

- od północy z powiatem mogileńskim (województwo kujawsko-pomorskie),
- od wschodu z powiatem konińskim,
- od południa z powiatem pleszewskim,
- od zachodu z powiatami wrzesińskim i pozostałą częścią powiatu gnieźnieńskiego.

Całkowita powierzchnia obszaru wynosi 1022 km², z czego 22 km² (2,15%) przypada na obszary miejskie, a 1000 km² (97,85%) na obszary wiejskie. Największymi gminami są Gmina Witkowo, Gmina Zagórow, Gmina Słupca oraz Gmina Strzałkowo zajmujące łącznie 61,74% całkowitej powierzchni obszaru LGD. Najmniejszą powierzchnię zajmuje Miasto Słupca (0,98%).

Tabela 2: Powierzchnia gmin obszaru LGD – Stowarzyszenia „Unia Nadwarciańska”

Gmina	Powierzchnia w km ²	% powierzchni obszaru LGD
Witkowo	184	18,00%
Słupca (miasto)	10	0,98%
Łądek	99	9,69%
Orchowo	98	9,59%
Ostrowite	103	10,08%
Powidz	81	7,93%
Słupca	145	14,19%
Strzałkowo	142	13,89%
Zagórow	160	15,66%
Razem	1 022	100,00%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Banku Danych Lokalnych GUS

Obszar LSR położony w północno-wschodniej części województwa wielkopolskiego. Na jego obszarze zlokalizowane są 269 miejscowości, w tym trzy miasta (Słupca, Zagórow, Witkowo). Jest to obszar graniczny województwa wielkopolskiego – od północy graniczy z powiatem mogileńskim (województwo kujawsko-pomorskie). W przypadku obszaru LGD – Stowarzyszenia „Unia Nadwarciańska” zachowana jest spójność przestrzenna: wszystkie gminy graniczą ze sobą bezpośrednio (bezpośrednie sąsiedztwo lub sąsiedztwo dalsze – poprzez innego członka LGD).

Gminy obszaru LGD różnią się między sobą pod względem funkcji w strukturze osiedleńczej kraju. Przynależą do 6(8) różnych grup porównawczych. Grupy porównawcze to gminy o podobnej funkcji w strukturze osiedleńczej kraju, to znaczy takie, na których występują podobne uwarunkowania rozwojowe. Są pewnego rodzaju „punktem odniesienia”, na tle którego można ukazać sytuację w badanych samorządach. Klasyfikacja do poszczególnych grup opiera się na analizach profesorów P. Śleszyńskiego i T. Komornickiego. Na podział zaproponowany przez ekspertów IGiPZ PAN nałożono siatkę podziału gmin na poszczególne ich typy (miasta na prawach powiatów, gminy miejskie, gminy miejsko wiejskie, gminy wiejskie). Tym samym powstały 24 grupy porównawcze, o liczebności od 9 jednostek (grupa J2) do 484 jednostek (grupa I4). Gminy wchodzące w skład LGD – Stowarzyszenia „Unia Nadwarciańska” zostały zakwalifikowane do następujących grup:

Tabela 3: Gminy obszaru LGD - Stowarzyszenie "Unia Nadwarciańska" w podziale na grupy funkcjonalne

Gmina	Symbol grupy funkcjonalnej	Nazwa grupy funkcjonalnej
Witkowo	G3	Gminy miejsko-wiejskie o rozwiniętych funkcjach pozarolniczych
Słupca (miasto)	E2	Miasta – ośrodki wielofunkcyjne
Lądek	I4	Gminy wiejskie z umiarkowanie rozwiniętą funkcją rolniczą
Orchowo	J4	Gminy wiejskie ekstensywnie zagospodarowane (funkcje leśne, ochrony przyrody)
Ostrowite	G4	Gminy wiejskie o innych rozwiniętych funkcjach pozarolniczych (turystyka oraz funkcje wielkopowierzchniowe, w tym przemysł wydobywczy)
Powidz	G4	Gminy wiejskie o innych rozwiniętych funkcjach pozarolniczych (turystyka oraz funkcje wielkopowierzchniowe, w tym przemysł wydobywczy)
Słupca	F4	Gminy wiejskie z rozwiniętą funkcją transportową
Strzałkowo	H4	Gminy wiejskie z intensywnie rozwiniętą funkcją rolniczą
Zagórów	H3	Gminy miejsko-wiejskie z intensywnie rozwiniętą funkcją rolniczą

Opracowanie własne na podstawie danych Monitora Rozwoju Lokalnego

Klasyfikacja gmin polskich została opracowana w 2013 r. na potrzeby planowania przestrzennego w gminach, wykorzystuje ona metodę dedukcyjno-indukcyjną, a pod względem identyfikacji szczegółowych kryteriów – tzw. typologię funkcjonalną na potrzeby monitoringu planowania przestrzennego w skali lokalnej. Głównym celem klasyfikacji dowolnego zbioru jednostek przestrzennych jest takie ich uporządkowanie, które pozwala na uchwycenie właściwości różnego typu – morfologicznych, strukturalnych, funkcjonalnych, genetycznych, itd. Celem klasyfikacji jest zatem nie tylko opis systematyzujący, ale pośrednio również zaproponowanie narzędzia do efektywniejszego wyjaśniania przyczynowo skutkowych procesów rozwojowych.¹ Zaprezentowane powyżej zróżnicowanie gmin ze względu na ich funkcję w strukturze osiedleńczej kraju przekłada się też na ich zróżnicowane możliwości kierunki rozwoju, także w ramach wdrażania LSR.

Przez powiat słupecki przebiegają ważne szlaki komunikacyjne o znaczeniu międzynarodowym: autostrada A2, droga krajowa nr 92 oraz magistrala kolejowa Berlin-Moskwa. Bezpośredni dojazd do autostrady A2 znajduje się w odległości 5,5 km od centrum Słupcy (węzeł Słupca). Autostrada pozwala na sprawny przejazd z gmin obszaru LGD do Poznania. Drugą najważniejszą arterią komunikacyjną na obszarze LSR jest droga krajowa nr 92,

¹ Źródło: Śleszyński P., Komornicki T., Klasyfikacja funkcjonalna gmin Polski na potrzeby monitoringu planowania przestrzennego, Przegląd Geograficzny, 2016, 88,4, s. 469-488, dostęp online: <https://rcin.org.pl/dlibra/show-content/publication/edition/61605?id=61605>.

przecinająca miasto Słupcę, gminę Słupcę i gminę Strzałkowo. Pozwala na sprawne połączenia z większymi, ważnymi ośrodkami subregionalnymi województwa: Wrześnią i Koninem. Z innym istotnym ośrodkiem subregionalnym województwa – miastem Gnieznem – połączenie przebiega DW nr 260. Wzdłuż drogi krajowej nr 92 przebiega również linia kolejowa ze stacjami kolejowymi: Wólka, Strzałkowo (gmina Strzałkowo), Słupca (miasto Słupca), Cienin, Cienin Kościelny (gmina Słupca). Sieć dróg uzupełniają również drogi wojewódzkie (nr 260, 262, 263, 466, 467), powiatowe i gminne.

Obszar LSR jest dobrze skomunikowany. Do siedziby powiatu słupeckiego – miasta Słupca, z siedzib wszystkich innych gmin obszaru LGD, dojechać można w czasie krótszym niż 20 minut. Największą dostępnością charakteryzują się gminy położone wzdłuż głównych szlaków komunikacyjnych – autostrady A2 i drogi krajowej nr 92 (gmina Strzałkowo, miasto Słupca i gmina Słupca). Najniższą dostępność komunikacyjną wykazują gminy położone w północnej i południowej części powiatu, w szczególności gminy Ostrowite, Orchowo i Zagórów. Dla gmin położonych na północy obszaru LSR główną trasą łączącą z miastem powiatowym jest droga wojewódzka nr 263, a następnie droga wojewódzka nr 262. Z kolei gmina Zagórów oddzielona jest od reszty obszaru naturalnymi przeszkodami: rzeką Wartą oraz Nadwarciańskim Parkiem Krajobrazowym. Gmina Witkowo, jedyna położona poza powiatem słupeckim, połączona jest z siedzibą powiatu słupeckiego drogą wojewódzką nr 260 i drogą krajową nr 92.

Analizie poddano zasięg obszaru LGD – Stowarzyszenia „Unia Nadwarciańska” możliwy do osiągnięcia samochodem z centrum miasta Słupca w ciągu 30 minut. Największą dostępnością charakteryzują się gminy i obszary położone wzdłuż głównych szlaków komunikacyjnych – autostrady A2 i drogi krajowej nr 92 (Gmina Strzałkowo, Gmina Słupca) oraz miasto Witkowo. W zakładanym czasie do siedziby powiatu słupeckiego / siedziby LGD dojechać można z siedzib wszystkich gmin obszaru LGD. Najniższą dostępność komunikacyjną wykazują gminy położone w północnej i południowej części powiatu, w szczególności Gmina Ostrowite, Orchowo i Zagórów, gdzie siatka dróg jest najrzadsza i w najgorszym stanie technicznym. Gminą najslabiej skomunikowaną z siedzibą LGD jest gmina Zagórów: położona na południu powiatu słupeckiego, jest oddzielona od pozostałej części obszaru rzeką Wartą wraz z Nadwarciańskim Parkiem Krajobrazowym, przez który przebiega zaledwie jedna droga.

Rysunek 2: Komunikacja samochodowa na obszarze LGD – Stowarzyszenia „Unia Nadwarciańska”

Źródło: opracowanie własne na podstawie <https://commutetimemap.com/>

W 2019 r. powiat słupecki stał się organizatorem publicznego transportu zbiorowego w powiatowych przewozach pasażerskich. Operatorem transportu jest Przedsiębiorstwo Komunikacji Samochodowej w Koninie S.A., a projekt

jest współfinansowany przez Miasto Słupca oraz gminy: Słupca, Strzałkowo, Zagórz, Łądek, Ostrowite, Orchowo i Powidz. Wcześniej samorząd każdej z gmin musiał, zgodnie z ustawą, zapewnić realizację wspomnianego zadania we własnym zakresie. Przyjęcie roli organizatora przez powiat zdjęło z gmin spory ciężar administracyjny, pozostawiając jedynie kwestię współfinansowania przewozów na liniach powiatowych, które przebiegają przez teren poszczególnych samorządów. W 2020 r. obowiązywały 44 linie komunikacyjne łączące siedzibę powiatu z siedzibami gmin, w 2021 – 45 linii, a w 2022 – 43 linie. Działanie jest dofinansowane ze środków Rządowego Programu „Fundusz rozwoju przewozów autobusowych o charakterze użyteczności publicznej”. Działania powiatu słupeckiego nie obejmowały gminy Witkowo, w której nie funkcjonuje publiczny transport zbiorowy. Mimo współistnienia publicznego transportu zbiorowego prowadzonego przez powiat słupecki oraz transportu zbiorowego prowadzonego przez prywatnych przewoźników, a także mimo stałego badania potrzeb komunikacyjnych obszaru LGD przez organizatora transportu zbiorowego – powiat słupecki, dojazd do wielu miejscowości obszaru LGD transportem zbiorowym jest niemożliwy lub bardzo trudny.

Transport zaliczany jest do najważniejszych usług, które przekładają się na rozwój gospodarczy i jakość życia mieszkańców. Zjawisko wykluczenia transportowego dotyka na obszarze LGD kilkudziesięciu tysięcy osób: skazanych na prywatny transport samochodowy przy dostępie do najbardziej podstawowych towarów i usług lub pozbawionych jakiegokolwiek możliwości samodzielnego poruszania się i skazanych na pomoc innych. Dotyczy to zwłaszcza osób ze specjalnymi potrzebami, osób starszych, w tym przede wszystkim kobiet. Wykluczenie transportowe, wykluczające z możliwości korzystania z oferty kulturalnej, rekreacyjnej, sportowej, a nawet uniemożliwiające zaspokojenie podstawowych potrzeb, wskazane zostało w procesie konsultacji społecznych jako główna przyczyna niekorzystnej sytuacji części mieszkańców obszaru LGD.

Obszar LGD – Stowarzyszenia „Unia Nadwarciańska” charakteryzuje się zróżnicowaną gęstością zaludnienia, która przekłada się na wyzwania dla gmin w zakresie zapewnienia mieszkańcom dostępu do odpowiedniego poziomu infrastruktury sieciowej, obiektów użyteczności publicznej oraz odpowiedniego, oczekiwanego poziomu usług: edukacyjnych, kulturalnych, zdrowotnych, opiekuńczych, rekreacyjnych i innych.

Tabela nr 1: Gęstość zaludnienia dla obszaru LGD – Stowarzyszenia „Unia Nadwarciańska” na 31.12.2020 r.

JST	ludność na 1 km ²
Witkowo	72
Słupca (miasto)	1 299
Łądek	56
Orchowo	37
Ostrowite	47
Powidz	28
Słupca (gmina wiejska)	67
Strzałkowo	71
Zagórz	54

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Banku Danych Lokalnych GUS

Najsilniej zaludnione są obszary miasta Słupca, gmin Witkowo i Strzałkowo (odpowiednio 1 299 osób/km², 72 os/km² oraz 71 osób na km²). Najmniejsza gęstość zaludnienia występuje w gminie Powidz (28 osób/km²) oraz w gminie Orchowo (37 osób/km²).

Po II wojnie światowej, do początku lat 90-tych XX wieku, na obszarze LGD – Stowarzyszenia „Unia Nadwarciańska” funkcjonowały Państwowe Gospodarstwa Rolne (PGR). W znaczący sposób wpływały one na sposób zagospodarowania przestrzeni oraz na stosunki społeczne na swoim terenie. Poprzez rozbudowaną

funkcję socjalną PGR-ów w stosunku do pracowników i ich rodzin (pracownik, poza wynagrodzeniem, otrzymywał m.in. dodatkowe roczne wynagrodzenie, różne dodatki oraz premie za wzrost produkcji i nadgodziny, deputaty: m.in. 1 litr mleka dziennie na osobę, mieszkanie socjalne, węgiel przed sezonem grzewczym, dla dzieci: dofinansowanie kolonii, dożywianie, „choinka”, drugie śniadanie w szkole ze stołówki zakładowej: mleko lub herbata, kanapki, drożdżówki, obiad w stołówce zakładowej dla dzieci, dla chętnych: działkę 25 arów, 25 kwintali [2,5 tony] ziemniaków rocznie) oraz dla lokalnej społeczności (prowadzenie świetlic, klubów, przedszkoli lub nawet szkół i straży pożarnych, dożywianie i dowożenie dzieci, zaspokajanie potrzeb mieszkaniowych, utwardzanie i utrzymywanie lokalnych dróg czy prowadzenie działań melioracyjnych). PGR przyczyniły się do kształtowania się postaw roszczeniowych mieszkańców obszarów PGR-owskich, braku postaw przedsiębiorczych, spadku zaangażowania w sprawy społeczne. PGR-y były bardzo często organizatorami życia społecznego i teoretycznie zapewniały zaspokojenie właściwie wszelkich lub przynajmniej większości potrzeb pracowników. Większość gospodarstw spełniała wiele funkcji społecznych, które nie mogły przynosić zysków w formie pieniężnej. Do takich działań zalicza się prowadzenie świetlic, klubów, przedszkoli lub nawet szkół i straży pożarnych, dożywianie i dowożenie dzieci, zaspokajanie potrzeb mieszkaniowych, utwardzanie i utrzymywanie lokalnych dróg czy prowadzenie działań melioracyjnych. Ich likwidacja oraz inne przyczyny (np. likwidacja połączeń autobusowych, zamykanie linii kolejowych, likwidacja szkół) spowodowały często szkody w strukturze lokalnych społeczności, które nie przystosowały się do nowej sytuacji gospodarczej, zaczął się szerzyć alkoholizm, bierność i bezradność społeczna. Dewastacji uległ także majątek – częściowo na skutek kradzieży, częściowo z powodu braku elementarnych zabezpieczeń. Społeczno-ekonomiczne (głównie socjalne) skutki likwidacji PGR-ów uznawane są do dziś za jedno z większych wyzwań dla jednostek samorządu terytorialnego, w których funkcjonowały. Na obszarze LGD – Stowarzyszenia „Unia Nadwarciańska” Państwowe Gospodarstwa Rolne występowały w 8 z 9 gmin (poza miastem Słupcą).

Zróżnicowana gęstość zaludnienia oraz ograniczony zasięg publicznego transportu zbiorowego ma swoje odbicie w trudnościach ze skomunikowaniem miejscowości na obszarze LGD – SUN, zapewnienia transportu publicznego oraz przeciwdziałania negatywnym skutkom wykluczenia transportowego części miejscowości obszaru wdrażania LSR. To właśnie wykluczenie transportowe i będący jego konsekwencją brak możliwości skorzystania z usług poza miejscowością zamieszkania, jest jednym z najważniejszych czynników wyodrębnienia grupy osób w szczególnie trudnej sytuacji: osób zamieszkujących na obszarze wiejskim, wykluczonych transportowo, bez możliwości samodzielnego wyjechania do innej miejscowości / ośrodka lokalnego.

Według podziału fizyczno-geograficznego J. Kondrackiego powiat słupecki położony jest w prowincji Niżu Środkowopolskiego, w podprowincjach Pojezierza Południowobałtyckiego i Niziny Środkowopolskiej. Schodząc o stopień niżej, w obrębie Pojezierza Południowobałtyckiego można wyróżnić Pojezierze Gnieźnieńskie i Równinę Wrzesińską. Nizina Środkowopolska obejmuje Dolinę Konińską i Równinę Rychwalską.

Warunki gruntowe na obszarze LGD są zróżnicowane. W południowej i wschodniej części przeważają gliny, gliny piaszczyste i piaski gliniaste, w północnej zaś części terenu dominują piaski i żwiry. Warunki glebowe można określić jako średnie, choć miejscowo występują tu gleby klasy III. Okres wegetacyjny trwa około 220 dni, zaś warunki wodne kształtowane są przez opady na poziomie 500-550 mm rocznie, a więc relatywnie niskim jeżeli chodzi o potrzeby produkcji rolniczej. W głównej mierze na obszarach LGD prowadzona jest gospodarka rolnicza, użytki rolne stanowią około ¾ całości powierzchni.

Obszar LGD Stowarzyszenia „Unia Nadwarciańska” charakteryzuje się niewielkim stopniem lesistości – na koniec 2020 r. lasy zajmowały powierzchnię 16 668 km², co stanowiło 16,3% całkowitej powierzchni obszaru LGD. Na ogólną powierzchnię lasów składały się grunty leśne Skarbu Państwa oraz grunty leśne prywatne. Jednocześnie wyraźnie widoczne są znaczne różnice w poziomie lesistości poszczególnych gmin wchodzących w skład obszaru. Blisko 69% powierzchni leśnej obszaru LGD znajduje się w 3 gminach: Powidz, Zagórów i Witkowo. Największy poziom lesistości występuje w gminie Powidz, w której lasy stanowią prawie połowę obszaru (49,32%) i jest to jedyna jednostka, która zalicza się do grupy o wysokiej lesistości (ponad 30% powierzchni). Natomiast do grupy

o lesistości bardzo niskiej (poniżej 10% powierzchni) zaliczanych jest aż 5 gmin – gmina Łądek (3,02%), miasto Słupca (3,69%), gmina Słupca (5,18%), gmina Ostrowite (8,76%) oraz gmina Strzałkowo (9,67%).

Tabela 4: Lesistość gmin obszaru LGD - Stowarzyszenia "Unia Nadwarciańska"

Gmina	Powierzchnia w ha	% powierzchni lasów obszaru LGD	Lasy jako % powierzchni gminy
Witkowo	3 939,22	23,63%	21,34%
Słupca (miasto)	38,07	0,23%	3,69%
Łądek	297,44	1,78%	3,02%
Orchowo	1 835,48	11,01%	18,73%
Ostrowite	907,57	5,44%	8,76%
Powidz	3 979,86	23,88%	49,32%
Słupca	750,41	4,50%	5,18%
Strzałkowo	1 377,13	8,26%	9,67%
Zagórów	3 543,67	21,26%	22,19%
Razem	16 668,85	100,00%	-

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Banku Danych Lokalnych GUS

Według podziału fizyczno-geograficznego wg J. Kondrackiego obszar LSR położony jest w prowincji Niżu Środkowopolskiego, w podprowincjach Pojezierza Południowobałtyckiego i Niziny Środkowopolskiej. Schodząc o stopień niżej, w obrębie Pojezierza Południowobałtyckiego można wyróżnić Pojezierze Gnieźnieńskie i Równinę Wrzesińską. Nizina Środkowopolska obejmuje Dolinę Konińską i Równinę Rychwalską.

Gminy obszaru LGD – SUN tworzą zwarty geograficznie obszar. Czynniki wzmacniającymi spójność geograficzną są czynniki naturalne: rzeka Warta, jeziora oraz formy ochrony przyrody. Na obszarze powiatu słupeckiego zlokalizowane są trzy fragmenty obszarów Natura 2000: Ostoja Nadwarciańska – specjalny obszar ochrony siedlisk, Pojezierze Gnieźnieńskie – specjalny obszar ochrony siedlisk, Dolina Środkowej Warty – obszar specjalnej ochrony ptaków.

Na terenie obszaru LSR ustanowiono także dwa parki krajobrazowe, stanowiące bogactwo jego środowiska przyrodniczego: Powidzki Park Krajobrazowy oraz Nadwarciański Park Krajobrazowy. Powidzki Park Krajobrazowy zlokalizowany jest na terenie gmin Orchardo, Ostrowite, Powidz oraz Słupca. Podstawowym przedmiotem ochrony jest tu urozmaicona rzeźba terenu (krajobraz jezior rynnowych oraz pagórków morenowych), będąca wynikiem działalności lodowca, liczne jeziora (z Jeziorem Powidzkim na czele), a także bogata flora i fauna z licznymi gatunkami chronionymi. Nadwarciański Park Krajobrazowy na obszarze LSR położony jest w gminach Zagórów oraz Łądek. Na jego obszarze ochronie podlega krajobraz polodowcowy z szeroką pradoliną, której dnem płynie Warta. Obszar Parku uznawany jest za jedną z 7 najwartościowszych ostoi ptaków wodnych i błotnych w Polsce oraz zakwalifikowano go do najcenniejszych ornitologicznych obszarów Europy.

Na obszarze LSR znajdują się także dwa obszary chronionego krajobrazu: Powidzko-Bieniszewski Obszar Chronionego Krajobrazu oraz Pызdrski Obszar Chronionego Krajobrazu, a także wyznaczone zostały także trzy korytarze ekologiczne o znaczeniu regionalnym i międzynarodowym pn.: Pojezierze Gnieźnieńskie, Dolina Warty i Dolina Warty – Stawy Milickie, pełniące ważną funkcję w systemie ochrony gatunkowej zwierząt, roślin i grzybów umożliwiając ich stałą migrację pomiędzy siedliskami. Stanowią one liniowe pasy lasów, terenów porośniętych krzewami lub trawami, które umożliwiają zwierzętom przemieszczanie się oraz dające schronienie i dostęp do pożywienia. Ich istnienie warunkuje prawidłowy rozwój gatunku, umożliwia znalezienie terytorium i ułatwia ucieczkę przed drapieżnikami.

Rysunek 3 Obszary chronione na obszarze LGD - Stowarzyszenia "Unia Nadwarciańska"

Źródło: opracowanie własne

Ukształtowanie powierzchni i warunki przyrodnicze obszaru LGD – Stowarzyszenia „Unia Nadwarciańska” są najważniejszym czynnikiem decydującym o wysokiej ocenie (w opinii mieszkańców) obszaru LGD - Stowarzyszenie „Unia Nadwarciańska” jako dobrego miejsca zamieszkania i życia, miejsca wypoczynku i rekreacji w czasie wolnym, a także mogą sprzyjać rozwojowi oferty turystycznej. Powidzki Park Krajobrazowy oraz Nadwarciański Park Krajobrazowy, korytarze ekologiczne, a przede wszystkim akweny wodne z rozwiniętą infrastrukturą turystyczną i rekreacyjną (baza gastronomiczna i noclegowa, wypożyczalnie sprzętu, kilkanaście szlaków rowerowych i pieszych, szlaki kajakowe (szlak kajakowy Warty), rozbudowana sieć ścieżek rowerowych, infrastruktura do uprawiania różnych dyscyplin sportowych itp.) tworzą warunki do rozwoju turystyki, usług czasu wolnego oraz usług rekreacyjnych dla mieszkańców.

Na północy obszaru LSR zlokalizowane są Jezioro Niedzięgiel i Jezioro Powidzkie. Jezioro Niedzięgiel, wraz z jeziorami: Białym, Czarnym oraz Jezioro Ostrowickie stanowią jedną z największych atrakcji przyrodniczych północnej części obszaru LSR. W lesie pomiędzy akwenami, zlokalizowany jest Ośrodek Wypoczynkowy w Skorzęcinie – jeden z największych kompleksów turystycznych w Polsce, będący swego rodzaju perełą turystyczną obszaru LSR. Obszar Jeziora Powidzkiego objęty jest ochroną w ramach Powidzkiego Parku Krajobrazowego oraz Powidzko-Bieniszewskiego Obszaru Chronionego Krajobrazu. Znajdują się tam także obszary siedliskowe Natura 2000. Ma ono bardzo urozmaiconą linię brzegową z wieloma zatokami, co czyni je atrakcyjnym dla żeglarzy, windsurferów, kajakarzy i wędkarzy. W centralnej części obszaru LSR znajduje się Jezioro Słupeckie będące sztucznym zbiornikiem wodnym utworzonym w latach 1954-55. Jezioro pełni funkcje retencyjne i nie jest zdatne do kąpielii. Jest jednak popularnym miejscem dla wędkarzy. Z kolei na południu obszaru LSR wzdłuż rzeki Warty znajduje się Nadwarciański Park Krajobrazowy oraz tereny objęte Pyzdrowskim Obszarem Chronionego Krajobrazu oraz programem Natura 2000 (Ostoja Nadwarciańska oraz Dolina Środkowej Warty). Jest to jeden z najwartościowszych obszarów ostoi ptaków wodnych i błotnych w Polsce i Europie. Przepływająca przez obszar LGD rzeka Warta, wraz z doliną i dopływami, również stanowi cenny przyrodniczo i krajobrazowo element środowiska naturalnego, dając możliwość rekreacyjnego i turystycznego wykorzystania.

Przez obszar LSR przebiega ponadto linia kolejowa - Gnieźnieńska Kolej Wąskotorowa (GKW), łącząca Gniezno z Anastazewem. Obecnie eksploatowany jest odcinek Gniezno – Niechanowo – Witkowo – Powidz – Ostrowo (w sezonie letnim na potrzeby turystyczne i na indywidualne zamówienia).

Pomimo atrakcyjnych warunków przyrodniczych obszaru LGD – Stowarzyszenia „Unia Nadwarciańska” oraz istniejącej infrastruktury rekreacyjnej i turystycznej, to właśnie te obszary mieszkańcy wskazują jako wymagające największych i najaktywniejszych działań inwestycyjnych, promocyjnych i społecznych.

Na terenie LGD – SUN w 2017 roku istniało 17 obiektów noclegowych, w tym 2 zakwalifikowanych do kategorii: hotele, motele, pensjonaty, inne obiekty hotelowe. Do pozostałych obiektów tworzących kategorię ogółem zalicza się także domy wycieczkowe, schroniska, schroniska młodzieżowe, szkolne schroniska młodzieżowe, ośrodki wczasowe, ośrodki kolonijne, ośrodki szkoleniowo-wypoczynkowe, domy pracy twórczej, zespoły ogólnodostępnych domków turystycznych, pola biwakowe, kempingi, obiekty do wypoczynku sobotnio-niedzielnego i świątecznego, zakłady uzdrowiskowe, kwatery prywatne, agroturystykę i inne. Zauważalna jest więc znacząca przewaga innych niż hotele / motele i pensjonaty obiektów noclegowych. Liczba obiektów noclegowych w ostatnich latach nieznacznie spadła, jednak zaobserwować można wzrost liczby miejsc noclegowych na 1000 ludności: z 17,82 w roku 2019 do 20,51 w 2021. W powiecie gnieźnieńskim (gmina Witkowo) obserwowalny był spadek liczby obiektów noclegowych i jednocześnie spadek liczby miejsc noclegowych na 1000 ludności, uwagę zwraca jednak znaczny (znacznie wyższy niż w powiecie słupeckim) udział hoteli / pensjonatów i moteli w ogólnej liczbie obiektów noclegowych – 37,5% (w powiecie słupeckim 11,76%). Wskazuje to na duże znaczenie obiektów agroturystycznych dla rozwoju turystyki na terenie gmin powiatu słupeckiego, zwłaszcza w gminach Powidz i Ostrowite. W przypadku gminy Powidz obawa spadku opłacalności prowadzenia gospodarstwa agroturystycznego była jednym z najważniejszych argumentów w toczącej się w 2022 roku debacie o przywróceniu miejscowości Powidz praw miejskich i zmianie statutu gminy z wiejskiej na miejsko-wiejską (negatywna opinia mieszkańców gminy wyrażona w referendum). Gospodarstwa agroturystyczne, obok ośrodków wypoczynkowych, stanowią też istotny element infrastruktury turystycznej w gminie Witkowo.

Tabela 5: Obiekty i miejsca noclegowe na terenie powiatu słupeckiego i gnieźnieńskiego

JST	Obiekty noclegowe						miejsca noclegowe na 1000 ludności					
	ogółem			hotele, motele, pensjonaty, inne obiekty hotelowe			Ogółem			hotele, motele, pensjonaty, inne obiekty hotelowe		
	2019	2020	2021	2019	2020	2021	2019	2020	2021	2019	2020	2021
Słupecki	20	17	17	3	1	2	17,82	16,52	20,51	3,04	1,38	2,76
Gnieźnieński	49	42	40	15	15	15	17,84	17,65	15,15	6,24	6,33	6,36

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Banku Danych Lokalnych GUS

Analizując stopień wykorzystania turystycznych obiektów noclegowych w powiatach gnieźnieńskim i słupeckim, zaobserwować można zaledwie 18,5% wykorzystania tych miejsc dla powiatu słupeckiego w roku 2021, który po załamaniu spowodowanym pandemią SARS-CoV-2 jest daleki do powrotu do wciąż niskiego poziomu sprzed pandemii (31%). W powiecie gnieźnieńskim (gmina Witkowo) poziom ten w roku 2021 był wyższy: 31,3% (przekroczenie poziomu sprzed pandemii).

Tabela 6: Stopień wykorzystania turystycznych miejsc noclegowych (w %)

Powiat	Stopień wykorzystania turystycznych miejsc noclegowych (w %)		
	2019	2020	2021
Słupecki	31,0	18,2	18,5
Gnieźnieński	30,2	21,5	31,3

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Banku Danych Lokalnych GUS

Na obszarze LGD – Stowarzyszenia „Unia Nadwarciańska” władze siedmiu gmin (gminy: Łądek, Powidz, Ostrowite, Orchowo, Zagórów, Witkowo i miasto Słupca), dostrzegając problem degradacji części tkanki wiejskiej, w połączeniu z występującymi niepokojącymi i negatywnymi zjawiskami o charakterze społeczno-gospodarczym, opracowały i przyjęły Lokalny Program Rewitalizacji, a część z tych gmin, mając perspektywę możliwości pozyskania zewnętrznych krajowych środków pomocowych, jak również środków pochodzących z Unii Europejskiej na realizację projektów rewitalizacyjnych, dostrzegając trwałość lub postępujący charakter negatywnych zjawisk o charakterze społeczno-gospodarczym na swoim terenie, przygotowuje się do przystąpienia do prac nad Gminnym Programem Rewitalizacji.

Większość gmin obszaru LGD posiada lub pracuje nad opracowaniem strategii rozwoju. Większość władzy jednostek obszaru LGD rozumie jednak, że zarządzanie strategiczne dotyczy nie tylko całego obszaru gminy, ale musi zejść na poziom niższy: konkretnych sołectw i wiosek. W chwili obecnej blisko 200 sołectw z obszaru LGD uczestniczy w programie Wielkopolska Odnowa Wsi, a część z nich posiada Plany Odnowy Miejscowości. Rozumiejąc znaczenie szerokiej diagnozy i uwzględnienia potrzeb i oczekiwań lokalnej społeczności we wdrażaniu LSR (z uwzględnieniem podejścia LEADER), władze skłaniają się do opracowania koncepcji „inteligentnych wiosek”

– „smart village” dla poszczególnych miejscowości na swoim terenie. Koncepcje zakładające, że:

- społeczność mieszkająca na wsi wykorzystuje nowoczesne technologie w celu poprawy jakości i poziomu życia oraz zrównoważonego rozwoju,
- społeczność, która na swoim terenie współpracuje i wspólnie decyduje o swoim rozwoju,
- połączenie nowoczesnych narzędzi i technologii daje terenom wiejskim szansę na polepszenia jakości życia oraz podniesienia standardu usług publicznych dla obywateli przy jednoczesnym lepszym wykorzystaniu zasobów oraz mniejszym wpływie na środowisko – tak ważne dla mieszkańców obszaru LGD – Stowarzyszenie „Unia Nadwarciańska”

stanowią jedno z działań rozwojowych zaplanowanych we wdrażaniu LSR. Smart Village, czyli podejście inteligentnej wsi, nie polega na wdrożeniu rozwiązania uniwersalnego – oparta będzie na potrzebach i potencjale danego obszaru. Ma ona bardzo istotne znaczenie dla rozwoju obszarów wiejskich, zarówno ze względu na nowe możliwości tworzenia miejsc pracy, jak i z punktu widzenia jakości życia na wsi.

Diagnoza obszaru gospodarczego

O poziomie przedsiębiorczości danego obszaru świadczy między innymi liczba podmiotów gospodarczych funkcjonujących na tym terenie. W tabeli poniżej przedstawiono kształtowanie się liczby podmiotów gospodarczych zarejestrowanych w rejestrze REGON na obszarze LGD – Stowarzyszenia „Unia Nadwarciańska” w roku 2016 i 2020. Na terenie wdrażania LSR we wszystkich gminach liczba zarejestrowanych podmiotów gospodarczych wzrosła, jednak największą dynamikę obserwować można dla gminy wiejskiej Słupca (131%), gminy Ostrowite (124%), gminy Zagórów (123%) i gminy Łądek (121%). Najniższą dynamikę obserwuje się dla miasta Słupca (103%) i gminy Orchowo (104%).

Tabela 7: Liczba podmiotów gospodarki narodowej wpisanych do rejestru REGON dla obszaru LGD – Stowarzyszenia „Unia Nadwarciańska” na 31.12.2016 i 31.12.2020 r.

JST	Podmioty gospodarki narodowej wpisane do rejestru REGON		
	2016	2020	Dynamika
Witkowo	1 204	1 304	108%
Słupca (miasto)	1 814	1 869	103%
Łądek	420	507	121%
Orchowo	287	299	104%

Ostrowite	314	390	124%
Powidz	198	227	115%
Słupca (gmina wiejska)	802	1 050	131%
Strzałkowo	859	995	116%
Zagórów	652	800	123%
Ogółem	6 550	7 441	114%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Banku Danych Lokalnych GUS

Istotnym wskaźnikiem rozwoju przedsiębiorczości, umożliwiającym porównanie sytuacji w poszczególnych gminach obszaru LGD, jest liczba podmiotów prowadzących działalność gospodarczą na 1000 mieszkańców. Z uwagi na największą gęstość zaludnienia oraz koncentrację handlu i usług w granicach miast, najwyższa wartość wskaźnika występuje w mieście Słupca: 144,7. Spośród pozostałych gmin obszaru LGD – Stowarzyszenia „Unia Nadwarciańska” najwyższy wskaźnik wstępuje w gminie wiejskiej Słupca (112,4), gminie Powidz (108,8) i gminie Strzałkowo (104,5). Najniższą wartość wskaźnik przyjął dla gminy Ostrowite (85) i gminie Orchowo (86,1). We wszystkich gminach obszaru LGD liczba zarejestrowanych podmiotów prowadzących działalność gospodarczą na 1 tysiąc mieszkańców wzrasta. Najwyższa dynamika tego zjawiska występuje w gminach Ostrowite, Zagórów i Powidz.

Tabela 8: Podmioty gospodarki narodowej wpisane do rejestru REGON na 1000 mieszkańców na obszarze LGD – Stowarzyszenia „Unia Nadwarciańska”

JST	Podmioty gospodarki narodowej wpisane do rejestru REGON na 1000 mieszkańców			
	2019	2020	2021	Dynamika
Witkowo	94,2	98,4	102,4	108,70%
Słupca (miasto)	134,0	139,7	144,7	107,99%
Lądek	84,0	91,3	96,3	114,64%
Orchowo	79,1	82,5	86,1	108,85%
Ostrowite	70,7	79,8	85,0	120,23%
Powidz	94,4	101,6	108,8	115,25%
Słupca (gmina wiejska)	104,9	107,9	112,4	107,15%
Strzałkowo	95,0	99,0	104,5	110,00%
Zagórów	83,4	92,7	100,0	119,90%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Banku Danych Lokalnych GUS

Wśród wszystkich podmiotów gospodarczych prowadzących swoją działalność na obszarze gmin z terenu LGD – SUN dominują tzw. mikroprzedsiębiorstwa, zatrudniające nie więcej niż 10 osób – w 2020 r. stanowiły one 96,86% wszystkich podmiotów prowadzących działalność gospodarczą. Przedsiębiorstwa zatrudniające od 10 do mniej niż 50 osób stanowią jedynie 2,6% wszystkich przedsiębiorstw obszaru LGD, a firmy średnie, zatrudniające od 50 do mniej niż 250 pracowników zaledwie 0,46% zarejestrowanych przedsiębiorstw. Pomimo wyraźnego rolniczego charakteru powiatu, na jego obszarze w niewielkim stopniu rozwinięta jest działalność przedsiębiorcza związana właśnie z rolnictwem, leśnictwem, łowiectwem oraz rybactwem. W skali całego powiatu przedsiębiorstwa te stanowią mniej niż 3% wszystkich działających przedsiębiorstw.

Poniższa tabela przedstawia zestawienie podmiotów nowo zarejestrowanych i wyrejestrowanych z rejestru REGON działających na terenie gmin obszaru LGD. Analiza dotyczy roku 2020. Liczba nowo zarejestrowanych przedsiębiorstw we wszystkich gminach obszaru LGD, z wyjątkiem gminy Orchowo, przewyższała liczbę podmiotów wyrejestrowanych.

Tabela 9: Podmioty gospodarki narodowej wpisane do rejestru REGON: nowo zarejestrowane i wyrejestrowane dla obszaru LGD – Stowarzyszenia „Unia Nadwarciańska” na 31.12.2020 r.

JST	podmioty nowo zarejestrowane ogółem w 2020 (bez względu na formę prawną prowadzonej działalności)	podmioty wyrejestrowane ogółem w 2020 (bez względu na formę prawną prowadzonej działalności)
Witkowo	78	53
Słupca (miasto)	123	74
Lądek	47	24
Orchowo	12	15
Ostrowite	47	17
Powidz	18	12
Słupca (gmina wiejska)	129	51
Strzałkowo	75	44
Zagórz	90	32
Ogółem	619	322

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Banku Danych Lokalnych GUS

Powiat słupecki charakteryzuje się stosunkowo wysokim wskaźnikiem przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia brutto. W latach 2016-2020 wynagrodzenia pracowników w powiecie stale rosły i na koniec tego okresu ukształtowały się na średnim poziomie 4 690,36 zł brutto (co stanowiło 84,9% przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia brutto w kraju).

Możliwość stabilnego zatrudnienia oraz posiadania satysfakcjonującej pracy ma bezpośredni wpływ na jakość życia mieszkańców. W tabeli poniżej przedstawiono kształtowanie się udziału osób bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym zamieszkujących gminy obszaru LGD. Dane te zestawiono ze średnimi dla województwa w roku 2016 i 2020. Na obszarze sześciu gmin LGD, poza gminami Orchowo, Strzałkowo i w mieście Słupca, zauważalny był trend malejący w zakresie bezrobocia rejestrowanego. We wszystkich gminach obszaru LGD poziom bezrobocia był (w 2016 i w 2020 roku) wyższy (w przypadku gminy Orchowo, miasta Słupcy i gminy Ostrowite znacząco wyższy) od średniego bezrobocia rejestrowanego na terenie województwa wielkopolskiego.

Tabela 10: Poziom bezrobocia rejestrowanego dla obszaru LGD – Stowarzyszenia „Unia Nadwarciańska” na 31.12.2016 i 31.12.2020 r.

JST	Poziom bezrobocia rejestrowanego	
	2016	2020
Witkowo	5,0	3,5
Słupca (miasto)	5,7	5,8
Lądek	5,4	4,0
Orchowo	7,0	7,5
Ostrowite	6,5	5,7
Powidz	8,3	5,1
Słupca (gmina wiejska)	6,3	5,2
Strzałkowo	4,5	4,9
Zagórów	5,5	4,5
województwo wielkopolskie	3,6	2,9

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Banku Danych Lokalnych GUS

W analizach bezrobocia rejestrowanego na obszarze LGD istotne znaczenie ma wskaźnik udziału bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym wg płci. W roku 2021 najwyższą wartość wskaźnik osiągnął w gminach Powidz (5,6%), Orchowo (5,4%), Ostrowite (5,0%) oraz mieście Słupca (4,7%). Zdecydowanie najniższa była w gminie Witkowo (2,9%). We wszystkich analizowanych gminach wartość tego wskaźnika dynamicznie zmieniała się w ostatnich latach: znacząco wzrosła w roku 2020 (czego przyczyn należy upatrywać w pandemii koronawirusa SARS-CoV-2), a w roku 2021 w części gmin obniżyła się, powróciła do wartości sprzed pandemii lub zbliżonego (Witkowo, miasto Słupca, Lądek, Ostrowite, Strzałkowo, Zagórów), lub nawet była jeszcze niższa (Orchowo, gmina Słupca), w części gmin natomiast dalej rosła (Powidz). Udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym był zdecydowanie wyższy w grupie kobiet niż mężczyzn, przy czym ta różnica szczególnie widoczna w 2021 roku była w gminach Orchowo, Lądek, Ostrowite, gminie Słupca, Strzałkowo i Zagórów. Odwrotna sytuacja w 2021 roku była tylko w gminie Powidz.

Tabela 11: Udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym wg płci na obszarze LGD - Stowarzyszenia "Unia Nadwarciańska"

JST	Udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym wg płci (%)								
	Ogółem			Mężczyźni			Kobiety		
	2019	2020	2021	2019	2020	2021	2019	2020	2021
Witkowo	2,6	3,5	2,9	2,0	2,7	2,3	3,4	4,4	3,5
Słupca (miasto)	4,4	5,8	4,7	3,3	5,1	3,8	5,6	6,5	5,8
Lądek	3,7	4,0	3,7	2,5	3,0	2,2	5,2	5,3	5,5
Orchowo	5,9	7,5	5,4	3,9	5,6	3,2	8,1	10,0	8,0
Ostrowite	5,0	5,7	5,0	3,2	4,2	2,8	7,0	7,4	7,8
Powidz	4,8	5,1	5,6	4,4	4,5	5,8	5,4	5,7	5,3
Słupca	4,6	5,2	4,2	3,0	3,6	2,8	6,5	7,0	5,9
Strzałkowo	3,5	4,9	3,9	2,4	3,5	2,7	4,7	6,6	5,5
Zagórów	3,7	4,5	4,1	2,3	3,6	2,5	5,4	5,6	6,0

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Banku Danych Lokalnych GUS

Większość gmin obszaru LGD to gminy wiejskie lub miejsko-wiejskie, w tym 3 część z intensywną lub umiarkowaną rozwiniętą funkcją rolniczą. Łączna powierzchnia gospodarstw rolnych na obszarze LGD, wg danych Powszechnego Spisu Rolnego z 2020 roku, wyniosła ponad 70 823,13, tj. ponad 69% powierzchni obszaru LGD. Łącznie, na obszarze tym funkcjonują 4993 gospodarstwa rolne, z czego zdecydowana większość to gospodarstwa indywidualne. Zdecydowana większość gospodarstw to gospodarstwa małe (do 10 ha), stanowiące ponad 60% ogółu gospodarstw rolnych. Zaledwie 24% gospodarstw rolnych to gospodarstwa o powierzchni 15 ha i więcej.

Tabela 12: Gospodarstwa rolne na obszarze LGD - Stowarzyszenia "Unia Nadwarciańska"

JST	Gospodarstwa rolne ogółem											
	Powierzchnia gospodarstw (w ha)						Liczba gospodarstw					
	ogółem	do 1 ha włącznie	1 - 5 ha	5 - 10 ha	10 - 15 ha	15 ha i więcej	ogółem	do 1 ha włącznie	1 - 5 ha	5 - 10 ha	10 - 15 ha	15 ha i więcej
Witkowo	11 651,09	16,85	433,77	862,65	1 251,79	9 086,03	588	9	149	106	96	228
Słupca (miasto)	1 542,57	0,00	174,48	130,47	0,00	1 093,39	113	0	63	17	0	18
Lądek	7 515,89	9,01	980,73	1 611,31	1 316,34	3 598,50	750	8	324	205	102	111
Orchowo	6 482,45	64,02	172,67	243,01	506,51	5 496,24	225	5	48	32	39	101
Ostrowite	7 577,92	8,43	802,51	1 223,07	1 027,19	4 516,72	625	7	256	154	76	132
Powidz	2 415,57	0,00	124,17	174,78	0,00	1 934,92	114	0	42	20	0	38
Słupca	11 862,35	34,19	1 365,50	2 202,81	1 712,38	6 547,47	1 042	12	432	279	132	187
Strzałkowo	11 450,43	12,85	356,18	712,88	1 140,48	9 228,04	527	8	128	88	87	216
Zagórów	10 324,86	14,75	1 243,04	2 383,91	2 088,75	4 594,41	1 009	8	393	282	154	172
łącznie	70 823	160	5 653	9 545	9 043	46 096	4 993	57	1 835	1 183	686	1 203

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Banku Danych Lokalnych GUS

Wg danych Powszechnego Spisu Rolnego z 2020 roku na 3847 gospodarstw domowych, zaledwie 2000, tj. 52%, stanowiły gospodarstwa, w których ponad 50% dochodów ogółem stanowiły dochody z działalności rolniczej. 10,3% gospodarstw domowych utrzymywało się w ponad 50% z działalności pozarolniczej, a 1451 gospodarstw domowych (37,7%) to gospodarstwa domowe, w których ponad 50% dochodów ogółem stanowiły dochody z pracy najemnej.

Tabela 13: Dochody gospodarstw domowych na obszarze LDG - Stowarzyszenia "Unia Nadwarciańska"

Gmina	gospodarstwa domowe, w których ponad 50% dochodów ogółem stanowiły dochody z działalności rolniczej	gospodarstwa domowe, w których ponad 50% dochodów ogółem stanowiły dochody z działalności pozarolniczej	gospodarstwa domowe, w których ponad 50% dochodów ogółem stanowiły dochody z pracy najemnej
Witkowo	304	37	126
Słupca (miasto)	35	20	31
Lądek	202	71	269
Orchowo	141	11	34
Ostrowite	250	45	185
Powidz	42	12	28
Słupca	368	104	334
Strzałkowo	281	34	103
Zagórów	377	62	341
Razem	2 000	396	1 451

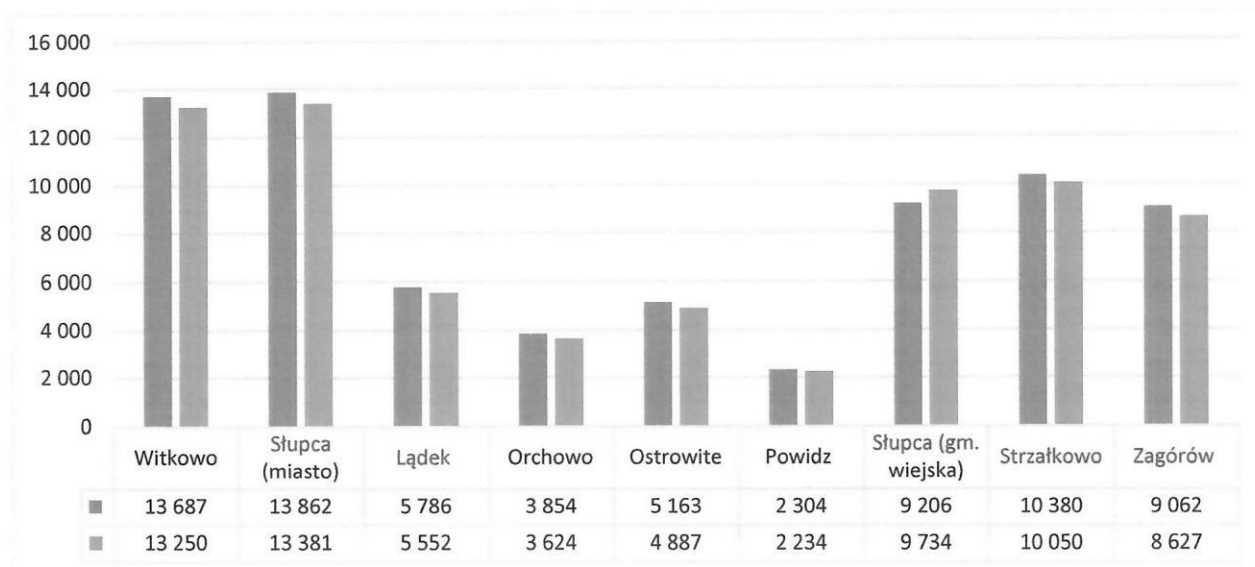
Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Banku Danych Lokalnych GUS

Diagnoza sytuacji społecznej obszaru LSR

Ludność obszaru LGD

Na 31 grudnia 2020 r. obszar LSR zamieszkiwało 71 339 osób. Od 31.12.2016 odnotowano spadek liczby ludności o 1965 osób – obszar ten zamieszkiwały wówczas 73 304 osoby. Spadek liczby mieszkańców dotyczy wszystkich, poza gminą wiejską Słupca, gmin obszaru LGD – Stowarzyszenia „Unia Nadwarciańska”.

Wykres 1: Ludność obszaru LGD – Stowarzyszenia „Unia Nadwarciańska” na 31.12.2016 i 31.12.2020 r.

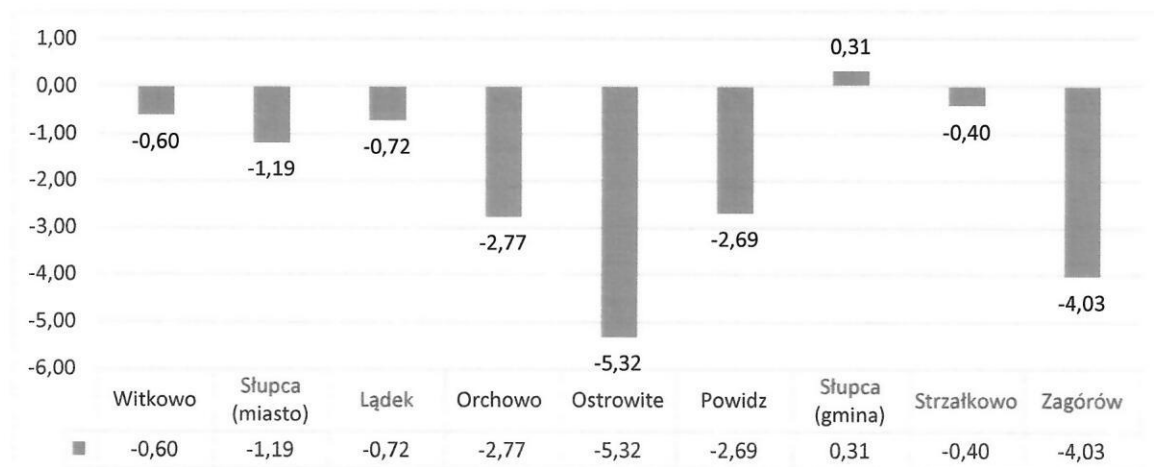

Źródło: Opracowanie własne na podstawie: Bank Danych Lokalnych GUS

Największy nominalny spadek liczby mieszkańców dotyka gminy Witkowo (-437 osób), Zagórów (-435 osób) i miasto Słupcę (-481 osób). Natomiast najniższą dynamikę w tym zakresie mają gminy Orchowo (94%), Ostrowite (95%) i Zagórów (95%).

Na zmiany liczby ludności składają się dwa główne czynniki: przyrost naturalny i saldo migracji, które dla celów porównawczych znormalizowane zostały w poniższej analizie do postaci wskaźników na 1000 mieszkańców.

Wykres 2: Przyrost naturalny obszaru LGD na 1000 ludności – Stowarzyszenia „Unia Nadwarciańska” na 31.12.2020 r.

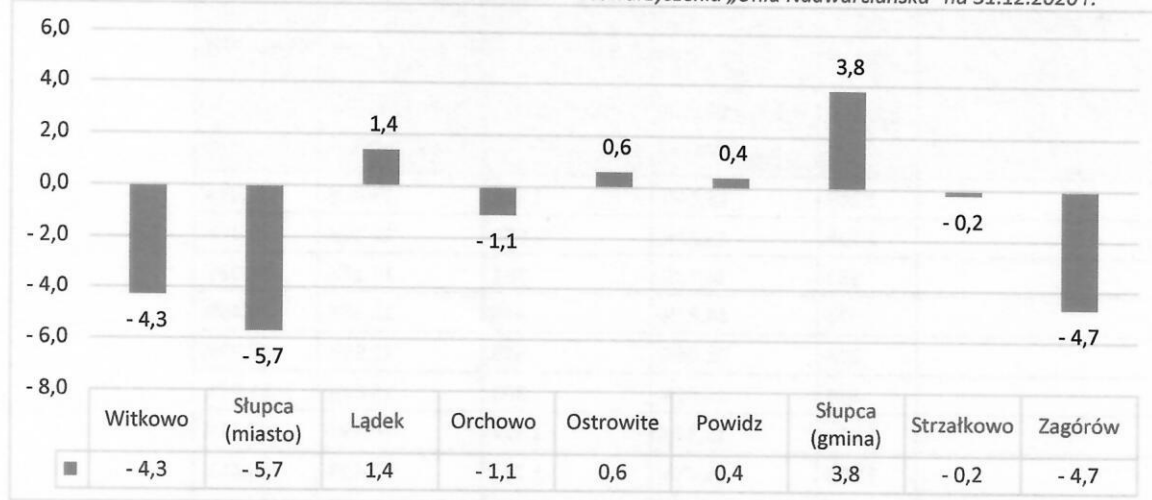
Źródło:

Opracowanie własne na podstawie: Bank Danych Lokalnych GUS

Analiza przyrostu naturalnego na 1000 mieszkańców, wskazuje, że 8 na 9 gmin odnotowało na koniec 2020 roku ujemny przyrost naturalny. W najtrudniejszej sytuacji, z najniższym przyrostem naturalnym, są gminy Ostrowite (-5,32) i Zagórów (-4,03). Jedynie gmina wiejska Słupca odnotowała nieznacznie dodatni wynik przyrostu naturalnego (0,31).

Wykres 3: Saldo migracji dla obszaru LGD na 1000 ludności – Stowarzyszenia „Unia Nadwarciańska” na 31.12.2020 r.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie: Bank Danych Lokalnych GUS

Ogólne saldo migracji na obszarze wdrażania LSR przyjmuje w ostatnich latach wartości ujemne. Ścierają się tu dwie tendencje migracyjne: migracja mieszkańców poza teren obszaru, przekładająca się na spadek ogólnej liczby ludności obszaru LGD, oraz migracje wewnątrz obszaru na tereny wiejskie z miast. Kształtuje to sytuację demograficzną i funkcjonowanie poszczególnych gmin w nim zrzeszonych. Biorąc pod uwagę saldo migracji najmniej korzystnie sytuacja kształtuje się w mieście Słupcy oraz w gminach Witkowo i Zagórów, w których nie dość, że występuje odpływ ludności, to zjawisko to w ostatnich latach przyspiesza. Patrząc na rozkład przestrzenny salda migracji, wyraźnie zaznacza się trend suburbanizacji, w którym gminy podmiejskie, zwłaszcza gmina wiejska Słupca, pozyskują mieszkańców wyprowadzających się z ośrodków miejskich. Suburbanizacja, jako obiektywne zjawisko społeczne na obszarze LGD, może być przesłanką do rozwoju społeczności na obszarach wiejskich, a jednocześnie potencjalnym źródłem konfliktów pomiędzy „starymi” i „nowymi” mieszkańcami, pomiędzy „mieszkańcami wsi” a „przyjezdnymi z miasta”. W związku z postępującą skalą zjawiska konieczne jest mądre i dalekowzroczne prowadzenie działań integracyjnych, które przyczynią się do pozytywnych zmian w strukturze społeczeństw wsi.

Analizując sytuację demograficzną obszaru LGD – Stowarzyszenia „Unia Nadwarciańska” kluczowe jest spojrzenie na jej strukturę pod względem wieku. Obszar charakteryzuje się stosunkowo niskim odsetkiem osób w wieku 25-34 lat, które często mają zakończony etap formalnej edukacji, uwzględniając wykształcenie wyższe, i są na etapie podejmowania decyzji kształtujących dalsze życie zawodowe i rodzinne, w tym decyzji dotyczących miejsca zamieszkania i realizacji swojego życia zawodowego. Grupę tę określa się w literaturze pojęciem „ludności w wieku kreatywnym” i uważa za najatrakcyjniejszy potencjał endogeny każdej jednostki samorządu terytorialnego. Dynamika tego wskaźnika od roku 2016 jest negatywna we wszystkich gminach obszaru LGD, jednak najtrudniejsza sytuacja występuje w gminach Ostrowite, Orchowo i w mieście Słupca, które odnotowały dynamikę poniżej 80%. Jedynie gmina wiejska Słupca odnotowała mniejsze tempo spadku i z dynamiką równą 97,31%, uzyskała najlepszy wynik na analizowanym obszarze. Największy spadek odsetka osób w wieku 25-34 lat miał miejsce w mieście Słupcy, a głównym powodem tego negatywnego trendu jest omówione już zjawisko suburbanizacji. Na obszarze Lokalnej Grupy Działania – Stowarzyszenia „Unia Nadwarciańska” odsetek ludności w wieku 25-34 lat spadł z poziomu 15,53 w roku 2016 do 13,38% w roku 2020.

Tabela 14: Mieszkańcy w wieku 25-34 lata dla obszaru LGD – Stowarzyszenia „Unia Nadwarciańska” na 31.12.2020 r.

JST	mieszkańcy w wieku kreatywnym				
	2016		2020		dynamika
	Liczba	% mieszkańców ogółem	Liczba	% mieszkańców ogółem	
Witkowo	2 209	16,14%	1 812	13,68%	82,03%
Słupca (miasto)	2 108	15,21%	1 652	12,35%	78,37%
Lądek	933	16,13%	784	14,12%	84,03%
Orchowo	571	14,82%	448	12,36%	78,46%
Ostrowite	819	15,86%	633	12,95%	77,29%
Powidz	364	15,80%	303	13,56%	83,24%
Słupca	1 415	15,37%	1 377	14,15%	97,31%
Strzałkowo	1 558	15,01%	1 347	13,40%	86,46%
Zagórów	1 409	15,55%	1 190	13,79%	84,46%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Banku Danych Lokalnych GUS

Kolejnymi istotnymi wskaźnikami charakteryzującymi sytuację demograficzną na obszarze działania LGD – Stowarzyszenia „Unia Nadwarciańska” są:

- ludność w wieku poprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym – określająca liczbę osób w wieku 60+ (w przypadku kobiet) i 65+ (w przypadku mężczyzn) na 100 osób w wieku 18 – 60 (65);
- współczynnik obciążenia demograficznego osobami starszymi – relację % osób w wieku poprodukcyjnym w stosunku do osób w wieku produkcyjnym;
- odsetek osób w wieku 65 lat i więcej w populacji ogółem.

Miasto Słupca posiada najwyższy odsetek seniorów do ludności produkcyjnej (45,9 osoby w wieku poprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym) i jednocześnie to tu występuje niestety największa dynamika tego negatywnego zjawiska. Na tle całego obszaru LGD trudna sytuacja jest też w gminie Powidz (39,9 osoby) i gminie Orchowo (36,9). Również te trzy gminy mają najwyższy odsetek senioralnego obciążenia demograficznego. Tylko gmina wiejska Słupca odnotowała wskaźnik senioralnego obciążenia demograficznego na poziomie bliskim 20% (20,9%), i tu też dynamika wzrostu liczby osób w wieku poprodukcyjnym do osób w wieku produkcyjnym jest najniższa (106,84%). W mieście Słupca i gminie Powidz osoby w wieku 65+ stanowią ponad 20% ogółu mieszkańców, choć we wszystkich gminach udział seniorów w ogólnej populacji gmin rośnie.

Tabela 15: Wskaźniki obciążenia demograficznego dla obszaru LGD – Stowarzyszenia „Unia Nadwarciańska” na 31.12.2020 r.

JST	ludność w wieku poprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym		dynamika	współczynnik obciążenia demograficznego osobami starszymi		odsetek osób w wieku 65 lat i więcej w populacji ogółem	
	2016	2020		2016	2020	2016	2020
	[osoba]	[osoba]	%	%	%	%	
Witkowo	27,6	33,4	121,01%	19,9	24,5	13,9	16,3

Słupca (miasto)	35,9	45,9	127,86%	25,2	34,3	17,2	21,8
Lądek	30,2	35,3	116,89%	22,5	26,4	15,5	17,4
Orchowo	29,3	36,9	125,94%	21,0	27,1	14,6	17,8
Ostrowite	28,5	34,0	119,30%	21,3	25,6	14,8	17,1
Powidz	33,5	39,9	119,10%	25,3	31,4	17,4	20,1
Słupca (gmina wiejska)	26,3	28,1	106,84%	20,1	20,9	14,0	14,2
Strzałkowo	25,4	31,0	122,05%	19,2	22,9	13,5	15,4
Zagórów	27,9	33,1	118,64%	21,0	24,9	14,6	16,8

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Banku Danych Lokalnych GUS

Jednym ze wskaźników określających sytuację gmin obszaru LGD, ukazujących perspektywę rozwojową tych jednostek samorządu terytorialnego, jest relacja dwóch nieprodukcyjnych grup ludności: osób w wieku przedprodukcyjnym (poniżej 18 lat) i osób w wieku poprodukcyjnym (60+ w przypadku kobiet) i 65+ (w przypadku mężczyzn). W 6 gminach obszaru LGD, poza gminą wiejską Słupca, gminą Witkowo i gminą Strzałkowo, liczba osób w wieku poprodukcyjnym przekroczyła liczbę osób w wieku produkcyjnym. Jednocześnie, we wszystkich gminach, poza gminą wiejską Słupca, liczba osób starszych, w wieku poprodukcyjnym, przypadających na osoby młode, które nie rozpoczęły jeszcze aktywności zawodowej, zwiększyła się. W najtrudniejszej sytuacji pod tym względem jest miasto Słupca, gdzie na 100 osób młodych w 2020 roku przypadało ponad 155 osób starszych oraz gmina Powidz: ponad 126 osób. Najmniejsze obciążenie pod tym względem obserwowane jest w gminie wiejskiej Słupca: 82,9 osób starszych na 100 osób młodych, w wieku przedprodukcyjnym, oraz w gminie Strzałowo (93,1 osoby). Jednocześnie w mieście Słupca, gminie Orchowo, Zagórów, Strzałkowo, Ostrowite i Witkowo dynamika tego zjawiska jest największa i przekracza 110%.

Tabela 16: Wskaźniki obciążenia demograficznego dla obszaru LGD – Stowarzyszenia „Unia Nadwarciańska” na 31.12.2020 r.

JST	ludność w wieku poprodukcyjnym na 100 osób w wieku przedprodukcyjnym		Dynamika
	2016	2020	
	[osoba]	[osoba]	
Witkowo	87,7	97,6	111,29%
Słupca (miasto)	132,0	155,4	117,73%
Lądek	102,4	108,3	105,76%
Orchowo	93,1	108,6	116,65%
Ostrowite	92,5	104,6	113,08%
Powidz	124,6	126,2	101,28%
Słupca (gmina wiejska)	85,4	82,9	97,07%
Strzałkowo	81,4	93,1	114,37%
Zagórów	91,8	106,2	115,69%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Banku Danych Lokalnych GUS

Starzenie się społeczeństwa jest zjawiskiem charakterystycznym dla wszystkich rozwiniętych gospodarek, stwarzając wyzwania dla wydolności systemów opieki zdrowotnej i społecznej, ale również szanse płynące z możliwości rozwoju sektora tzw. srebrnej gospodarki, kierującego ofertę specjalnie dla seniorów. Omówione wyżej wskaźniki są istotne podczas analiz zapotrzebowania na podstawowe usługi społeczne oraz dokonującą się w tym obszarze zmianę (np. spadek zapotrzebowania na miejsca w placówkach opieki nad dziećmi do lat 3 oraz w przedszkolach, rosnące zapotrzebowanie na usługi opiekuńcze dla osób starszych, zapotrzebowanie na pomoc wytchnieniową dla opiekunów osób starszych, zapotrzebowanie na placówki dziennego pobytu, ośrodki wsparcia itp.). Zmiana sytuacji demograficznej, w tym rosnący udział seniorów w ogólnej populacji, w tym szczególnie w stosunku do osób w wieku przedprodukcyjnym, stwarza ryzyko wystąpienia zjawiska braku zastępowalności pokoleń na rynku pracy (na miejsce osób schodzących z rynku pracy nie wchodzi młodzi pracownicy), a także problemy z sukcesją w przypadku przedsiębiorców wchodzących w wiek emerytalny oraz trudności w znalezieniu wykwalifikowanej kadry, która mogłaby zastąpić odchodzących, doświadczonych pracowników. Zjawiska te mają także swój wymiar finansowy i skutkują realnym spadkiem dochodów jednostek samorządu terytorialnego, w których zamieszkują pracownicy i emeryci, w tym zwłaszcza udziału jest w podatkach centralnych (dochodowym od osób fizycznych i CIT), co z kolei przekłada się na możliwości inwestycyjne gmin oraz możliwości zapewnienia odpowiedniego i oczekiwanego poziomu usług społecznych.

Prognozy demograficzne Głównego Urzędu Statystycznego wskazują, że w perspektywie do 2030 r. liczba mieszkańców obszaru LSR będzie systematycznie spadać. Zjawisko to najsilniej dotknie miasto Słupcę. Z kolei gminy takie jak Powidz, Lądek oraz Ostrowite mogą liczyć na wzrost liczby mieszkańców.

Opieka nad dziećmi, przedszkola i edukacja w szkołach podstawowych

Czynnikami mającymi największy wpływ na ocenę jakości życia na danym obszarze ma poziom dostępu do usług społecznych, w tym zwłaszcza dostępu do placówek opieki nad najmłodszymi dziećmi, dostępu i jakości opieki przedszkolnej oraz jakości edukacji w szkołach podstawowych.

Na obszarze LGD – Stowarzyszenie „Unia Nadwarciańska” funkcjonuje 7 klubów dziecięcych – publicznych i prywatnych (w Słupcy – 50 miejsc, Powidzu – 16 miejsc, Lądku – 18 miejsc, Witkowie – 8 miejsc, i Ostrowitem – 20 miejsc) oraz 3 żłobki – publiczne i prywatne (w Strzałkowie – 38 miejsc, Małachowie Szemborowicach – gmina Witkowo – 25 miejsc i Piotrowicach – gmina Słupca – 21 miejsc). W gminach: Orchowo i Zagórów nie ma miejsc opieki nad dziećmi do lat 3. Wskaźniki upowszechnienia opieki nad dziećmi do lat 3 w gminach obszaru LGD jest niski.

Wskaźnik upowszechnienia edukacji przedszkolnej – uznawanej za jeden z najważniejszych etapów w edukacji dzieci, mającej znaczny wpływ na jakość edukacji dzieci na kolejnych etapach nauczania, jest zróżnicowany: od 56,4% w gminie wiejskiej Słupca do 129,7% w mieście Słupca. Należy jednak uwzględnić, iż statystyki te nie pokazują bezpośrednio przepływu dzieci pomiędzy gminami i dowożenia dzieci do placówek przedszkolnych w innej gminie, najczęściej w związku z aktywnością zawodową rodziców lub ofertą przedszkoli (np. godziny otwarcia, dodatkowe zajęcia dla dzieci). Liczba placówek przedszkolnych na obszarze LGD – Stowarzyszenia „Unia Nadwarciańska” jest w ostatnich latach stała, zmienia się natomiast liczba dzieci objętych edukacją przedszkolną: w części gmin rośnie (miasto Słupca, Łądek, Zagórów), w innych spada lub jest względnie stała (Witkowo, Orchowo, Ostrowite, Powidz, gmina Słupca, Strzałkowo).

Tabela 17: Edukacja przedszkolna na obszarze LGD - Stowarzyszenia "Unia Nadwarciańska"

JST	Liczba przedszkoli			Dzieci w wieku 3-6 objęte edukacją przedszkolną			Odsetek dzieci w wieku 3-5 objętych edukacją przedszkolną (w%)		
	2019	2020	2021	2019	2020	2021	2019	2020	2021
Witkowo	7	7	7	570	565	551	91,6	83,1	84,3
Słupca (miasto)	6	6	7	646	646	690	124,7	130,8	129,7
Łądek	4	4	4	179	154	175	69,5	63,0	69,0
Orchowo	4	4	4	149	150	145	99,1	97,1	99,1
Ostrowite	2	2	2	118	143	138	61,1	61,3	66,2
Powidz	1	1	1	85	86	84	94,2	84,9	72,7
Słupca	8	8	7	294	275	263	70,1	51,7	56,4
Strzałkowo	3	3	3	360	360	362	77,2	76,3	80,3
Zagórów	5	5	5	289	307	329	76,8	83,4	84,0

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Banku Danych Lokalnych GUS

Na obszarze LGD – Stowarzyszenia „Unia Nadwarciańska” funkcjonuje 31 szkół podstawowych, w tym najwięcej w gminie wiejskiej Słupca (8), najmniej w gminie Powidz (1). Liczba szkół, mimo znacznych zmian demograficznych w gminach, od lat pozostaje stała (jedna nowa szkoła w gminie Zagórów). W związku z postępującym spadkiem liczby mieszkańców w większości gmin obszaru LGD i ujemnym przyrostem naturalnym, ujemnym saldem migracji oraz rosnącymi kosztami utrzymania szkół i spadającym stopniem pokrycia wydatków na oświatę ze środków subwencji oświatowej, we wszystkich gminach obszaru LGD spodziewana jest konieczność systemowych zmian w organizacji edukacji na poziomie szkół podstawowych przynajmniej w części gmin obszaru LGD.

Tabela 18: Edukacja w szkołach podstawowych na terenie obszaru LGD - Stowarzyszenia "Unia Nadwarciańska"

JST	Liczba szkół			Liczba uczniów w szkołach		
	2019	2020	2021	2019	2020	2021
Witkowo	5	5	5	1 198	1 197	1 218
Słupca (miasto)	3	3	2 / 3 ²	1 274	1 300	1 317

² Rozbieżność danych jst i Banku Danych Lokalnych GUS.

Lądek	3	3	3	468	486	458
Orchowo	4	4	4	352	351	355
Ostrowite	2	2	2	374	379	378
Powidz	1	1	1	154	153	161
Słupca	8	8	8	731	722	728
Strzałkowo	2	2	2	820	833	846
Zagórz	3	4	4	757	734	733

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Banku Danych Lokalnych GUS

W większości gmin obszaru LGD działania zmierzające do wsparcia uczniów szczególnie zdolnych oraz wsparcia uczniów mających trudności w nauce, mają charakter tradycyjny, a często – jednostkowy. W szkołach brakuje systemowego wsparcia uczniów zdolnych: sprofilowanych, celowanych programów stypendialnych połączonych ze wsparciem wychowawczym i opieką nad uczniem zdolnym. Brakuje także indywidualnego wsparcia dla uczniów z trudnościami. W części gmin organizowane są dodatkowe zajęcia dla uczniów rozwijające ich zainteresowania, rzadko jednak są to zajęcia bazujące na nowoczesnych technologiach, zorientowane na rozwój umiejętności kluczowych (umiejętność uczenia się, współpraca, praca w grupach, kreatywność, przedsiębiorczość). Może być to przyczyną bardzo niskiej oceny „poziomu nauczania” i „oferty edukacyjnej” w szkołach obszaru LGD. Zarówno uczestnicy badań społecznych, jak i uczestnicy spotkań w poszczególnych gminach, podkreślając zauważalne i odpowiadające potrzebom zmiany w zakresie infrastruktury edukacyjnej (pracownie przedmiotowe, komputery i tablice interaktywne w klasach, obiekty sportowe: sale i boiska), a także podkreślając dużą ilość szkół i łatwy dostęp do nich, podkreślają konieczność podniesienia jakości i zakresu oferty szkół podstawowych, wypracowania mechanizmów otwartości na uczniów ze specjalnymi potrzebami i włączenia każdego dziecka, wypracowania mechanizmów „wyłapania” i wsparcia uczniów szczególnie zdolnych, pomocy uczniom w dalszej orientacji zawodowej oraz wsparcia psychologicznego dla uczniów i ich rodzin, zwłaszcza po pandemii SARS – CoV-2.

Kultura

Instytucjami odpowiedzialnymi za działalność kultury na obszarze LGD są:

Tabela 19: Instytucje kultury na obszarze LGD

JST	Instytucje kultury
Witkowo	<ul style="list-style-type: none"> Ośrodek Kultury Sportu i Rekreacji w Witkowie Biblioteka Publiczna w Witkowie
Słupca (miasto)	<ul style="list-style-type: none"> Miejski Dom Kultury w Słupcy (w tym Kino za rogiem) Miejska i Powiatowa Biblioteka Publiczna w Słupcy Muzeum Regionalne w Słupcy
Lądek	<ul style="list-style-type: none"> Gminny Ośrodek Kultury w Lądku Gminna Biblioteka Publiczna w Lądku Gminna Biblioteka Publiczna w Lądku – Filia w Ciężeniu
Orchowo	<ul style="list-style-type: none"> Biblioteka Publiczna Gminy Orchowo w Orchowie
Ostrowite	<ul style="list-style-type: none"> Gminna Biblioteka Publiczna w Ostrowitem
Powidz	<ul style="list-style-type: none"> Dom Kultury w Powidzu Biblioteka Publiczna Gminy Powidz
Słupca	<ul style="list-style-type: none"> Biblioteka Publiczna Gminy Słupca w Cieninie Zabornym - Cienin Zaborny Biblioteka Publiczna Gminy Słupca Filia w Młodojewie
Strzałkowo	<ul style="list-style-type: none"> Gminny Ośrodek Kultury w Strzałkowie (w tym Kino za rogiem)
Zagórz	<ul style="list-style-type: none"> Miejsko - Gminny Ośrodek Kultury w Zagórz Biblioteka Publiczna Miasta i Gminy Zagórz w Zagórz Kino w MGOK w Zagórz

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych jednostek samorządu terytorialnego obszaru LGD

Za najważniejsze wydarzenia kulturalne realizowane na obszarze LGD – Stowarzyszenia „Unia Nadwarciańska” uznać należy: Ogólnopolski Festiwal Kultury Słowińskiej i Cysterskiej w Łądzie oraz Jam Powidz. Wydarzenia te na stałe wpisały się w kulturalny kalendarz obszaru LGD, decydują o jego rozpoznawalności, są wyczekiwane przez społeczność lokalną oraz przyciągają uczestników i obserwatorów spoza obszaru, z regionu a nawet z całego kraju. Jednymi z najważniejszych podmiotów prowadzących działalność kulturalną na obszarach gmin są biblioteki publiczne. To one, obok domów kultury, są głównymi animatorami lokalnej aktywności, miejscem spotkań, dostawcą i miejscem informacji o nowościach w obszarze kultury, a ich infrastruktura: sale wykładowe, czytelnie, to miejsca wystaw dzieł lokalnych twórców, sale spotkań z autorami, a dla dzieci – miejsca budowania pierwszego kontaktu z kulturą. Na obszarze większości gmin tworzących LGD obserwowalny jest stały rozwój oferty bibliotek, rosnąca liczba pozycji książkowych (w części gmin także audiobooków) na 1000 mieszkańców oraz – odbudowywanie się liczby czytelników po pandemii SARS-CoV-2.

Tabela 20: Biblioteki na obszarze LGD - Stowarzyszenia "Unia Nadwarciańska"

JST	biblioteki publiczne na 10 tys. ludności (obiekt)			księgozbiór bibliotek na 1000 ludności (woluminy)			czytelniczy bibliotek publicznych na 1000 ludności (osoby)		
	2019	2020	2021	2019	2020	2021	2019	2020	2021
Witkowo	1,5	1,5	1,5	4 187,7	4 433,7	4 624,5	136	119	141
Słupca (miasto)	0,7	0,7	0,8	2 886,4	3 083,7	3 311,2	130	114	118
Łądek	3,5	3,6	3,6	4 774,4	4 774,3	4 910,5	97	65	50
Orchowo	2,6	2,8	2,8	5 058,2	3 170,8	3 537,5	53	19	33
Ostrowite	2,0	2,0	2,1	3 794,4	3 850,2	3 851,2	66	56	64
Powidz	4,3	4,5	4,5	8 725,4	8 845,6	9 295,6	250	216	208
Słupca	3,2	3,1	2,0	3 947,0	3 807,6	2 838,5	41	29	30
Strzałkowo	1,0	1,0	1,0	2 247,9	2 404,7	2 419,5	84	67	72
Zagórów	2,2	2,3	2,3	3 293,9	3 294,0	3 246,0	118	97	112

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Banku Danych Lokalnych GUS

Dostępność

Pomimo stałego rozszerzania oferty kulturalnej oraz poszukiwania sposobów dotarcia z ofertą do osób z różnych grup, w tym różnych grup wiekowych, problemem pozostaje kwestia przestarzałej infrastruktury w gminnych ośrodkach kultury, brak wyposażenia, sprzętu nagłośnieniowego, zaniedbane pomieszczenia oraz brak dostępności oferty instytucji kultury. Z danych GUS – Banku Danych Lokalnych wynika, iż pomimo stopniowego wprowadzania udogodnień i dostosowań dla osób ze specjalnymi potrzebami, w tym osób niepełnosprawnych, żadna z instytucji kultury nie jest dostępna pod względem architektonicznymi dla osób mających trudności z poruszaniem, w tym poruszających się na wózkach (dotyczy do wjazdu do budynku oraz poruszania się wewnątrz). Problem dostępności dotyczy nie tylko samorządowych instytucji kultury (ośrodki kultury, biblioteki), ale także infrastruktury rekreacyjnej na wsiach (świetlice wiejskie, place rekreacyjne, wiaty, place zabaw i inne). Dodatkowo, jak wykazano w tabeli nr 19, zdecydowana większość instytucji kultury mieści się w miejscowościach będących siedzibami gmin, i tam też odbywa się większa część ich działalności. Instytucje kultury, ale także organizacje pozarządowe i grupy nieformalne próbują „docierać z kulturą pod strzechy”, organizować wydarzenia kulturalne na wsiach, w oparciu o infrastrukturę świetlic lub nawet placów wiejskich, jest to jednak trudne z uwagi na braki sprzętowe, konieczność przewozu wyposażenia, braki w infrastrukturze, ograniczenia techniczne. Problemem jest także dostępność takich wydarzeń dla osób ze specjalnymi potrzebami. Konieczność dostosowania małej infrastruktury publicznej do potrzeb osób ze specjalnymi potrzebami, a także uzupełnienie małej infrastruktury publicznej (miejsca prowadzenia aktywnej działalności przez instytucje kultury, koła gospodyń

wiejskich, ochotnicze straże pożarne, w tym młodzieżowe drużyny pożarnicze, inne organizacje pozarządowe, w tym kluby i koła sportowe) i podniesienie jej poziomu technicznego (także dzięki zastosowaniu nowoczesnych technologii), w tym zwłaszcza świetlic i wiejskich terenów rekreacyjnych jest warunkiem prowadzenia działań z zakresu aktywnej integracji społecznej.

Pomoc społeczna

Na obszarze LGD działalność w zakresie pomocy społecznej prowadzą następujące placówki:

Tabela 21: Instytucje pomocy społecznej na obszarze LGD - Stowarzyszenia "Unia Nadwarciańska"

JST	Instytucje pomocy społecznej
Witkowo	<ul style="list-style-type: none"> Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Witkowie Dom Pomocy Społecznej Zgromadzenia Sióstr Św. Dominika w Mielżynie
Słupca (miasto)	<ul style="list-style-type: none"> Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Słupcy Warsztaty Terapii Zajęciowej Słupcy Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Słupcy
Lądek	<ul style="list-style-type: none"> Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Lądku
Orchowo	<ul style="list-style-type: none"> Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Orchowie Dom Pomocy Społecznej Skubarczewie
Ostrowite	<ul style="list-style-type: none"> Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Ostrowitem
Powidz	<ul style="list-style-type: none"> Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Powidzu
Słupca	<ul style="list-style-type: none"> Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Słupcy
Strzałkowo	<ul style="list-style-type: none"> Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Strzałkowie Dom Pomocy Społecznej w Strzałkowie Warsztaty Terapii Zajęciowej w Babinie
Zagórz	<ul style="list-style-type: none"> Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Zagórz Dom Pomocy Społecznej Zagórz Warsztaty Terapii Zajęciowej w Michalinowie Oleśnickim

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych jednostek samorządu terytorialnego obszaru LGD

W 2021 r. z pomocy społecznej na obszarze LGD korzystało 3214 osób co stanowiło 4,53% ogółu mieszkańców obszaru LGD. Najwięcej osób w stosunku do ogólnej liczby mieszkańców gminy odnotowano w Ostrowite – 8,75%, a najmniej w gminie wiejskiej Słupca – 2,60%. Dynamika zjawiska od lat jest ujemna: liczba beneficjentów środowiskowej pomocy społecznej spada. Zdecydowana większość beneficjentów środowiskowej pomocy społecznej to osoby poniżej kryterium dochodowego. Do najważniejszych powodów korzystania ze środowiskowej pomocy społecznej należą: długotrwała lub ciężka choroba, ubóstwo, bezrobocie, bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego, niepełnosprawność.

Tabela 22: Beneficjenci pomocy społecznej na obszarze LGD - Stowarzyszenia "Unia Nadwarciańska"

JST	Beneficjenci środowiskowej pomocy społecznej				Beneficjenci środowiskowej pomocy społecznej poniżej kryterium dochodowego		
	2019	2020	2021	Dynamika	2019	2020	2021
Witkowo	903	829	759	84,05%	519	508	439
Słupca (miasto)	483	486	371	76,81%	350	379	282
Lądek	334	281	246	73,65%	198	161	154
Orchowo	178	164	142	79,78%	86	59	50

Ostrowite	500	438	425	85,00%	326	249	151
Powidz	116	100	100	86,21%	45	47	71
Słupca	374	293	255	68,18%	222	167	193
Strzałkowo	523	463	406	77,63%	201	216	174
Zagórów	702	570	510	72,65%	400	327	282
Razem	4 113	3 624	3 214	-	2 347	2 113	1 796

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Banku Danych Lokalnych GUS

Według wskaźnika liczby beneficjentów środowiskowej pomocy społecznej na 10 000 mieszkańców, najtrudniejsza sytuacja występuje w gminach Ostrowite (872 osoby na 10 000 mieszkańców), Zagórów (594 osoby) i Witkowo (575 osób).

Tabela 23: Beneficjenci środowiskowej pomocy społecznej na 10 tysięcy mieszkańców na obszarze LGD - Stowarzyszenia "Unia Nadwarciańska"

Gmina	Beneficjenci środowiskowej pomocy społecznej na 10 tys. ludności
Witkowo	575
Słupca (miasto)	278
Lądek	444
Orchowo	395
Ostrowite	872
Powidz	445
Słupca	262
Strzałkowo	405
Zagórów	594

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Banku Danych Lokalnych GUS

Aktywność społeczna

Wśród organizacji pozarządowych działających na obszarze LGD na uwagę zasługują Ochotnicze Straże Pożarne wraz z działającymi przy nich młodzieżowymi drużynami pożarniczymi oraz Koła Gospodyń Wiejskich. OSP i MDP są lokalnymi kuźniami aktywności, kultywują wieloletnie tradycje ochrony przeciwpożarowej, uczą troski o społeczność lokalną i odpowiedzialności za współmieszkańców, ale również przekazują konkretne umiejętności i wiedzę z zakresu bezpieczeństwa. Koła Gospodyń Wiejskich wdrażają do aktywności kobiety: w różnym wieku, z różnym doświadczeniem, na różnym poziomie życia rodzinnego i zawodowego – działają lokalnie, na miejscu, dając możliwość włączenia, a często działają także na zasadzie samopomocy i wspierania swoich członkiń. Zarówno KGW, jak i OSP są najczęściej pozarządowymi partnerami samorządu, współpracują przy realizacji przedsięwzięć dla mieszkańców. Na obszarze LGD – Stowarzyszenia „Unia Nadwarciańska” działa 71 jednostek OSP (6 w gminie Witkowo, 1 w mieście Słupcy, 8 w gminie Lądek, 3 w gminie Orchowo, 5 w gminie Ostrowite, 3 w gminie Powidz, 17 w gminie wiejskiej Słupca, 8 w gminie Strzałkowo i 20 w gminie Zagórów) oraz 61 KGW (6 w gminie Witkowo, 10 w gminie Lądek, 4 w gminie Orchowo, 7 w gminie Ostrowite, 5 w gminie Powidz, 16 w gminie wiejskiej Słupca, 3 w gminie Strzałkowo i 10 w gminie Zagórów). Poza w/w organizacjami, na obszarze LGD – Stowarzyszenia „Unia Nadwarciańska” działa ponad 50 klubów i kół sportowych, 137 stowarzyszeń (wpisanych do KRS), blisko 30 stowarzyszeń zwykłych oraz 12 fundacji, o bardzo różnym profilu działalności, różniących się jednak dojrzałością organizacyjną, potencjałem administracyjnym, prowadzoną aktywnością, liczbą członków, potencjałem ekonomicznym. Wiele z nich na stałe współpracuje z LGD – Stowarzyszeniem „Unia

Nadwarciańska”. Ich przedstawiciele, uczestniczący w konsultacjach społecznych oraz w czasie indywidualnych spotkań w biurze LGD podkreślają konieczność wsparcia potencjału organizacji pozarządowych, w tym przede wszystkim potencjału ludzkiego i umiejętności kadr organizacji.

Jednym ze wskaźników aktywności mieszkańców oraz gotowości do włączenia się w sprawy lokalnej społeczności jest frekwencja w wyborach lokalnych. Ostatnie wybory lokalne, do organów stanowiących jednostek samorządu terytorialnego na szczeblu gminy, powiatu i województwa oraz do organów wykonawczych gmin, odbyły się w 2018 roku. W przypadku wyborów organów wykonawczych pierwsza tura odbyła się w dniu 21 października, druga tura (tylko w części gmin) w dniu 4 listopada 2018 roku. Według danych Państwowej Komisji Wyborczej we wszystkich gminach obszaru LGD – Stowarzyszenia „Unia Nadwarciańska” frekwencja w wyborach do rad gmin wyniosła powyżej 50%, jednak zdecydowanie najwyższa była w gminie Powidz (aż 73,62%), a najniższa w gminach Strzałkowo (51,98%) i Słupca (52,51%). W przypadku wyborów organów wykonawczych samorządu: wójtów i burmistrzów frekwencja we wszystkich gminach również przekroczyła 50%, i ponownie najwyższa była w gminie Powidz (aż 71,06%), a najniższa w gminie Strzałkowo (52,03%) i gminie Słupca (52,47%). W większości gmin obszaru LGD frekwencja w wyborach na urząd wójta / burmistrza była wyższa od średniej frekwencji w Polsce: 54% w I turze i 48,83% w II turze.

Tabela 24: Frekwencja w wyborach samorządowych w 2018 na obszarze LGD – Stowarzyszenia „Unia Nadwarciańska”

JST	Wybory samorządowe 2018		
	Wybory do rad gmin / rady miasta	Wybory na urząd wójta / burmistrza – I tura	Wybory na urząd wójta / burmistrza – II tura
Witkowo	56,31	56,32	0,00
Słupca (miasto)	55,72	55,65	0,00
Lądek	59,53	58,70	0,00
Orchowo	59,82	59,79	56,80
Ostrowite	56,00	55,95	46,93
Powidz	73,62	71,06	0,00
Słupca	52,51	52,47	0,00
Strzałkowo	51,98	52,03	0,00
Zagórz	59,75	59,68	50,29

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Państwowej Komisji Wyborczej

Obszar LGD – Stowarzyszenia „Unia Nadwarciańska” jako wspólnota historyczna

Obszar realizacji LSR określony został na poziomie subregionalnym (poniżej NUTS-3). Obszar działania LGD – Stowarzyszenia „Unia Nadwarciańska” jest terytorium jednorodnym, spójnym społecznie oraz funkcjonalnym. Charakteryzują go wspólne tradycje, silna lokalna tożsamość: zbudowana na wspólnocie doświadczeń historycznych (w tym w szczególności osadnictwa olęderskiego, świadomości współzycia społeczności rozdzielonej historyczną granicą dwóch zaborów: pruskiego i rosyjskiego, tradycji Powstania Styczniowego 1863 roku oraz zwycięskiego Powstania Wielkopolskiego 1918-1919) oraz na silnym przywiązaniu do terytorium. Szczegóły tej wspólnoty historycznej określone zostały w Rozdziale II.

4.2 Analiza SWOT obszaru LGD

Analiza SWOT jest jednym z najpopularniejszych narzędzi analizy strategicznej. Pozwala ono porównać silne i słabe strony jednostki, wynikające z otoczenia wewnętrznego, z szansami i zagrożeniami dla rozwoju płynącymi z otoczenia zewnętrznego, a także określić ich wzajemne oddziaływanie. Analizy dokonano w oparciu o:

- wnioski z opisu charakterystyki gmin obszaru LGD,
- dane liczbowe, opisowe i przestrzenne pozyskane ze źródeł zewnętrznych oraz od gmin i innych podmiotów obszaru LGD,
- wyniki badań społecznych przeprowadzonych w okresie od marca do sierpnia 2022 roku,
- informacje uzyskane podczas spotkań z mieszkańcami we wszystkich gminach obszaru LGD, wskazanych podczas pogłębionych dyskusji, szczegółowo wyjaśnianych i interpretowanych w zestawieniu z danymi statystycznymi. To informacje uzyskane od mieszkańców stanowiły najważniejsze źródło danych pozwalających na wskazanie silnych i słabych stron obszaru LGD,
- informacje uzyskane od władarzy gmin oraz pracowników urzędów gmin podczas spotkań w ramach prac nad opracowaniem LSR. To informacje uzyskane podczas tych spotkań, w związku z szeroką perspektywą oraz oderwaniem od konkretnej lokalizacji wynikającej z miejsca zamieszkania lub prowadzenia działalności, stanowiły najważniejsze źródło danych pozwalających na wskazanie szans i zagrożeń obszaru LGD.

Silne strony	Słabe strony
<ul style="list-style-type: none"> • bliskość A2 i węzłów na autostradzie; dobre połączenie komunikacyjne części gmin ze stolicą województwa i innymi większymi miejscowościami, np. Września, Konin, Warszawa (choć: duże zróżnicowanie pomiędzy poszczególnymi gminami); • infrastruktura rekreacyjna nad rzeką Wartą, nad jeziorami oraz w Nadwarciańskim Parku Krajobrazowym, przy jednoczesnym dużym zróżnicowaniu pomiędzy poszczególnymi gminami w tym zakresie; • dobre warunki do rozwoju agroturystyki: czyste środowisko przyrodnicze, warunki naturalne sprzyjające zainteresowaniu turystów (rzeka, jeziora, lasy, w tym liczne obszary chronione), oznakowane szlaki rowerowe i ścieżki rowerowe; • walory przyrodnicze: rzeka, jeziora, lasy i inne tereny zielone zagospodarowane na cele rekreacyjne i turystyczne oraz aktywnie działające przyrodnicze placówki edukacyjne, np. Ośrodek Edukacji Przyrodniczej; • rosnące w siłę i coraz popularniejsze produkty lokalne / lokalne marki, np. Lawendowy Łąd; • wydarzenia kulturalne, w tym wydarzenia o dużej rozpoznawalności w regionie, np. Festiwal Kultury Słowińskiej i Cysterskiej w Łądzie, Jam Powidz; • zabytki, także klasy), w tym kościoły drewniane, budynki klasztorne i poklasztorne, dwory dające możliwość zagospodarowania na cele gospodarcze, w tym na działalność turystyczną; • aktywnie działające instytucje kultury: domy kultury, biblioteki, kluby, zespoły i orkiestry dęte; • w wybranych gminach: organizacje pozarządowe (m.in. OSP) oraz nieformalne grupy młodzieżowe 	<ul style="list-style-type: none"> • duże zróżnicowanie pomiędzy poszczególnymi gminami w zakresie dostępu do głównych arterii komunikacyjnych w województwie oraz znaczne zróżnicowanie w zakresie dostępności do stolicy województwa wielkopolskiego oraz stolic subregionów (Gniezno, Konin); • duże zróżnicowanie pomiędzy poszczególnymi gminami w zakresie dostępu mieszkańców do publicznego transportu zbiorowego; wykluczenia komunikacyjne części miejscowości oraz licznych grup społecznych (głównie: osoby starsze, osoby młode, osób ubogie, osoby z niepełnosprawnościami); brak połączeń komunikacji zbiorowych pomiędzy siedzibami gmin a miejscowościami wiejskimi; • trudności w znalezieniu atrakcyjnej (dobrze płatnej i dającej możliwości rozwojowe) pracy w gminach obszaru LGD oraz brak dogodnego dojazdu komunikacją zbiorową do większych ośrodków przyczyną wyjazdu znacznej części osób młodych i dobrze wykształconych; • dostęp do publicznej infrastruktury sportowej i rekreacyjnej poza miejscowością będącej siedzibą gminy: niski poziom świetlic wiejskich, stref integracji i wypoczynku (place zabaw, wiaty i place rekreacyjne) – konieczne działania w zakresie małej infrastruktury publicznej oraz zwiększenie jej dostępności dla mieszkańców; • słabość lokalnych przedsiębiorstw: brak środków na inwestycję w nowoczesne technologie, innowacyjny park maszynowy oraz problemy ze znalezieniem wykwalifikowanych pracowników; • trudne warunki do rozwoju rolnictwa: dominacja gleb o średniej klasie bonitacyjnej, dominacja małych gospodarstw rolnych; dochody z działalności rolniczej

<p>(grupy uczniów, zespoły muzyczne, chóry, młodzieżowe drużyny pożarnicze) z sukcesami na szczeblu regionu, kraju lub międzynarodowym w rywalizacji wiedzy, działalności sportowej i kulturalnej;</p> <ul style="list-style-type: none"> • aktywni mieszkańcy zorganizowani w licznych organizacjach społeczeństwa obywatelskiego, w tym przede wszystkim KGW i OSP oraz aktywnie działające parafie; • wysoki poziom włączenia mieszkańców w sprawy lokalne, wysoka aktywność w wyborach lokalnych i do organów centralnych RP; • w wybranych gminach: wysoka jakość gminnych obiektów sportowych i rekreacyjnych w miejscowości będącej siedzibą gminy; • aktywnie działające instytucje senioralne: Uniwersytet III Wieku, kluby seniora, • w wybranych gminach: skuteczność gminy w pozyskiwaniu środków zewnętrznych; • silne więzi społeczne w ramach miejscowości; • dobry dostęp do placówek opieki nad dziećmi wieku 3-5 lat (przedszkola); wysoki stopień upowszechnienia edukacji przedszkolnej; • targowiska (umożliwiający bezpośrednią sprzedaż produktów rolnych) w głównej miejscowości w każdej gminie oraz duża ilość punktów handlowych dających dostęp do podstawowych produktów; • duża ilość placówek edukacyjnych na poziomie podstawowym – łatwy dostęp do edukacji; • silna tożsamość lokalna, ważne wydarzenia historyczne spajające lokalną społeczność. 	<p>jako niewystarczające do utrzymania gospodarstwa domowego;</p> <ul style="list-style-type: none"> • niski poziom skanalizowania gmin obszaru LGD; • niska jakość dróg gminnych; brak chodników wzdłuż dróg; brak ścieżek rowerowych braki w zakresie oświetlenia ulicznego miejsc o szczególnym znaczeniu dla uczestników ruchu (przystanki autobusowe, skrzyżowania); • negatywne trendy i perspektywa demograficzna: stały spadek liczby mieszkańców (ujemny przyrost naturalny, ujemne saldo migracji), stały wzrost udziału osób starszych w ogólnej populacji obszaru przy jednoczesnym spadku udziału osób w wieku produkcyjnym i przedprodukcyjnym; spadek liczby osób w tzw. wieku kreatywnym (25-34 lata) skutkujące zmianą zapotrzebowania na usługi społeczne, a w perspektywie kilku lat: brakiem zastępowalności pokoleń na rynku pracy oraz spadkiem dochodów, przy jednoczesnym wzroście zapotrzebowania na usługi społeczne dla seniorów; • niski poziom oferty edukacyjnej w gminach: niesatysfakcjonujące wyniki z egzaminów zewnętrznych, brak dodatkowych zajęć sportowych i edukacyjnych dla dzieci w wieku szkolnym i młodzieży; brak systemów stypendialnych wspierających dzieci i młodzież szczególnie zdolną oraz systemu zajęć wspierających uczniów i uczennice mających trudności w nauce; • ograniczony dostęp do podstawowej i specjalistycznej opieki zdrowotnej; • niski poziom aktywności młodzieży i włączenia w sprawy lokalnej społeczności; brak spójnej polityki młodzieżowej w gminach LGD – SUN – Młodzieżowe Rady Gminy funkcjonujące zaledwie w 4 z 9 gmin LGD; • w wybranych gminach: brak terenów pod zabudowę mieszkaniową jednorodzinna i wielorodzinna; trudności w zakupie mieszkania; • w wybranych gminach: brak polityki senioralnej i działań na rzecz seniorów: tylko w jednej gminie (miasto Słupca) funkcjonująca Miejska Rada Seniorów; niski poziom usług społecznych; • w części gmin: brak współpracy pomiędzy miejscowościami w gminie; integracja i współpraca wyłącznie w ramach miejscowości; • w wybranych gminach: uciążliwości spowodowane dużym ruchem turystycznym; • oferta kulturalna niedostosowana do potrzeb wszystkich grup mieszkańców; część mieszkańców wykluczona z dostępu do kultury w gminie z uwagi na niedostosowanie oferty do potrzeb danej grupy (zwłaszcza: młodzież, osoby dorosłe) lub z uwagi na inne ograniczenia dostępności (m.in. dojazd, dostępność budynku, termin organizacji / czasu odbywania się wydarzenia); • przestarzała infrastruktura w gminnych ośrodkach kultury, brak wyposażenia, sprzętu nagłośnieniowego, zaniedbane pomieszczenia oraz brak dostępności oferty instytucji kultury; • brak dostępności w wymiarze architektonicznym dla osób ze specjalnymi potrzebami do większości
--	---

	<p>budynków użyteczności publicznej we wszystkich gminach obszaru LGD;</p> <ul style="list-style-type: none"> • brak dostępności w wymiarze informacyjnym i cyfrowym do większości usług publicznych we wszystkich gminach obszaru LGD; brak działań informacyjnych i edukacyjnych w związku z podnoszeniem dostępności usług publicznych przez gminy; • trudności z integracją uchodźców wojennych i imigrantów ekonomicznych w społecznościach lokalnych; • słabości kadr aktywnych organizacji pozarządowych przekładające się na niską skuteczność, problemy organizacyjne i finansowe, brak gotowości do rozszerzenia działalności; • trudności związane z włączeniem części grup społecznych w aktywność istniejących organizacji pozarządowych.
--	--

Szanse	Zagrożenia
<ul style="list-style-type: none"> • rosnąca popularność spędzania wolnego czasu i wypoczynku z dala od dużych atrakcji turystycznych, w stylu „slow”; • przygotowanie jednostek samorządu terytorialnego do pozyskiwania zewnętrznych środków finansowych w samorządzie gminnym; dotychczasowa skuteczność w realizacji przedsięwzięć współfinansowanych ze środków zewnętrznych; • zjawisko suburbanizacji na terenach wiejskich dające możliwość pozytywnego rozwoju społeczności; • współpraca organizacji pozarządowych z organizacjami pozarządowymi spoza terenu LGD; • działalność organizacji animujących i animujących aktywność lokalną, np. LGD Stowarzyszenie „Unia Nadwarciańska”; • dostęp do atrakcyjnych miejsc pracy w gminach sąsiednich przy jednoczesnej możliwości zamieszkania, życia i wypoczynku na obszarze LGD. • zamknięcie kopalni odkrywkowych szansą na spowolnienie lub zatrzymanie negatywnych zmian klimatycznych będących konsekwencją intensywnej działalności wydobywczej. 	<ul style="list-style-type: none"> • postępujące zmiany klimatyczne i rosnąca dotkliwość ich skutków dla ludzi oraz dla środowiska przyrodniczego; • obniżanie poziomu wód gruntowych w jeziorach obszaru LGD; • pogarszająca się sytuacja makroekonomiczna oraz sytuacja jednostek samorządu terytorialnego – spodziewane obniżenie jakości świadczonych usług społecznych / rezygnacja z nowych usług i inwestycji; • inflacja, wzrost kosztów prowadzenia działalności gospodarczej i trudna sytuacja makroekonomiczna jako czynniki hamujące rozwój lokalnych przedsiębiorstw, a nawet prowadzące do ich zamknięcia; • wojna w Ukrainie: strach, niepewność, świadomość zewnętrznych zagrożeń, trudności z integracją uchodźców wojennych; • postępująca degradacja środowiska przyrodniczego w Polsce oraz negatywne konsekwencje społeczne katastrof ekologicznych w innych regionach Polski: obawy przed odpoczynkiem nad akwenami wodnymi oraz obawa przed zainwestowaniem w przedsięwzięcia turystyczne na terenach przy rzekach; • trudności w dostępie do surowców energetycznych na rynku europejskim zagrożeniem dla środowiska przyrodniczego obszaru LGD.

4.3 Określenie grup docelowych

Osoby w niekorzystnej sytuacji/ Osoby wykluczone potrzebujące szczególnego wsparcia

W procesie diagnozy sytuacji obszaru LGD oraz podczas konsultacji społecznych wskazano grupy osób w niekorzystnej sytuacji oraz grupy osób wykluczonych potrzebujących szczególnego wsparcia, które mogą być zagrożone wykluczeniem społecznym oraz szczególnie wymagających działań integracyjnych i włączenia w życie lokalnej społeczności:

- osoby „wykluczone transportowo”, mieszkające na wsi, poza główną miejscowością w gminie, oddalone od głównych centrów świadczenia usług (tu dodatkowo wyodrębniono trudną sytuację osób starszych „wykluczonych transportowo”),
- osoby z niepełnosprawnościami (z uwagi na brak dostępności w wymiarze architektonicznym do większości instytucji i miejsc świadczenia usług oraz z uwagi na wykluczenie transportowe),
- młodzież do 17 roku życia (z uwagi na niedostosowanie obecnej oferty do ich potrzeb i oczekiwań oraz brak miejsc spotkań i aktywności),
- osoby ubogie (dla których dostęp do wszelkich usług jest utrudniony lub wręcz niemożliwy, z uwagi na sytuację materialną szczególnie zagrożone wykluczeniem społecznym).

Grupy w niekorzystnej sytuacji: Kobiety

Z danych zebranych w procesie diagnozy oraz z informacji uzyskanych podczas spotkań wynika słabsza pozycja kobiet w życiu gospodarczym i publicznym na obszarze LGD. Kobiety dominują w grupie osób pozostających bez pracy, natomiast w zakresie prowadzenia działalności gospodarczej kobiety stanowią mniejszość. W grupie osób pełniących funkcje społeczne: radnych gminnych i sołtysów, kobiety reprezentowane są w mniejszym stopniu niż mężczyźni. Tylko jedna kobieta pełni funkcję wójta. Jednocześnie to kobiety chętniej angażują się w działalność prospołeczną, w ramach grup nieformalnych i inicjatyw lokalnych. Na stały wzrost aktywności kobiet wpływa powstanie nowych lub reaktywowanie działalności istniejących kół gospodyń wiejskich, których na obszarze LGD jest aż 61. Wsparcie aktywności, zwiększenie samodzielności i szersze włączenie kobiet w życie lokalnej społeczności jest kluczowe dla rozwoju kapitału społecznego na obszarze LGD.

Grupy wykluczone potrzebujące szczególnego wsparcia:

Organizacje pozarządowe

Na obszarze LGD – Stowarzyszenia „Unia Nadwarciańska” działają liczne organizacje pozarządowe, wśród których wyróżnia się aktywność 71 jednostek OSP oraz 61 Kół Gospodyń Wiejskich. Poza nimi działa ponad 50 klubów i kół sportowych, 137 stowarzyszeń (wpisanych do KRS), blisko 30 stowarzyszeń zwykłych oraz 12 fundacji. Organizacje te różnią się znacznie zakresem i zasięgiem działania, dojrzałością organizacyjną, potencjałem administracyjnym, liczbą członków, potencjałem ekonomicznym. Wiele z tych organizacji to partnerzy LGD – Stowarzyszenia „Unia Nadwarciańska”, uczestnicy licznych aktywności, a także beneficjenci wdrażania poprzedniej LSR. W procesie konsultacji społecznych nowej LSR podkreślano konieczność wsparcia potencjału organizacji pozarządowych, w tym przede wszystkim potencjału ludzkiego i umiejętności kadr organizacji.

Osoby starsze oraz młodzi ludzie na obszarze LGD

Sytuacja demograficzna na obszarze LGD – Stowarzyszenia „Unia Nadwarciańska” w znacznym stopniu determinuje kształt grupy docelowej wdrażania LSR.

Obszar LGD charakteryzuje się stosunkowo niskim odsetkiem osób w wieku 25-34 lat – tzw. wieku kreatywnym, w ogólnej liczbie ludności, przy jednoczesnym stałym spadku tego udziału: odsetek ludności w wieku 25-34 lat spadł z poziomu 15,53 w roku 2016 do 13,38% w roku 2020. W 8 na 9 gminach obszaru LGD rośnie senioralne obciążenie demograficzne: liczba osób starszych, w wieku poprodukcyjnym, przypadających na osoby młode, które nie rozpoczęły jeszcze aktywności zawodowej, w ostatnich latach zwiększyła się, a w 6 na 9 gminach liczba osób w wieku poprodukcyjnym przekroczyła już liczbę osób w wieku przedprodukcyjnym.

Starzenie się społeczeństwa, tak charakterystyczne dla wszystkich rozwiniętych gospodarek, stwarza wyzwania dla wydolności systemów opieki zdrowotnej i społecznej, ale również szanse płynące z możliwości rozwoju sektora tzw. srebrnej gospodarki, kierującego ofertę specjalnie dla seniorów. Konieczne jest więc jednocześnie zaspokojenie zapotrzebowania na podstawowe usługi społeczne dla coraz starszego społeczeństwa, zapobieganie

ryzyku wystąpienia zjawiska braku zastępowalności pokoleń na rynku pracy (na miejsce osób schodzących z rynku pracy nie wchodzi młodzi pracownicy) oraz zapewnienia możliwości uczestnictwa osób starszych w życiu społeczności lokalnych i przeciwdziałania ich wykluczeniu.

Jednocześnie konieczne są działania mające na celu zatrzymanie osób młodych na obszarze LGD, zapobieżenie ich odpływowi do większych ośrodków miejskich, poprzez uczynienie tego obszaru atrakcyjnym dla osób młodych: jako miejsca nauki, pracy i życia, a także zwiększenie aktywności i uczestnictwa os osób młodych w życiu lokalnej społeczności.

LGD – Stowarzyszenie „Unia Nadwarciańska” nie wyodrębnia osobnych celów nastawionych na aktywizację osób starszych oraz ludzi młodych, zapewni, żeby wszystkie przedsięwzięcia były dla nich dostępne oraz zastosuje narzędzia komunikacji i promocji właściwe dla tych grup.

Przedsiębiorcy oraz osoby fizyczne chcące rozpocząć prowadzenie działalności gospodarczej

We wszystkich gminach obszaru LGD liczba zarejestrowanych podmiotów prowadzących działalność gospodarczą na 1000 mieszkańców wzrasta. W ostatnich latach liczba nowo zarejestrowanych przedsiębiorstw we wszystkich gminach obszaru LGD, z wyjątkiem gminy Orchowo, przewyższała liczbę podmiotów wyrejestrowanych. W trakcie spotkań konsultacyjnych potwierdzono dużą aktywność społeczną i gospodarczą mieszkańców. Jednocześnie mieszkańcy wskazywali, że osobom chcącym otworzyć działalność gospodarczą brakuje środków na rozpoczęcie działalności gospodarczej, a istniejącym firmom środków na inwestycję w park maszynowy oraz na innowacje. Dotacje na założenie działalności gospodarczej będą szansą dla osób, które dziś, w poszukiwaniu atrakcyjnego zatrudnienia dojeżdżają do większych ośrodków miejskich, a dla których uciążliwości związane z dojazdami mogą stać się katalizatorem decyzji o wyprowadzce z obszaru LGD. Dotacje dla istniejących firm pozwolą pracodawcom tworzyć nowe miejsca pracy atrakcyjne dla osób, które dziś, w poszukiwaniu zatrudnienia przenosiły się do większych ośrodków miejskich oraz dla osób, które zdecydują się – korzystając z elastycznych form świadczenia pracy – na podjęcie współpracy bez względu na miejsce zamieszkania. Jednocześnie dotacje pomogą wzmacniać potencjał bardziej doświadczonych firm, którym brakuje środków na inwestycje w nowoczesne technologie, w tym technologie cyfrowe.

Rozdział V:

Spójność, komplementarność i synergia

Cele zawarte w niniejszej Lokalnej Strategii Rozwoju są spójne z celami określonymi w dokumentach strategicznych, przygotowanych na różnych szczeblach samorządu terytorialnego (województwa wielkopolskiego, powiatu słupeckiego i gnieźnieńskiego) oraz przez różne instytucje, dotyczące określonych zakresów życia społecznego i gospodarczego. Cele LSR uzupełniają się wzajemnie, są wobec siebie komplementarne i kompleksowo, w spójny sposób odpowiadają na potrzeby beneficjentów, zdiagnozowane na etapie opracowania LSR. Poniżej przedstawiono porównanie celów i założeń tych dokumentów z celami LSR.

Korzyści z komplementarności i synergii to całościowe podejście do problemów mieszkańców obszaru LGD, określonych na etapie prac nad strategią, wyłonienia tych, które mogą być rozwiązywane przy pomocy interwencji w ramach wdrażania LSR, z różnych funduszy europejskich oraz holistyczna próba ich rozwiązania oraz podejmowanie uzupełniających się działań na rzecz podniesienia jakości życia na obszarach wiejskich, poprzez wielopłaszczyznowe przedsięwzięcia, zarówno infrastrukturalne oraz społeczne, angażujące różne grupy beneficjentów i szerokie grupy docelowe oraz uczestników działań.

Strategia Rozwoju Województwa Wielkopolskiego do 2030 roku	
W Strategii Rozwoju Województwa Wielkopolskiego do 2030 roku podkreślono, że wsparcie obszarów wiejskich jest istotne z punktu widzenia działań na rzecz zwiększania spójności regionu oraz konkurencyjności gospodarki. Obszary wiejskie wymagające wsparcia zmagają się w głównej mierze z problemem rosnącej depopulacji. Obszary wiejskie ulegają przeobrażeniom funkcjonalnym, co powoduje że ich rozwój nierozzerwalnie związany jest z koncepcją rozwoju wielofunkcyjnego. W Strategii podkreślono znaczenie koncepcji inteligentnych wiosek (ang. smart villages), która odnosi się do obszarów wiejskich i społeczności wykorzystujących cyfrowe technologie komunikacyjne i innowacje, tworząc nowe relacje biznesowe i przyczyniając się do zrównoważonej jakości życia na obszarach wiejskich. Inteligentne wioski bazują na lokalnych zasobach, ale wykorzystują je z użyciem nowoczesnych technologii (np. technologii cyfrowych, telekomunikacyjnych). LSR obszaru LGD – Stowarzyszenia „Unia Nadwarciańska” realizuje te założenia Strategii Woj. Wielkopolskiego poprzez przedsięwzięcie 1.2 innowacje w planowaniu rozwoju: opracowanie oddolnych koncepcji rozwoju, w tym z wykorzystaniem nowoczesnych technologii: koncepcje smart village. W Strategii podkreślono, że wsparcie obszarów wiejskich, z uwagi na różnice w poziomie rozwoju oraz wyzwania stojące przed poszczególnymi typami obszarów wiejskich, zależeć będzie od własnej ścieżki rozwoju każdego z typów obszarów. LSR obszaru LGD – Stowarzyszenia „Unia Nadwarciańska” będzie realizować założenia różnych celów rozwojowych wskazanych w Strategii.	
Strategia Rozwoju Województwa Wielkopolskiego do 2030 roku	Lokalna Strategia Rozwoju Stowarzyszenia LGD – „Unia Nadwarciańska”
Cel strategiczny 1: WZROST GOSPODARCZY WIELKOPOLSKI BAZUJĄCY NA WIEDZY SWOICH MIESZKAŃCÓW CEL OPERACYJNY 1.1. Zwiększenie innowacyjności i konkurencyjności gospodarki regionu CEL OPERACYJNY 1.2. Wzrost aktywności zawodowej i utrzymanie wysokiej jakości zatrudnienia	C.1: Zwiększenie konkurencyjności obszaru LGD – Stowarzyszenia „Unia Nadwarciańska” w oparciu o innowacyjny rozwój gospodarczy, wykorzystanie nowoczesnych technologii, włączenie społeczności w proces zarządzania strategicznego oraz poprawę dostępu do wysokiej jakości przestrzeni publicznej <ul style="list-style-type: none"> – 1.1 Podejmowanie i rozwijanie działalności gospodarczej, w tym działalności związanych z nowoczesnymi technologiami – 1.2 Innowacje w planowaniu rozwoju: opracowanie oddolnych koncepcji rozwoju, w tym z wykorzystaniem nowoczesnych technologii: koncepcje smart village
Cel strategiczny 2: ROZWÓJ SPOŁECZNY WIELKOPOLSKI OPARTY NA ZASOBACH MATERIALNYCH I NIEMATERIALNYCH REGIONU CEL OPERACYJNY 2.1. Rozwój Wielkopolski świadomy demograficznie CEL OPERACYJNY 2.2. Przeciwdziałanie marginalizacji i wykluczeniom CEL OPERACYJNY 2.3. Rozwój kapitału społecznego i	C.2: Rozwój kapitału społecznego na obszarze LGD – Stowarzyszenie „Unia Nadwarciańska” <ul style="list-style-type: none"> – 2.1 Włączenie społeczne osób w niekorzystnej sytuacji oraz integracja społeczna poprzez działania kulturalne, społeczne, rekreacyjne i integracyjne – 2.2 Aktywizacja kobiet oraz zwiększenie ich udziału w życiu lokalnej społeczności poprzez działania kulturalne,

<p>kulturowego regionu</p>	<p>społeczne, rekreacyjne i integracyjne</p> <p>C.4: Włączenie społeczne, aktywizacja i integracja mieszkańców obszaru LGD</p> <ul style="list-style-type: none"> – 4.1 Aktywizacja społeczności na rzecz rozwoju lokalnego i wzmocnienie potencjału organizacji pozarządowych.
<p>CEL STRATEGICZNY 3. ROZWÓJ INFRASTRUKTURY Z POSZANOWANIEM ŚRODOWISKA PRZYRODNICZEGO WIELKOPOLSKI CEL OPERACYJNY 3.2. Poprawa stanu oraz ochrona środowiska przyrodniczego Wielkopolski</p>	<p>C.1: Zwiększenie konkurencyjności obszaru LGD – Stowarzyszenia „Unia Nadwarciańska” w oparciu o innowacyjny rozwój gospodarczy, wykorzystanie nowoczesnych technologii, włączenie społeczności w proces zarządzania strategicznego oraz poprawę dostępu do wysokiej jakości przestrzeni publicznej</p> <ul style="list-style-type: none"> – 1.3 Rozwój małej infrastruktury publicznej na obszarach wiejskich <p>C.3: Odnowa i rozwój wsi poprzez inwestycje w infrastrukturę kulturalną i turystyczną, dbałość o środowisko przyrodnicze oraz zastosowanie nowoczesnych technologii</p> <ul style="list-style-type: none"> – 3.1 Przedsięwzięcia dotyczące dziedzictwa kulturalnego i wysokiej jakości infrastruktury kulturalnej i turystycznej (w tym opartej na technologiach cyfrowych).
<p>Fundusze Europejskie dla Wielkopolski</p> <p>Program zakłada wdrażanie LSR dla poprawy spójności społecznej oraz możliwości wykorzystania potencjału społeczności lokalnych.</p> <p>LSR jest zgodna z FEW 2021-2027 w zakresie: grupy docelowej, zakresu merytorycznego i zasad wsparcia, poziomu dofinansowania / alokacji EFSI oraz planowanych do osiągnięcia wskaźników. Założenia LSR są zgodne z dwoma celami szczegółowymi wskazanymi w programie regionalnym Fundusze Europejskie dla Wielkopolski 2021-2027:</p>	
<p>FEW 2021-2027</p>	<p>Lokalna Strategia Rozwoju Stowarzyszenia LGD – „Unia Nadwarciańska”</p>
<p>Cel szczegółowy: RSO5.2. Wspieranie zintegrowanego i sprzyjającego włączeniu społecznemu rozwoju społecznego, gospodarczego i środowiskowego na poziomie lokalnym, kultury, dziedzictwa naturalnego, zrównoważonej turystyki i bezpieczeństwa na obszarach innych niż miejskie (EFRR)</p> <p>Wsparcie dla instrumentu rozwoju lokalnego kierowanego przez zakłada m.in. działania związane ze wsparciem osób starszych, wzmocnieniem kapitału społecznego, działania zmierzające do przeciwdziałania wyludniania się wsi i zmniejszania różnic rozwojowych, działania wspomagające kulturę na wsi. Zadaniem RLKS w tym obszarze ma być umożliwienie lokalnym społecznościom inicjowania i realizacji w sposób partycypacyjny działań rozwojowych odpowiadających m.in. na wyzwania społeczne i gospodarcze, środowiskowe danego obszaru, przyczynienie się do uzyskania m.in trwalszych efektów, poczynionych wskutek współodpowiedzialnych działań lokalnych społeczności. Interwencja wpłynie na rozwój społeczno-gospodarczy poprzez podejmowanie wspólnych interwencji ukierunkowanych na rozwiązywanie zidentyfikowanych problemów lokalnych, animowanie i wsparcie lokalnego potencjału, współpracę samorządu z organizacjami pozarządowymi i przedsiębiorcami, realizację projektów odpowiadających na potrzeby mieszkańców wynikające z barier związanych z oddaleniem od centrów rozwoju i niskiego poziomu jakości życia.</p> <p>Rozwój lokalnych społeczności ma być realizowany poprzez działania o charakterze kulturowym, turystycznym i środowiskowym, a także poprzez organizowanie społeczności lokalnej i animację społeczną. Program zakłada wdrażanie przedsięwzięć związanych z rozwojem infrastruktury turystycznej i rekreacyjnej, wsparciem dla produktu lokalnego, budową infrastruktury związanej z wolnym czasem, sportem i rekreacją, wsparcie kultury na wsi.</p>	<p>C.3: Odnowa i rozwój wsi poprzez inwestycje w infrastrukturę kulturalną i turystyczną, dbałość o środowisko przyrodnicze oraz zastosowanie nowoczesnych technologii</p> <ul style="list-style-type: none"> – 3.1 Przedsięwzięcia dotyczące dziedzictwa kulturalnego i wysokiej jakości infrastruktury kulturalnej i turystycznej (w tym opartej na technologiach cyfrowych)
<p>Cel szczegółowy: ESO4.12. Promowanie integracji społecznej osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym, w tym osób najbardziej potrzebujących i dzieci (EFS+).</p>	<p>C.4: Włączenie społeczne, aktywizacja i integracja mieszkańców obszaru LGD</p>

<p>Wyzwaniem jest tworzenie warunków rozwoju partycypacji społecznej i aktywności obywatelskiej oraz stymulowanie wzrostu zaufania społecznego, służące integracji społecznej oraz wzmocnieniu tożsamości regionalnej. W ramach wspierania integracji społecznej osób zagrożonych ubóstwem i wykluczeniem społecznym w programie zaplanowano m.in. wspieranie/tworzenie miejsc integracji społecznej, umożliwiających wspólne spędzanie wolnego czasu w przestrzeni publicznej, zachęcających mieszkańców do uczestnictwa w sąsiedzkich spotkaniach i wspólnym działaniu na rzecz ożywiania przestrzeni publicznej m.in. klubów seniora, świetlic. Instrument terytorialny RLKS ma ułatwić społecznościom lokalnym podejmowanie działań rozwojowych przy współdziałaniu lokalnych partnerów publicznych, społeczno-gospodarczych i mieszkańców danego obszaru. Zaangażowanie społeczności lokalnych – według założeń Programu – ma przynieść wartość dodaną i wpłynąć na rozwój społeczno-gospodarczy poprzez podejmowanie wspólnych inicjatyw na rzecz rozwiązywania problemów, odkrywanie i wyzwalanie lokalnego potencjału, współpracę samorządu z organizacjami pozarządowymi i firmami, realizację projektów odpowiadających na bezpośrednie potrzeby mieszkańców, wspólne pokonywanie barier związanych z oddaleniem od centrów rozwoju i niskiego poziomu jakości życia.</p>	<ul style="list-style-type: none"> – 4.1 Aktywizacja społeczności na rzecz rozwoju lokalnego i wzmocnienie potencjału organizacji pozarządowych.
<p>Program Strategiczny Wspólna Polityka Rolna Zgodnie z zapisami PS WPR „Interwencja LEADER ukierunkowana jest na budowanie lokalnej tożsamości bazującej na aktywizacji społecznej i przy wykorzystaniu miejscowych zasobów w sposób zapewniający najlepsze zaspokojenie potrzeb społeczności wiejskich, w tym poprzez wykorzystanie wiedzy, innowacji i rozwiązań cyfrowych.”</p>	
<p>PS WPR</p>	<p>Lokalna Strategia Rozwoju Stowarzyszenia LGD – „Unia Nadwarciańska”</p>
<p>Lokalnym Grupom Działania pozostawiono swobodę w określaniu lokalnych interdyscyplinarnych priorytetów rozwojowych, oczekując od nich jednak ukierunkowania na rozwój obszaru w oparciu o przedsiębiorczość z jednoczesnym poszanowaniem warunków przyrodniczych, dziedzictwa kulturowego oraz szczególnej wrażliwości na wymiar społeczny rozwoju lokalnego. Szczególny nacisk ma zostać położony na potrzeby zdiagnozowanych na obszarach objętych LSR grup osób w niekorzystnej sytuacji.</p> <p>Z uwagi natomiast na specyfikę metody LEADER wymaga się, iż LSR zarówno na etapie jej przygotowania jak i wdrażania zakładały maksymalne zastosowanie podejścia partnerskiego, w odniesieniu do partnerów skupionych w LGD (inkluzywność).</p> <p>Dużą wagę przywiązuje się do innowacyjności projektowanych rozwiązań, rozumianej bardzo wszechstronnie z uwzględnieniem stopnia rozwoju danego obszaru (kontekst lokalny). Preferowane jest wdrażanie innowacji poprzez implementowanie zupełnie nowych produktów, usług, procesów, technologii, metod organizacji lub nowych sposobów wykorzystania. Dodatkowym instrumentem pozwalającym na indukowanie innowacyjności jest wdrażanie koncepcji inteligentnej wsi, które ze swej natury są ukierunkowane zarówno na rozwiązania innowacyjne, także w zakresie technologii i cyfryzacji.</p>	<p>C.1: Zwiększenie konkurencyjności obszaru LGD – Stowarzyszenia „Unia Nadwarciańska” w oparciu o innowacyjny rozwój gospodarczy, wykorzystanie nowoczesnych technologii, włączenie społeczności w proces zarządzania strategicznego oraz poprawę dostępu do wysokiej jakości przestrzeni publicznej</p> <ul style="list-style-type: none"> – 1.1 Podejmowanie i rozwijanie działalności gospodarczej, w tym działalności związanych z nowoczesnymi technologiami; – 1.2 Innowacje w planowaniu rozwoju: opracowanie oddolnych koncepcji rozwoju, w tym z wykorzystaniem nowoczesnych technologii: koncepcje smart village; – 1.3 Rozwój małej infrastruktury publicznej na obszarach wiejskich <p>C.2: Rozwój kapitału społecznego na obszarze LGD – Stowarzyszenie „Unia Nadwarciańska”</p> <ul style="list-style-type: none"> – 2.1 Włączenie społeczne osób w niekorzystnej sytuacji oraz integracja społeczna poprzez działania kulturalne, społeczne, rekreacyjne i integracyjne – 2.2 Aktywizacja kobiet oraz zwiększenie ich udziału w życiu lokalnej społeczności poprzez działania kulturalne, społeczne, rekreacyjne i integracyjne <p>Na etapie przygotowania LSR zastosowano podejście partnerskie, szeroko włączając lokalną społeczność oraz członków LGD, wykorzystując szereg metod partycypacyjnych. Partnerskie i włączające podejście będzie stosowane także na etapie wdrażania LGD.</p> <p>W obu celach szczegółowych i wszystkich przedsięwzięciach współfinansowanych ze środków EFRROW preferowane będą projekty innowacyjne, zakładające zastosowanie nowoczesnych technologii, w tym technologii cyfrowych.</p> <p>W działaniu 1.2 LGD wspierać będzie opracowanie koncepcji</p>

	inteligentnych wsi.
<p>Strategia Rozwoju Ponadlokalnego Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Miasta Gniezna</p> <p>Jednym z celów polityki spójności Unii Europejskiej w ramach perspektywy finansowej na lata 2021-2027 jest zwiększenie wpływów lokalnych wspólnot na kształtowanie polityki terytorialnej. W realizacji tego celu, wspólnie i komplementarnie w stosunku do siebie wdrażane są zarówno instrumenty terytorialne ZIT, jak i Lokalne Strategie Rozwoju. Cel 5 "Europa bliżej obywateli" skupia się na wzmocnieniu roli samorządów terytorialnych w stymulowaniu procesów rozwojowych w oparciu o działania wynikające ze strategii terytorialnych. Fundamentem do podejmowania tych interwencji jest współpraca samorządów na bazie zawiązywanych partnerstw, w ramach odpowiednich instrumentów terytorialnych polityki spójności, tj. ZIT i IIT. Wdrażanie Strategii Rozwoju Ponadlokalnego Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Gniezna na lata 2023 – 20230 (pełniącej rolę strategii ZIT) opiera się na założeniach o silnej roli jednostek samorządu terytorialnego, kładąc nacisk na włączenie społeczności lokalnych i ich przedstawicieli (najczęściej: organizacji pozarządowych) w proces diagnozy i opracowania strategii. Rozwój lokalny kierowany przez społeczność podkreśla z kolei fundamentalną rolę społeczności lokalnych w opracowaniu i wdrażaniu strategii – to działania na rzecz i przy zaangażowaniu społeczności lokalnych przyczyniają się do podniesienia poziomu życia na obszarach wiejskich. Witkowo, jako jedyna gmina z obszaru LGD, należy również do obszaru MOF miasta Gniezna. Obie strategie: ponadlokalna MOF i LSR mają komplementarny charakter i uzupełniają się.</p>	
PS WPR	Lokalna Strategia Rozwoju Stowarzyszenia LGD – „Unia Nadwarciańska”
<p>Cel szczegółowy 2:</p> <p>2.2 Rozwój kultury, 2.2.2. Rewitalizacja miejscowości mogących stanowić centra rozwoju usług turystycznych i działalności gospodarczej - dostosowanie ich do nowych zadań.</p> <p>2.3 Poprawa jakości usług publicznych, 2.3.4. Zwiększenie dostępności cyfrowej - rozwój infrastruktury telekomunikacyjnej i wdrożenie rozwiązań smart city.</p> <p>Cel szczegółowy 3:</p> <p>3.2. Zrównoważony Rozwój Gospodarczy: 3.2.1. Tworzenie warunków do rozwoju przedsiębiorczości na OF; 3.2.2. Wsparcie pracowników i pracodawców.</p> <p>3.3 Poprawa jakości przestrzeni: 3.3.4. Rewitalizacja miejscowości mogących stanowić centra rozwoju usług turystycznych i działalności gospodarczej</p> <p>Cel szczegółowy 4:</p> <p>4.1 Rozwój współpracy na OF: 4.1.2. Integracja środowisk</p>	<p>C.1: Zwiększenie konkurencyjności obszaru LGD – Stowarzyszenia „Unia Nadwarciańska” w oparciu o innowacyjny rozwój gospodarczy, wykorzystanie nowoczesnych technologii, włączenie społeczności w proces zarządzania strategicznego oraz poprawę dostępu do wysokiej jakości przestrzeni publicznej</p> <ul style="list-style-type: none"> – 1.3 Rozwój małej infrastruktury publicznej na obszarach wiejskich <p>C.3: Odnowa i rozwój wsi poprzez inwestycje w infrastrukturę kulturalną i turystyczną, dbałość o środowisko przyrodnicze oraz zastosowanie nowoczesnych technologii</p> <ul style="list-style-type: none"> – 3.1 Przedsięwzięcia dotyczące dziedzictwa kulturalnego i wysokiej jakości infrastruktury kulturalnej i turystycznej (w tym opartej na technologiach cyfrowych) <p>C.1: Zwiększenie konkurencyjności obszaru LGD – Stowarzyszenia „Unia Nadwarciańska” w oparciu o innowacyjny rozwój gospodarczy, wykorzystanie nowoczesnych technologii, włączenie społeczności w proces zarządzania strategicznego oraz poprawę dostępu do wysokiej jakości przestrzeni publicznej</p> <ul style="list-style-type: none"> – 1.2 Innowacje w planowaniu rozwoju: opracowanie oddolnych koncepcji rozwoju, w tym z wykorzystaniem nowoczesnych technologii: koncepcje smart village; <p>C.1: Zwiększenie konkurencyjności obszaru LGD – Stowarzyszenia „Unia Nadwarciańska” w oparciu o innowacyjny rozwój gospodarczy, wykorzystanie nowoczesnych technologii, włączenie społeczności w proces zarządzania strategicznego oraz poprawę dostępu do wysokiej jakości przestrzeni publicznej</p> <ul style="list-style-type: none"> – 1.1 Podejmowanie i rozwijanie działalności gospodarczej, w tym działalności związanych z nowoczesnymi technologiami. <p>C.3: Odnowa i rozwój wsi poprzez inwestycje w infrastrukturę kulturalną i turystyczną, dbałość o środowisko przyrodnicze oraz zastosowanie nowoczesnych technologii</p> <ul style="list-style-type: none"> – 3.1 Przedsięwzięcia dotyczące dziedzictwa kulturalnego i wysokiej jakości infrastruktury kulturalnej i turystycznej (w tym opartej na technologiach cyfrowych) <p>C.2: Rozwój kapitału społecznego na obszarze LGD – Stowarzyszenie „Unia Nadwarciańska”</p> <ul style="list-style-type: none"> – 2.1 Włączenie społeczne osób w niekorzystnej sytuacji oraz

<p>lokalnych; 4.1.3.Rozwój współpracy instytucji na OF w celu lepszego zapewnienia usług.</p>	<p>integracja społeczna poprzez działania kulturalne, społeczne, rekreacyjne i integracyjne</p> <ul style="list-style-type: none"> – 2.2 Aktywizacja kobiet oraz zwiększenie ich udziału w życiu lokalnej społeczności poprzez działania kulturalne, społeczne, rekreacyjne i integracyjne <p>C.4: Włączenie społeczne, aktywizacja i integracja mieszkańców obszaru LGD</p> <p>4.1 Aktywizacja społeczności na rzecz rozwoju lokalnego i wzmocnienie potencjału organizacji pozarządowych.</p>
---	---

Strategię na rzecz Neutralności Klimatycznej Wielkopolska Wschodnia 2040

Gminy Obszaru LGD – Stowarzyszenia „Unia Nadwarciańska” (8 z 9 gmin) przynależą do Wschodniego Obszaru Funkcjonalnego (WOF) określonego w Strategii Rozwoju Województwa Wielkopolskiego do 2030 r. Ze względu na wyczerpywanie złóż kopalin obszar ten wymaga wdrożenia działań restrukturyzacyjnych ukierunkowanych na określenie nowych funkcji dla zlokalizowanych na tym obszarze terenów poprodukcyjnych i pogórnicznych oraz ukierunkowania przemysłu na produkcję innych nośników energii. Rozwój innych specjalizacji, niezwiązanych bezpośrednio z przemysłem paliwowo-energetycznym, pozwoli wykorzystać atuty położenia tego obszaru.

Zarząd Województwa Wielkopolskiego uchwałą nr 3340/2021 z dnia 11 marca 2021 roku przyjął Strategię na rzecz Neutralności Klimatycznej Wielkopolska Wschodnia 2040. Nawiązujący do kontekstów europejskiego (m.in. osiągnięcie neutralności klimatycznej Europy w 2050 r.), krajowego (m.in. Polityka energetyczna Polski do 2040 r.) oraz regionalnego (m.in. Strategia rozwoju województwa wielkopolskiego do 2030 r.) dokument obejmuje zasięgiem rzeczowym obszar 5 powiatów (grodzki - Konin, ziemskie – kolski, koniński, słupecki, turecki). W granicach wymienionych zlokalizowany jest niezwykle ważny obszar przemysłowy w regionie – konińskie zagłębie górniczo-energetyczne, którego funkcjonowanie ma znaczący wpływ na kształtowanie miejscowych warunków klimatycznych. Strategia określa następującą wizję rozwoju wielkopolski wschodniej w 2040:

Wielkopolska Wschodnia 2040 liderem w zakresie rozwoju innowacyjnej, zasobooszczędnej i zeroemisyjnej gospodarki zapewniającej nowe atrakcyjne miejsca pracy oraz obszarem przyjaznym do życia.

Przedsięwzięcia przewidziane do realizacji w LSR:

- 1.1 Podejmowanie i rozwijanie działalności gospodarczej, w tym działalności związanych z nowoczesnymi technologiami
- 1.2 Innowacje w planowaniu rozwoju: opracowanie oddolnych koncepcji rozwoju, w tym z wykorzystaniem nowoczesnych technologii: koncepcje smart village
- 1.3 Rozwój małej infrastruktury publicznej na obszarach wiejskich
- 3.1 Przedsięwzięcia dotyczące dziedzictwa kulturalnego i wysokiej jakości infrastruktury kulturalnej i turystycznej (w tym opartej na technologiach cyfrowych)

koncentrują się na tworzeniu nowych, innowacyjnych, atrakcyjnych miejsc pracy oraz przekształcaniu i podniesieniu jakości przestrzeni tak, by sprzyjała integracji, rozwojowi relacji społecznych, aktywności, zachowaniu dziedzictwa oraz czyniła obszar LGD lepszym miejscem do życia, pracy i wypoczynku.

Rozdział VI

Cele i wskaźniki

Harmonogram osiągania poszczególnych wskaźników produktu i rezultatu znajduje się w załączniku nr 3 do LSR.

6.1 Specyfikacja i opis celów, przypisanych im przedsięwzięć oraz uzasadnienie ich sformułowania w oparciu o konsultacje społeczne i powiązanie ich z analizą potrzeb i potencjału obszaru

Cel szczegółowy I:	
C.1: Zwiększenie konkurencyjności obszaru LGD – Stowarzyszenia „Unia Nadwarciańska” w oparciu o innowacyjny rozwój gospodarczy, wykorzystanie nowoczesnych technologii, włączenie społeczności w proces zarządzania strategicznego oraz poprawę dostępu do wysokiej jakości przestrzeni publicznej	
Przedsięwzięcie	Sposób realizacji przedsięwzięcia, uzasadnienie wyboru przedsięwzięcia: powiązanie z diagnozą, konsultacjami społecznymi i SWOT
P.1.1 Podejmowanie i rozwijanie działalności gospodarczej, w tym działalności związanych z nowoczesnymi technologiami	<p>Sposób realizacji:</p> <p>Wsparcie w formie premii na podejmowanie działalności gospodarczej oraz na rozwój działalności gospodarczej. Wysokość przyznanego dofinansowania będzie wynikała z biznesplanu.</p> <p>Premiowane będą operacje połączone z zastosowaniem nowoczesnych technologii, w tym technologii cyfrowych.</p> <p>Wsparcie przyczyni się do:</p> <ul style="list-style-type: none"> • powstania nowych, atrakcyjnych miejsc pracy na obszarze LSR; • wzmocnienia konkurencyjności lokalnych przedsiębiorstw (w oparciu o nowoczesne technologie, w tym technologie cyfrowe); • poprawę pozycji konkurencyjnej obszaru LGD – jako miejsca pracy, nauki i dobrego miejsca do życia. <p>Uzasadnienie:</p> <p>Spójność z analizą potrzeb i potencjału obszaru:</p> <p>Dane zebrane w procesie diagnozowania obszaru LGD – SUN, analizy SWOT oraz konsultacji społecznych wskazują, że jednym z najważniejszych czynników ograniczającym rozwój obszaru LSR jest niski potencjał do rozwoju lokalnej przedsiębiorczości.</p> <p>Większość gmin obszaru LGD to gminy wiejskie lub miejsko-wiejskie, w tym 3 z intensywną lub umiarkowaną rozwiniętą funkcją rolniczą. Poziom bezrobocie we wszystkich gminach obszaru jest wyższy od średniego dla województwa wielkopolskiego, przy czym udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym jest zdecydowanie wyższy w grupie kobiet niż mężczyzn.</p> <p>Z uwagi na coraz niższą opłacalność rolnictwa, średniej jakości ziemi i niewielką średnią powierzchnię gospodarstw rolnych (zdecydowana większość gospodarstw to gospodarstwa małe do 10 ha), rośnie liczba gospodarstw, których mieszkańcy poszukują innych lub dodatkowych</p>

źródeł dochodów: w 2020 roku zaledwie 52% wszystkich gospodarstw stanowiły gospodarstwa, w których ponad 50% dochodów ogółem stanowiły dochody z działalności rolniczej, natomiast w 38% gospodarstw to gospodarstwa domowe, w których ponad 50% dochodów ogółem stanowiły dochody z pracy najemnej.

Diagnoza potwierdza jednak wysoką aktywność społeczną i gospodarczą mieszkańców obszaru LGD. Wykazano, że na terenie wdrażania LSR we wszystkich gminach liczba zarejestrowanych podmiotów gospodarczych w ostatnich latach wzrastała. Gminy różnią się jednak dynamiką tego zjawiska: największą dynamikę obserwować można dla gminy wiejskiej Słupca (131%), gminy Ostrowite (124%), gminy Zagórz (123%) i gminy Łądek (121%), a najniższą w mieście Słupca (103%) i gminie Orchowo (104%). Z perspektywy diagnozy jeszcze istotniejszym i umożliwiający porównanie sytuacji w gminach wskaźnikiem pokazującym poziom przedsiębiorczości, jest liczba podmiotów prowadzących działalność gospodarczą na 1000 mieszkańców. Z uwagi na największą gęstość zaludnienia oraz koncentrację handlu i usług w granicach miast, najwyższa wartość wskaźnika występuje w mieście Słupca: 144,7 podmiotów / 1000 mieszkańców. Spośród pozostałych gmin obszaru LGD – Stowarzyszenia „Unia Nadwarciańska” najwyższy wskaźnik wstępuje w gminie wiejskiej Słupca (112,4), gminie Powidz (108,8) i gminie Strzałkowo (104,5). Najniższą wartość wskaźnik przyjął dla gminy Ostrowite (85) i gminie Orchowo (86,1). We wszystkich gminach obszaru LGD liczba zarejestrowanych podmiotów prowadzących działalność gospodarczą na 1 tysiąc mieszkańców wzrasta. Najwyższa dynamika tego zjawiska występuje w gminach Ostrowite, Zagórz i Powidz. W ostatnich latach liczba nowo zarejestrowanych przedsiębiorstw we wszystkich gminach obszaru LGD, z wyjątkiem gminy Orchowo, przewyższała liczbę podmiotów wyrejestrowanych.

Spójność z analizą SWOT:

W analizie SWOT wykazano jako słabe strony obszaru LGD: trudności w znalezieniu atrakcyjnej (dobrze płatnej i dającej możliwości rozwojowe) pracy w gminach obszaru LGD oraz brak dogodnego dojazdu komunikacją zbiorową do większych ośrodków jako przyczynę wyjazdu znacznej części osób młodych i dobrze wykształconych, a także słabość lokalnych przedsiębiorstw: brak środków na inwestycje w nowoczesne technologie, innowacyjny park maszynowy oraz problemy ze znalezieniem wykwalifikowanych pracowników.

Spójność z konsultacjami społecznymi:

W trakcie spotkań konsultacyjnych potwierdzono dużą aktywność społeczną i gospodarczą mieszkańców. Jednocześnie mieszkańcy wskazywali, że osobom chcącym otworzyć działalność gospodarczą brakuje środków na rozpoczęcie działalności gospodarczej, a istniejącym firmom środków na inwestycję w park maszynowy oraz na innowacje. Inne źródła współfinansowania rozpoczęcia działalności (np. środki otrzymywane z Powiatowego Urzędu Pracy), lub środki zwrotne na rozwój firm (np. w ramach WRPO 2014-2020) uważane za niewystarczające lub mało atrakcyjne.

Niekorzystne warunki i niska pozycja konkurencyjna obszaru LGD – Stowarzyszenia „Unia Nadwarciańska” wskazują na zasadność interwencji z EFROW, skutkujących poprawą lokalnych uwarunkowań na rynku pracy i do rozwoju lokalnej przedsiębiorczości.

Dotacje na założenie działalności gospodarczej będą szansą dla osób, które dziś, w poszukiwaniu atrakcyjnego zatrudnienia dojeżdżają do

większych ośrodków miejskich, a dla których uciążliwość (czas, koszty) związane z dojazdami mogą stać się katalizatorem decyzji o wyprowadzce z obszaru LGD. Dotacje dla istniejących firm pozwolą pracodawcom tworzyć nowe miejsca pracy atrakcyjne dla osób, które dziś, w poszukiwaniu zatrudnienia przenosiły się do większych ośrodków miejskich oraz dla osób, które zdecydują się – korzystając z elastycznych form świadczenia pracy – na podjęcie współpracy bez względu na miejsce zamieszkania. Jednocześnie dotacje pomogą wzmacniać potencjał bardziej doświadczonych firm, którym brakuje środków na inwestycje w nowoczesne technologie, w tym technologie cyfrowe.

W ten sposób z jednej strony powstrzymany zostanie odpływ osób młodych, wykształconych, posiadających kwalifikacje atrakcyjne na rynku pracy, stworzone zostaną okoliczności zachęcające do powrotu dla osób, które opuściły miejsce zamieszkania na obszarze LGD – SUN w związku z edukacją na uczelni wyższej, a pracodawcy, którzy w trakcie konsultacji społecznych na etapie wsparcia przygotowawczego oraz w trakcie wdrażania poprzedniej LSR 2016-2023, zgłaszali trudności ze znalezieniem wykwalifikowanych pracowników, będą mieli większe szanse na stworzenie, utrzymanie i rozwijanie trwałych miejsc pracy.

Autorzy raportu Technologia w służbie społeczeństwu. *Czy Polacy zostaną społeczeństwem 5.0? Edycja 2020* wskazują, że Polacy są coraz bardziej otwarci na pracę zdalną. Aż 70% chciałoby pracować zdalnie lub częściowo zdalnie. Innowacyjne metody organizacji pracy (zdalna, hybrydowa), wsparte technologiami cyfrowymi wykorzystywanymi do jej świadczenia mogą być rozwiązaniem dla tych obszarów, które charakteryzuje słabe skomunikowanie z większymi ośrodkami miejskimi oraz w których jedynym realnym środkiem komunikacji pozostaje indywidualny transport samochodowy. Takim obszarem jest część terenów LGD – SUN: w analizie SWOT wskazano na duże zróżnicowanie pomiędzy poszczególnymi gminami w zakresie dostępu do głównych arterii komunikacyjnych w województwie oraz znaczne zróżnicowanie w zakresie dostępności do stolicy województwa wielkopolskiego oraz stolic subregionów (Gniezno, Konin), a także duże zróżnicowanie pomiędzy poszczególnymi gminami w zakresie dostępu mieszkańców do publicznego transportu zbiorowego, wykluczenia komunikacyjne części miejscowości oraz licznych grup społecznych (głównie: osoby starsze, osoby młode, osoby ubogie, osoby z niepełnosprawnościami); brak połączeń komunikacji zbiorowych pomiędzy siedzibami gmin a miejscowościami wiejskimi.

Premiując działalność wykorzystującą nowoczesne technologie, w tym technologie cyfrowe, LGD – SUN przyjmuje, że innowacje są niezwykle istotnym czynnikiem stymulującym polską gospodarkę oraz że przedsiębiorcy i osoby chcące rozpocząć prowadzenie działalności gospodarczej, są coraz bardziej świadome, że drogą do rozwoju przedsiębiorstwa, a więc i rozwoju społeczności lokalnej, a w konsekwencji całej gospodarki, jest z jednej strony sięganie po nowe technologie, lecz także nowatorskie myślenie i działanie.

Autorzy raportu Technologia w służbie społeczeństwu. *Czy Polacy zostaną społeczeństwem 5.0? Edycja 2020* wskazują, że rozpowszechnianie innowacji napotyka w Polsce bariery zarówno po stronie popytu (w postaci zachowawczych, niechętnych zmianom i nowościom konsumentów – indywidualnych, biznesowych oraz instytucjonalnych), jak i po stronie podaży (tutaj chodzi o producentów i usługodawców niezdolnych do tworzenia i absorpcji innowacji z różnych względów, głównie organizacyjnych i kulturowych). Hamulcem do tworzenia i wdrażania innowacji są m.in. skromne ambicje rozwojowe, koncentracja na przewadze kosztowej, analogowe i ręczne metody zarządzania. Dotacje na rozwój

	<p>działalności mogą pomóc te bariery przełamać. Co ważne, eksponując znaczenie innowacji LGD – SUN nie deprecjonuje przedsiębiorczości replikatywnej i konwencjonalnej, a wręcz podkreśla, że we wszystkich gospodarkach największą część działalności gospodarczej stanowi oferta towarów i usług z wykorzystaniem istniejących metod i technologii. Znaczenie innowacji w biznesie przejawia się także w tym, że stanowią one katalizator innowacji w innych sektorach: publicznym, naukowym i pozarządowym. Wsparcie tworzenia nowych działalności gospodarczych oraz wsparcie rozwoju już istniejących firm, w tym zwłaszcza tych wykorzystujących nowoczesne technologie, bezpośrednio przełoży się więc na poprawę pozycji konkurencyjnej obszaru LGD – Stowarzyszenia Unia Nadwarciańska.</p>
<p>P.1.2 Innowacje w planowaniu rozwoju: opracowanie oddolnych koncepcji rozwoju, w tym z wykorzystaniem nowoczesnych technologii: koncepcje smart village</p>	<p>Sposób realizacji:</p> <p>Proponowana przez Unię Europejską koncepcja rozwoju obszarów wiejskich zwana <i>smart villages</i> (SV), kierowana jest przede wszystkim do wsi, które „tracą swój potencjał”, a nawet „związują się” z powodu oddalenia od większych ośrodków i postępującej depopulacji. Takimi obszarami jest wiele wsi na obszarze LGD – Stowarzyszenia „Unia Nadwarciańska”. <i>Smart villages</i> określa się te wsie (społeczności lokalne, regiony), które wykorzystują technologie cyfrowe i innowacje w swoim codziennym życiu, poprawiając w ten sposób jego jakość, polepszając standard usług publicznych i lepiej wykorzystując zasoby lokalne.</p> <p>LGD wesprze proces budowania koncepcji w formie projektu grantowego dla koncepcji <i>smart village</i>. Przedsięwzięcie dedykowane będzie społecznościom wiejskim reprezentowanym przez organizacje pozarządowe, współpracujące z radą sołecką. Wsparcie będzie miało formę płatności zryczałtowanej.</p> <p>Uzasadnienie:</p> <p>Spójność z analizą potrzeb i potencjału obszaru:</p> <p>Idea <i>smart village</i> stanowi odpowiedź na aktualne problemy rozwoju obszarów wiejskich wynikające z zachodzących zmian demograficznych, w tym głównie starzenia się społeczeństwa i odpływu młodych mieszkańców ze wsi, niskiej gęstości zaludnienia, a także coraz mniejszej liczby (zwłaszcza atrakcyjnych) miejsc pracy, niewystarczającego i zmniejszającego się zakresu i jakości świadczonych usług na tych obszarach czy braku środków na inwestycje. Problemy takie wykazano także w diagnozie obszaru LGD – Stowarzyszenia „Unia Nadwarciańska”. Obszary wiejskie muszą kompleksowo poradzić sobie z tymi problemami, zważywszy, że nierzadko łączą się one z koniecznością wykorzystania nowoczesnych technologii cyfrowych (część osób bez wystarczających kompetencji cyfrowo-technologicznych może zostać trwale pozbawiona możliwości realizacji potrzeb, co więcej – część może zostać trwale wykluczona społecznie).</p> <p>Realizacja koncepcji <i>smart village</i> jest szansą na efektywniejszą realizację celów zrównoważonego rozwoju, ale też zmniejszanie dysproporcji w wymiarze społecznym i ekonomicznym pomiędzy wsią a miastem. Lokalna Grupa Działania – Stowarzyszenie „Unia Nadwarciańska” wspierać będzie (granty) opracowanie koncepcji <i>smart village</i>, których nieodłącznymi elementami będzie koncentracja na lokalnych potrzebach, poprawa jakości życia poprzez lepszy dostęp do usług i infrastruktury (społecznej, technicznej i transportowej), a także tworzenie bardziej odpornych struktur społecznych przy wykorzystaniu dostępnych i adekwatnych narzędzi (również komunikacyjno-cyfrowych). Programując ten rozwój LGD będzie zachęcać lokalne społeczności do poszukiwania i wypracowywania rozwiązań środowiskowych, infrastrukturalnych, technologicznych i społecznych, tak by maksymalnie wykorzystać lokalne zasoby.</p>

	<p>Koncepcje inteligentnych wsi zakładać będą:</p> <ul style="list-style-type: none"> • zwiększanie dostępu usług publicznych z zakresu zdrowia, bezpieczeństwa, życia kulturalnego, sportu i rekreacji. Poprawa jakości świadczonych usług jest szczególnie ważna w sytuacji ich niższej dostępności na wsi w porównaniu z miastem, a jednym ze sposobów jej osiągnięcia jest zastosowanie rozwiązań wykorzystujących nowoczesne technologie (także cyfrowe); • rozwój społeczny: warunkiem bycia smart jest tworzenie takich powiązań i mikrostruktur, które poprzez wspólne działania będą dążyć do tworzenia nowych wartości w wymiarze lokalnym, takich jak: zwiększona aktywność lokalna, kulturowe i społeczne więzi oraz sieć powiązań i kontaktów. Inteligentne rozwiązania i innowacje, które poprawiają jakość życia, muszą służyć włączeniu społecznemu i tworzeniu społeczeństwa opartego na wiedzy i jednocześnie aktywizować zasoby, którymi wieś dysponuje; • nacisk na kwestie poszanowania środowiska, przeciwdziałania zmianom klimatycznym oraz zachowania balansu między kwestiami gospodarczymi, społecznymi i środowiskowymi; • budowanie, wzmacnianie i wykorzystywanie istniejących relacji; budowanie powiązań wsi z małymi miejscowościami i dużymi miastami oraz integrację pomiędzy miejscowościami; • wspieranie transformacji cyfrowej na wsi: obszary wiejskie uczestniczą w ostatnich latach w procesie globalnego rozwoju technologicznego, a przystosowanie się do tych przemian jest koniecznością, ponieważ coraz więcej aktywności realizowanych jest w świecie wirtualnym. Technologie cyfrowe pozwalają na zmniejszanie odległości (w sensie geograficznym), a tym samym zwiększanie dostępności do dóbr i usług publicznych – traktowane są jako szansa w przewyżczeniu trudności rozwojowych. Opracowywane koncepcje zakładać będą wyrównywanie poziomu zaplecza technologii informacyjno-komunikacyjnych między wsią a miastem poprzez podniesienie poziomu małej infrastruktury publicznej oraz poprzez nacisk na zastosowanie nowoczesnych technologii w realizowanych inicjatywach. Użyteczność nowoczesnych technologii jest zależna od dostępu do Internetu. Jego brak lub słaba dostępność pozbawia dany obszar szans na rozwój. Na obszarze LGD – Stowarzyszenia „Unia Nadwarciańska” ten warunek jest spełniony: mieszkańcy mają dostęp do Internetu szerokopasmowego lub innego, stabilnego połączenia z Internetem. <p>Większość gmin obszaru LGD posiada lub pracuje nad opracowaniem strategii rozwoju. Jedna z gmin (Witkowo) uczestniczy w opracowaniu Strategii Rozwoju Ponadlokalnego Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Miasta Gniezna (instrument terytorialny). Większość władarzy jednostek obszaru LGD rozumie jednak, że zarządzanie strategiczne dotyczy nie tylko całego obszaru gminy, ale musi zejść na poziom niższy: konkretnych sołectw i wiosek. W chwili obecnej żadna z miejscowości / wiosek gmin wchodzących w skład LGD – Stowarzyszenia „Unia Nadwarciańska” nie posiada Planu Odnowy Miejscowości.</p> <p>Rozumiejąc jednak znaczenie szerokiej diagnozy i uwzględnienia potrzeb i oczekiwań lokalnej społeczności we wdrażaniu LSR (z uwzględnieniem podejścia LEADER), lokalne społeczności, ich liderzy oraz władarze gmin skłaniają się do opracowania koncepcji <i>inteligentnych wiosek</i> dla poszczególnych miejscowości na swoim terenie. Zgodnie z doświadczeniem LGD – Stowarzyszenia „Unia Nadwarciańska” oraz wnioskami wpływającymi z konsultacji społecznych, małe społeczności najlepiej będą potrafiły zdiagnozować swoje problemy i wybrać najlepszy sposób ich</p>
--	--

	<p>rozwiązywania, a mieszkańcy są chętni i gotowi do włączenia w te prace: koncepcyjne i wdrożeniowe.</p> <p>Spójność z analizą SWOT: W analizie SWOT do silnych stron obszaru LGD – Stowarzyszenia „Unia Nadwarciańska” zaliczono wysoki poziom włączenia mieszkańców w sprawy lokalne oraz wysoką aktywność w wyborach lokalnych i do organów centralnych RP. Do słabych stron obszaru LGD – Stowarzyszenia „Unia Nadwarciańska” zaliczono z kolei: dostęp do publicznej infrastruktury sportowej i rekreacyjnej poza miejscowością będącej siedzibą gminy (niski poziom świetlic wiejskich, stref integracji i wypoczynku (place zabaw, wiaty i place rekreacyjne) oraz konieczne działania w zakresie małej infrastruktury publicznej i zwiększenie jej dostępności dla mieszkańców), negatywne trendy i perspektywę demograficzną: stały spadek liczby mieszkańców, stały wzrost udziału osób starszych w ogólnej populacji obszaru przy jednoczesnym spadku udziału osób w wieku produkcyjnym i przedprodukcyjnym; spadek liczby osób w tzw. wieku kreatywnym (25-34 lata); ograniczony dostęp do usług oraz niski poziom usług, zwłaszcza edukacyjnych i zdrowotnych. Wyraźny jest także niski poziom aktywności młodzieży i włączenia w sprawy lokalnej społeczności; brak spójnej polityki młodzieżowej w gminach LGD – SUN oraz trudności związane z włączeniem części grup społecznych w aktywność istniejących organizacji pozarządowych.</p> <p>Spójność z konsultacjami społecznymi: W trakcie spotkań konsultacyjnych mieszkańcy podkreślali dużą aktywność i gotowość mieszkańców do włączenia w sprawy lokalne. Akcentowano znaczenie funkcjonowania Ochotniczych Straży Pożarnych: w każdej gminie obszaru LGD – Stowarzyszenia „Unia Nadwarciańska” działa ich od kilku do kilkunastu. OSP i Młodzieżowe Drużyny Pożarnicze są lokalnymi kuźniami aktywności, kultywują wieloletnie tradycje ochrony przeciwpożarowej, uczą troski o społeczność lokalną i odpowiedzialności za współmieszkańców, ale również przekazują konkretne umiejętności i wiedzę z zakresu bezpieczeństwa. Na uwagę zasługują również Koła Gospodyń Wiejskich – zarówno te funkcjonujące od kilkudziesięciu lat, te które reaktywowały działalność, jak i nowe, powstające w ostatnich latach. Koła Gospodyń Wiejskich wdrażają do aktywności kobiety: w różnym wieku, z różnym doświadczeniem, na różnym poziomie życia rodzinnego i zawodowego – działają lokalnie, na miejscu, dając możliwość włączenia, a często działają także na zasadzie samopomocy i wspierania swoich członkiń. Zarówno KGW, jak i OSP są najczęściej pozarządowymi partnerami samorządu, współpracują przy realizacji przedsięwzięć dla mieszkańców. Organizacje te mogą stać się aktywnymi partnerami i podmiotami odgrywającymi istotną rolę w procesie tworzenia, a następnie wdrażania koncepcji <i>smart village</i>.</p>
<p>P.1.3 Rozwój i zwiększenie dostępu do małej infrastruktury publicznej na obszarach wiejskich</p>	<p>Sposób realizacji: Infrastruktura stanowi niezbędną podbudowę materialną każdej działalności człowieka. W przypadku obszarów wiejskich to przede wszystkim infrastruktura transportowa umożliwiająca mobilność mieszkańców, infrastruktura komunalna mająca duży wpływ na warunki bytowe ludności wiejskiej oraz infrastruktura teleinformatyczna pozwalająca na szybsze załatwianie wielu spraw, wygodne korzystanie z usług publicznych oraz komunikowanie się z innymi członkami społeczności lokalnej. Te duże inwestycje kulturalne w sposób bezpośredni przekładają się na jakość życia mieszkańców.</p> <p>Z perspektywy oceny jakości życia na obszarze wiejskim również duże znaczenie ma tzw. mała infrastruktura publiczna, w tym infrastruktura świetlic wiejskich i terenów rekreacyjnych, stanowiąca centrum życia i integracji, budowania więzi społecznych i włączenia lokalnej społeczności.</p>

Poprawa standardu życia na obszarze LSR będzie miała formę inwestycji infrastrukturalnych w małą infrastrukturę publiczną. Poprzez realizację inwestycji infrastrukturalnych podniesie się standard życia mieszkańców, stworzone lub poprawione zostaną warunki do budowania relacji w lokalnej społeczności, integracji, współpracy i włączenia osób w niekorzystnej sytuacji, a jednocześnie zwiększy się atrakcyjność gospodarcza, turystyczna i społeczna obszarów objętych LSR. Wsparcie wdrażane w formie konkursów i operacji własnych LGD. Premiowane będą inwestycje spójne z założeniami koncepcji *smart village*, wspierające wdrażanie nowych technologii i/lub transformację cyfrową. Przystosowanie się do tych przemian jest koniecznością zwłaszcza na obszarach wiejskich, gdzie zastosowanie nowoczesnych technologii cyfrowych może przyczynić się do minimalizacji różnic w dostępie do oferty usługowej, ograniczyć skutki odległości geograficznych oraz niskiej dostępności komunikacyjnej. Premiowane będą więc przedsięwzięcia zakładające wyrównywanie poziomu zaplecza technologicznego między wsią a miastem poprzez podniesienie poziomu małej infrastruktury publicznej oraz poprzez nacisk na zastosowanie nowoczesnych technologii w realizowanych inicjatywach.

Uzasadnienie:

Spójność z analizą potrzeb i potencjału obszaru:

Na obszarze LGD – Stowarzyszenia „Unia Nadwarciańska” w ostatnich latach obserwowalna była stała poprawa i podnoszenie jakości infrastruktury publicznej, choć widoczne jest (jak wykazano w diagnozie) także duże zróżnicowanie gmin pod względem jakości i dostępności infrastruktury drogowej, sieciowej, edukacyjnej, kulturalnej, rekreacyjnej i turystycznej. Mimo szeregu inwestycji wykonanych przez lokalne samorządy w zakresie infrastruktury technicznej i społecznej (także w ramach wdrażania Lokalnej Strategii Rozwoju 2016-2023), mieszkańcy wskazywali na konieczność dalszych inwestycji w tym zakresie.

Spójność z analizą SWOT:

W analizie SWOT za słabe strony obszaru LGD uznano:

- dostęp do publicznej infrastruktury sportowej i rekreacyjnej poza miejscowością będącą siedzibą gminy: niski poziom świetlic wiejskich, stref integracji i wypoczynku (place zabaw, wiaty i place rekreacyjne) – za konieczne uznano działania w zakresie małej infrastruktury publicznej oraz zwiększenie jej dostępności dla mieszkańców,
- ofertę kulturalną niedostosowaną do potrzeb wszystkich grup mieszkańców – część mieszkańców jest wykluczona z dostępu do kultury w gminie z uwagi na niedostosowanie oferty do potrzeb danej grupy (zwłaszcza: młodzież, osoby dorosłe) lub z uwagi na inne ograniczenia dostępności (m.in. dojazd, dostępność budynku, termin organizacji / czasu odbywania się wydarzenia). Niedostępność i niedostosowanie oferty jest również pochodną braków w zakresie małej infrastruktury publicznej;
- przestarzała infrastruktura w gminnych ośrodkach kultury, brak wyposażenia, sprzętu nagłośnieniowego, zaniedbane pomieszczenia oraz brak dostępności oferty instytucji kultury;
- brak dostępności w wymiarze architektonicznym dla osób ze specjalnymi potrzebami do większości budynków użyteczności publicznej we wszystkich gminach obszaru LGD;
- brak dostępności w wymiarze informacyjnym i cyfrowym do większości usług publicznych we wszystkich gminach obszaru LGD; brak działań informacyjnych i edukacyjnych w związku z podnoszeniem dostępności usług publicznych przez gminy;

	<ul style="list-style-type: none"> niski poziom aktywności młodzieży i włączenia w sprawy lokalnej społeczności. <p>Spójność z konsultacjami społecznymi: Wskazana jako słaba storna niska aktywność osób młodych, wskazywana była podczas spotkań konsultacyjnych we wszystkich gminach. Może być ona konsekwencją zacofania technologicznego, odstrasżającego i niedostosowanego do potrzeb wyposażenia obiektów publicznych, infrastruktury świetlic wiejskich oraz instytucji kultury. Młodzi, którzy do nauki, zabawy i komunikacji wykorzystują nowoczesne technologie (smartfony, komputery), nie potrafią i nie chcą uczestniczyć w zajęciach / aktywnościach na salach bez nagłośnienia, sprzętu audio-wizualnego oraz bez technologii cyfrowych, a także bez możliwości komunikacji i pracy organizowanej z wykorzystaniem technologii cyfrowych.</p>
--	---

Cel szczegółowy II: Rozwój kapitału społecznego na obszarze LGD – Stowarzyszenie „Unia Nadwarciańska”	
Przedsięwzięcie	Sposób realizacji przedsięwzięcia, uzasadnienie wyboru przedsięwzięcia: powiązanie z diagnozą, konsultacjami społecznymi i SWOT
P.2.1 Włączenie społeczne osób w niekorzystnej sytuacji oraz integracja społeczna poprzez działania kulturalne, społeczne, rekreacyjne i integracyjne	<p>Sposób realizacji: Rozwój kapitału społecznego na obszarze LGD – Stowarzyszenia „Unia Nadwarciańska” będzie odbywał się poprzez wsparcie (projekty grantowe) oddolnych inicjatyw kulturalnych, społecznych, rekreacyjnych i integracyjnych dla mieszkańców obszaru wdrażania LSR.</p> <p>Premiowane będą projekty wykorzystujące nowoczesne technologie, w tym technologie cyfrowe, chociaż LGD – Stowarzyszenie „Unia Nadwarciańska” ma świadomość, że w tym kontekście technologia może być co najwyżej narzędziem, gdyż głównym czynnikiem poprawy poziomu i jakości życia stają się kompetencje ludzkie. Dobrze rozpoznane lokalne zasoby ludzkie stanowią podstawę innowacji społecznych, a w konsekwencji konstytuują wzrost odporności obszarów wiejskich pozwalając rozwiązać problemy, przed którymi stoją lokalne społeczności. Proces wsparcia bardziej niż technologie cyfrowo-komunikacyjne, obejmuje szereg zagadnień o charakterze społecznym.</p> <p>Uzasadnienie: Spójność z analizą potrzeb i potencjału obszaru: Działania, które zmirzają do poprawy szeroko pojętych warunków życia mieszkańców wsi obejmują nie tylko przedsięwzięcia o charakterze infrastrukturalnym. W przeobrażeniach tych szczególną wartość ma człowiek i jego umiejętności, jego aktywność i gotowość do wzięcia odpowiedzialności za siebie, swoją sytuację, a także do włączenia się w sprawy lokalnej społeczności. Warunkiem do wdrażania pożądanego rozwoju społeczności lokalnych w duchu koncepcji <i>smart village</i> jest tworzenie takich powiązań i mikrostruktur, które poprzez wspólne działania będą dążyć do tworzenia nowych wartości w wymiarze lokalnym, takich jak: zwiększona aktywność lokalna, kulturowe i społeczne więzi oraz sieć powiązań i kontaktów. Inteligentne rozwiązania i innowacje technologiczne, które poprawiają jakość życia, muszą służyć włączeniu społecznemu i tworzeniu społeczeństwa opartego na wiedzy i jednocześnie aktywizować zasoby, którymi wieś dysponuje. Można przyjąć, że celem rozwiązań <i>smart</i> jest taki rozwój społeczności lokalnych, który czyni je bardziej</p>

zrównoważonymi, odpornymi i stwarzającymi warunki do włączenia wszystkich swoich członków, w tym w szczególności – poprzez wypracowane narzędzia i mechanizmy – osoby w niekorzystnej sytuacji. Poprawa jakości życia na wsi, dzięki inteligentnemu rozwojowi, powinna zachęcać młode osoby do pozostania na tych obszarach, przyczyniać się również do wzrostu migracji ludności miejskiej na wieś, przeciwdziałać wykluczeniu społecznemu oraz zanikowi więzi, sprzyjać wzrostowi aktywności społecznej i integracji społecznej.

W trakcie konsultacji społecznych, badań ilościowych oraz diagnozy w oparciu o źródła statystyczne wskazano grupy najbardziej potrzebujące wsparcia i najbardziej wykluczone z udziału w życiu społecznym na obszarze LGD – Stowarzyszenia „Unia Nadwarciańska”. Są to: osoby mieszkające na wsi, poza główną miejscowością w gminie (22,4%) – z uwagi na wykluczenie transportowe i brak dostępu do usług, osoby z niepełnosprawnościami (22%), młodzież do 17 roku życia (21,7%) – z uwagi na niedostosowanie obecnej oferty do ich potrzeb i oczekiwań oraz osoby ubogie (21,3%).

Transport zaliczany jest do najważniejszych usług, które przekładają się na rozwój gospodarczy i jakość życia mieszkańców. Zjawisko wykluczenia transportowego dotyka na obszarze LGD kilkudziesięciu tysięcy osób: skazanych na prywatny transport samochodowy przy dostępie do najbardziej podstawowych towarów i usług lub pozbawionych jakiegokolwiek możliwości samodzielnego poruszania się i skazanych na pomoc innych. Dotyczy to zwłaszcza osób ze specjalnymi potrzebami, osób starszych, w tym przede wszystkim kobiet. Wykluczenie transportowe, wykluczające z możliwości korzystania z oferty kulturalnej, rekreacyjnej, sportowej, a nawet uniemożliwiające zaspokojenie podstawowych potrzeb, wskazane zostało jako główna przyczyna niekorzystnej sytuacji części mieszkańców obszaru LGD.

Działania w zakresie organizacji transportu zbiorowego nie mieszczą się w kompetencji LGD, możliwa jest jednak realizacja przedsięwzięć sprzyjających ograniczeniu i łagodzeniu negatywnych skutków wykluczenia transportowego, poprzez wsparcie oddolnych inicjatyw kulturalnych, społecznych, rekreacyjnych i integracyjnych dla mieszkańców obszaru wdrażania LSR, organizowanych „na miejscu”, jak najbliżej mieszkańców, z wykorzystaniem lokalnej infrastruktury, przy wsparciu technologii cyfrowych.

Suburbanizacja, jako obiektywne zjawisko społeczne na obszarze LGD, może być przesłanką do rozwoju społeczności na obszarach wiejskich, a jednocześnie potencjalnym źródłem konfliktów pomiędzy „starymi” i „nowymi” mieszkańcami, pomiędzy „mieszkańcami wsi” a „przyjeźdnymi z miasta”. W związku z postępującą skalą zjawiska konieczne jest mądre i dalekowzroczne prowadzenie działań integracyjnych, które przyczynią się do pozytywnych zmian w strukturze społeczeństw wsi.

Spójność z analizą SWOT:

Za silne strony obszaru LGD, mogące stać się katalizatorem rozwoju społeczności lokalnej i podniesienia jakości życia na obszarze wdrażania LSR, uznano:

- w wybranych gminach: aktywną działalność organizacji pozarządowych (m.in. OSP, KGW) oraz grupy młodzieżowe (grupy uczniów, zespoły muzyczne, chóry, młodzieżowe drużyny pożarnicze) z sukcesami na szczeblu regionu, kraju lub międzynarodowym w rywalizacji wiedzy, działalności sportowej, i kulturalnej – aktywizujące społeczność lokalną, prowadzące nieformalną działalność edukacyjną i rozwojową;
- aktywnych mieszkańców zorganizowanych w licznych organizacjach społeczeństwa obywatelskiego, w tym przede wszystkim KGW i OSP oraz aktywnie działające parafie;
- wysoki poziom włączenia mieszkańców w sprawy lokalne, wysoką aktywność w wyborach lokalnych i do organów centralnych RP świadczące o poczuciu odpowiedzialności za „małe ojczyzny” i kraj;

	<ul style="list-style-type: none"> • silne więzi społeczne w ramach miejscowości. <p>Jednocześnie konieczne jest prowadzenie działań łagodzących negatywne skutki słabych stron zdiagnozowanych dla obszaru LGD, w tym w szczególności: niski poziom aktywności młodzieży i włączenia w sprawy lokalnej społeczności, brak współpracy pomiędzy miejscowościami w gminie; integracja i współpraca wyłącznie w ramach miejscowości, niewykraczająca poza poziom lokalny / jednej społeczności, niedostosowanie oferty kulturalnej do potrzeb wszystkich grup mieszkańców oraz wykluczenie części mieszkańców z dostępu do kultury (zwłaszcza: młodzież, osoby dorosłe – z uwagi na nieatrakcyjność i niedostosowanie oferty oraz z uwagi na inne ograniczenia dostępności, m.in. dojazd, dostępność budynku, termin organizacji / czasu odbywania się wydarzeń). Z uwagi na następujące zmiany społeczne zauważalne są potencjalne zagrożenia dla rozwoju społecznego: trudności z integracją uchodźców wojennych i imigrantów ekonomicznych w społecznościach lokalnych, słabości kadr aktywnych organizacji pozarządowych przekładające się na niską skuteczność, problemy organizacyjne i finansowe, brak gotowości do rozszerzenia działalności, trudności związane z włączeniem części grup społecznych w aktywność istniejących organizacji pozarządowych oraz konflikt na linii „starzy” i „nowi” mieszkańcy w miejscowościach, w których występuje zjawisko suburbanizacji.</p> <p>Spójność z konsultacjami społecznymi: Uczestnicy konsultacji zwracali uwagę na konieczność tworzenia warunków infrastrukturalnych dla integracji mieszkańców i wzrostu ich aktywności społecznej, ale też na zasadność wsparcia działań i inicjatyw oddolnych: kulturalnych, społecznych, rekreacyjnych i integracyjnych dla mieszkańców obszaru wdrażania LSR.</p>
<p>P.2.2 Aktywizacja kobiet oraz zwiększenie ich udziału w życiu lokalnej społeczności poprzez działania kulturalne, społeczne, rekreacyjne i integracyjne</p>	<p>Sposób realizacji: Rozwój kapitału społecznego na obszarze LGD – Stowarzyszenia „Unia Nadwarciańska” będzie odbywał się poprzez wsparcie (projekty grantowe) oddolnych inicjatyw kulturalnych, społecznych, rekreacyjnych i integracyjnych dla kobiet (mieszkanek obszaru wdrażania LSR) oraz organizowanych przy udziale kobiet.</p> <p>Premiowane będą projekty wykorzystujące nowoczesne technologie, w tym technologie cyfrowe, chociaż LGD – Stowarzyszenie „Unia Nadwarciańska” ma świadomość, że w tym kontekście technologia może być co najwyżej narzędziem. Głównym czynnikiem aktywizacji kobiet, zwiększenia ich zaangażowania w życie lokalnej społeczności, zwiększenia ich roli jako organizatorek aktywności społeczności lokalnej, poprawy poziomu i jakości życia par na obszarze wiejskim, będą ich kompetencje i przygotowanie do odgrywania aktywnej roli.</p> <p>Uzasadnienie: Poprawa warunków życia mieszkańców wsi zależy w równym stopniu od jakości infrastruktury, jak i od poziomu rozwoju społeczeństwa. W związku z postępującymi przemianami społecznymi, zmieniającą się sytuacją demograficzną, nowymi rolami społecznymi obu płci, bardzo ważne jest lepsze przygotowanie kobiet do pełnienia roli liderki i organizatorek życia lokalnej społeczności. Umiejętności, wiedza i doświadczenie kobiet, ich aktywność, odpowiedzialność za społeczność w której żyją, gotowość do wzięcia na siebie roli liderki mają kluczowe znaczenie dla rozwoju kapitału społecznego na obszarze wiejskim.</p>

	<p>Spójność z analizą potrzeb i potencjału obszaru:</p> <p>Na obszarze LGD – Stowarzyszenia „Unia Nadwarciańska” obserwuje się słabszą pozycję kobiet w życiu gospodarczym i publicznym. Osoby pozostające bez pracy to w większej części kobiety. W zakresie prowadzenia działalności gospodarczej kobiety stanowią mniejszość. Większa część radnych gminnych i sołtysów to mężczyźni. Jednocześnie kobiety chętniej angażują się w działalność prospołeczną, w ramach grup nieformalnych i inicjatyw lokalnych. Pozytywnym trendem jest przełamywanie stereotypów płci w ramach Młodzieżowych Drużyn Pożarniczych, wśród których obserwuje się dużą i rosnącą aktywność dziewczynek. Renesans objął Koła Gospodyń Wiejskich: te istniejące od kilkudziesięciu lat, te które reaktywowały działalność oraz nowoutworzone.</p> <p>Spójność z analizą SWOT:</p> <p>Za silne strony obszaru LGD, mogące stać się motorem rozwoju społeczności lokalnej i podniesienia jakości życia na obszarze wdrażania LSR poprzez większe włączenie i aktywność kobiet, uznano:</p> <ul style="list-style-type: none"> • aktywną działalność organizacji pozarządowych: 61 aktywnych KGW, rosnąca rola kobiet w OSP i dziewczynek w młodzieżowych drużynach pożarniczych; • aktywnych mieszkańców zorganizowanych w licznych organizacjach społeczeństwa obywatelskiego (tu z rosnącą rolą kobiet); • wysoki poziom włączenia mieszkańców w sprawy lokalne, wysoką aktywność w wyborach lokalnych i do organów centralnych RP świadczące o poczuciu odpowiedzialności za „małe ojczyzny” i kraj; • silne więzi społeczne w ramach miejscowości. <p>Spójność z konsultacjami społecznymi:</p> <p>W czasie spotkań konsultacyjnych we wszystkich gminach obszaru LGD – Stowarzyszenia „Unia Nadwarciańska” aktywnie uczestniczyły kobiety – stanowiły one większość uczestników. Jednocześnie to właśnie kobiety podkreślały, że z uwagi na brak doświadczeń administracyjnych (rządziej pełnią funkcję radnych, sołtysów), często brak doświadczenia zawodowego, brak prawa jazdy i możliwości samodzielnego poruszania się, najczęściej są „wykonawczyniami”, a rządziej pomysłodawczyniami i organizatorkami wydarzeń, inicjatyw i przedsięwzięć. Aktywność kobiet i ich udział w życiu lokalnej społeczności uzależniony jest także od możliwości umiejętności łączenia życia rodzinnego i zawodowego oraz od tego, czy otrzymują wsparcie w tym zakresie. Stąd właśnie konieczność wyodrębnienia działań adresowanych do kobiet oraz włączających je w roli organizatorek / współorganizatorek przedsięwzięć, co pozwoli im na zdobycie nowych umiejętności: organizacyjnych, komunikacyjnych administracyjnych oraz doświadczenia w nowej, aktywnej roli.</p>
--	---

Cel szczegółowy III:	
Odnowa i rozwój wsi poprzez inwestycje w infrastrukturę kulturalną i turystyczną, dbałość o środowisko przyrodnicze oraz zastosowanie nowoczesnych technologii	
Przedsięwzięcie	Sposób realizacji przedsięwzięcia, uzasadnienie wyboru przedsięwzięcia: powiązanie z diagnozą, konsultacjami społecznymi i SWOT

<p>P.3.1 Przedsięwzięcia dotyczące dziedzictwa kulturalnego i wysokiej jakości infrastruktury kulturalnej i turystycznej (w tym opartej na technologiach cyfrowych)</p>	<p>Sposób realizacji: Wsparciem objęte będą projekty konkursowe dotyczące dziedzictwa kulturowego i infrastruktury kulturalnej i turystycznej, w tym inwestycje w świetlicach wiejskich. Premiowane będą przedsięwzięcia zakładające zastosowanie nowoczesnych technologii, w tym technologii cyfrowych, wspierające transformację cyfrową na wsi, spójne z założeniami koncepcji <i>smart village</i>. Zastosowanie nowoczesnych technologii cyfrowych może przyczynić się do minimalizacji różnic w dostępie do oferty kulturalnej i turystycznej, umożliwić dostęp do takiej oferty osobom w niekorzystnej sytuacji, w tym osobom doświadczającym wykluczenia transportowego lub osobom o szczególnych potrzebach w zakresie dostępności architektonicznej. Jednocześnie zastosowanie nowoczesnych technologii, w tym technologii cyfrowych podniesie atrakcyjność oferty kulturalnej samorządowych instytucji kultury, poprawi warunki pracy i da możliwość korzystania z nowoczesnych narzędzi organizacjom pozarządowym współpracującym z podmiotami publicznymi, a technologie cyfrowe staną się narzędziem upowszechniania wiedzy o walorach kulturowych i przyrodniczych, mogących być wykorzystywanymi do rekreacji i turystyki, oraz ich popularyzacji. Typ beneficjenta – szczegółowy: jednostki organizacyjne działające w imieniu jednostek samorządu terytorialnego, Jednostki Samorządu Terytorialnego, Kościoły i związki wyznaniowe, Lokalne Grupy Działania, Organizacje pozarządowe, Podmioty ekonomii społecznej. Grupy docelowe: mieszkańcy obszaru LGD – Stowarzyszenia „Unia Nadwarciańska”; organizacje pozarządowe; turyści odwiedzający obszar LGD – Stowarzyszenia „Unia Nadwarciańska”; jednostki samorządu terytorialnego i ich jednostki organizacyjne.</p> <p>Uzasadnienie: Spójność z analizą potrzeb i potencjału obszaru: Na obszarze LGD – Stowarzyszenia „Unia Nadwarciańska” aktywnie działają instytucje kultury: domy kultury, biblioteki, kluby, zespoły i orkiestry dęte, odpowiedzialne za animowanie aktywności lokalnej społeczności, rozwój i edukację kulturalną dzieci, młodzieży, dorosłych i starszych. W obiektach kulturalnych działają liczne organizacje pozarządowe. Instytucje kultury organizują wydarzenia kulturalne, w tym wydarzenia o dużej rozpoznawalności w regionie, np. Ogólnopolski Festiwal Kultury Słowiańskiej i Cysterskiej w Łądzie, Jam Powidz. Na obszarze LGD znajdują się liczne zabytki, w tym kościoły drewniane, budynki klasztorne i poklasztorne, dwory dające możliwość zagospodarowania na cele gospodarcze, w tym na działalność turystyczną i kulturalną. Trzy gminy obszaru LGD (Ostrowite, Powidz, Witkowo) ze względu na swoją funkcję w strukturze osadniczej kraju, uznane zostały za gminy wiejskie / miejsko-wiejskie o innych rozwiniętych funkcjach pozarolniczych (m. in. turystyka). Obszar LGD – Stowarzyszenia „Unia Nadwarciańska” ma niezwykle cenne zasoby historyczne związane z pierwszym osadnictwem, dziedzictwem cysterskim oraz tradycją Powstania Wielkopolskiego. Do walorów przyrodniczych sprzyjających rekreacji i rozwojowi turystyki należą m.in.: oznakowane szlaki rowerowe i ścieżki rowerowe, rzeka, jeziora, lasy i inne tereny zielone zagospodarowane na cele rekreacyjne i turystyczne oraz aktywnie działające przyrodnicze placówki edukacyjne, np. Ośrodek Edukacji Przyrodniczej, a także rosnące w siłę i coraz popularniejsze produkty lokalne / lokalne marki, np. Lawendowy Łąd. Jednocześnie obserwuje się niewykorzystanie tego potencjału. Mimo niewątpliwych walorów przyrodniczych (wskazanych szeroko w diagnozie), istniejąca baza kulturalna, turystyczna, rekreacyjna i sportowa jest nierównomiernie rozłożona na obszarze LGD oraz poszczególnych gmin i wymaga rozbudowy, unowocześnienia oraz modernizacji, także pod</p>
--	---

kątem dostępności oraz zaawansowania technologicznego.

Pomimo stałego rozszerzania oferty kulturalnej oraz poszukiwania sposobów dotarcia z ofertą do osób z różnych grup, w tym różnych grup wiekowych, problemem pozostaje kwestia dostępności oferty instytucji kultury. Pomimo stopniowego wprowadzania udogodnień i dostosowań dla osób ze specjalnymi potrzebami, w tym osób niepełnosprawnych, żadna z instytucji kultury nie jest dostępna pod względem architektonicznymi dla osób mających trudności z poruszaniem. Problem dostępności dotyczy nie tylko samorządowych instytucji kultury (ośrodki kultury, biblioteki), ale także infrastruktury rekreacyjnej na wsiach (świetlice wiejskie, place rekreacyjne, wiaty, place zabaw i inne). Dodatkowo zdecydowana większość całej działalności instytucji kultury odbywa się w siedzibie instytucji – w miejscowości stanowiącej siedzibę gminy. Wynika to przede wszystkim z ograniczeń w zakresie infrastruktury i możliwości technicznych prowadzenia działań na wsi. Konieczność dostosowania w zakresie infrastruktury kulturalnej i turystycznej do potrzeb osób ze specjalnymi potrzebami, a także uzupełnienie / unowocześnienie tej infrastruktury (miejsca prowadzenia aktywnej działalności przez koła gospodyń wiejskich, ochotnicze straże pożarne, w tym młodzieżowe drużyny pożarnicze, inne organizacje pozarządowe, w tym kluby i koła sportowe), w tym zwłaszcza świetlic i wiejskich terenów rekreacyjnych jest warunkiem prowadzenia działań z zakresu aktywnej integracji społecznej.

Prowadzenie działalności gospodarczej w sferze turystyki jest obciążone ryzykiem związanym z sezonowością. Analizując stopień wykorzystania turystycznych obiektów noclegowych w powiatach gnieźnieńskim i słupeckim, zaobserwować można zaledwie 18,5% wykorzystania tych miejsc dla powiatu słupeckiego w roku 2021, który po załamaniu spowodowanym pandemią SARS-CoV-2 jest daleki do powrotu do, wciąż niskiego, poziomu sprzed pandemii (31%). W powiecie gnieźnieńskim (gmina Witkowo) poziom ten w roku 2021 był wyższy: 31,3% (przekroczenie poziomu sprzed pandemii). Działania w obszarze kultury i turystyki mieszkańcy traktują wciąż jako obszar aktywności podmiotów publicznych, odpowiedzialnych za utworzenie, utrzymanie i zapewnienie jak najwyższego poziomu obiektów kulturalnych i turystycznych oraz oferty w tym zakresie.

W trakcie prac nad diagnozą, jak i podczas spotkań konsultacyjnych z mieszkańcami oraz z przedstawicielami samorządów gmin obszaru LGD wskazywano na zacofanie technologiczne instytucji publicznych, w tym zwłaszcza instytucji kultury. Podkreślana była ogromna dysproporcja pomiędzy zacofaniem technologicznym instytucji kultury (domów kultury, bibliotek, świetlic wiejskich) a zaawansowaniem technologicznym w szkołach i domach uczestników wydarzeń i odbiorców działań kulturalnych.

Spójność z analizą SWOT:

W analizie SWOT za słabe strony obszaru LGD uznano:

- ofertę kulturalną niedostosowaną do potrzeb wszystkich grup mieszkańców – część mieszkańców jest wykluczona z dostępu do kultury w gminie z uwagi na niedostosowanie oferty do potrzeb danej grupy (zwłaszcza: młodzież, osoby dorosłe) lub z uwagi na inne ograniczenia dostępności (m.in. dojazd, dostępność budynku, termin organizacji / czasu odbywania się wydarzenia). Niedostępność, niska atrakcyjność i niedostosowanie oferty jest również pochodną braków i zacofania w zakresie infrastruktury budowlanej, zagospodarowania terenu i wyposażania obiektów kulturalnych i rekreacyjnych, które znacznie ograniczają możliwości działania instytucji kultury i organizacji pozarządowych;

	<ul style="list-style-type: none"> • przestarzałą infrastrukturę w gminnych ośrodkach kultury, brak wyposażenia, sprzętu nagłośnieniowego, zaniedbane pomieszczenia oraz brak dostępności oferty instytucji kultury; • brak dostępności w wymiarze architektonicznym dla osób ze specjalnymi potrzebami do większości instytucji kultury oraz do obiektów turystycznych we wszystkich gminach obszaru LGD. <p>Z kolei za silne strony uznano: aktywnie działające instytucje kultury: domy kultury, biblioteki, kluby, zespoły i orkiestry dęte; wydarzenia kulturalne, w tym wydarzenia rozpoznawalne i na stałe wpisane w regionalny kalendarz wydarzeń kulturalnych, liczne zabytki sakralne i dworskie oraz unikalne walory przyrodnicze. Za szansę, wzmacniającą oddziaływanie silnych stron uznano rosnącą popularność spędzania wolnego czasu i wypoczynku z dala od dużych atrakcji turystycznych, w stylu „slow”.</p> <p>Spójność z konsultacjami społecznymi:</p> <p>W trakcie prac nad diagnozą, jak i podczas spotkań konsultacyjnych z mieszkańcami oraz z przedstawicielami samorządów gmin obszaru LGD wskazywano na zacofane technologicznie instytucje publicznych, w tym zwłaszcza instytucji kultury. Podczas gdy w domach, miejscach pracy, w szkołach i w komunikacji międzyludzkiej na co dzień wykorzystujemy smartfony, komputery, telewizory, aparaty, kamery itp. (smartfon w ręku każdego dziecka, laptop dla każdego domownika, laboratoria przyszłości w każdej szkole), brak nowoczesnego wyposażenia audiowizualnego (aparatów, kamer, ekranów, projektorów, nowoczesnego nagłośnienia, nowoczesnych narzędzi utrwalania i obróbki obrazu i dźwięku, nowoczesnych narzędzi ich udostępniania i promowania) jest szczególnie widoczny, a czasami wręcz rażąco, zniechęcający i odpychający. Oferta instytucji kultury jest przez to nieatrakcyjna i niedostosowana do wymagań odbiorców. W tym zacofaniu technologicznym upatruje się również przyczyn niskiej aktywności osób młodych, niechęci do uczestnictwa w życiu społecznym oraz korzystania z oferty kulturalnej.</p> <p>Pomimo bardzo aktywnych instytucji kultury oraz atrakcyjnych warunków przyrodniczych obszaru LGD – Stowarzyszenia „Unia Nadwarciańska” oraz istniejącej infrastruktury rekreacyjnej i turystycznej, to właśnie te obszary mieszkańcy wskazują jako wymagające największych i najaktywniejszych działań inwestycyjnych, promocyjnych i społecznych. Mieszkańcy z dumą i troską odnoszą się do dziedzictwa przyrodniczego wsi obszaru LGD – Stowarzyszenia „Unia Nadwarciańska”. Zauważają silną oraz rosnącą – zwłaszcza w okresie pandemii SARS-CoV-2 i po niej – popularność spędzania wolnego czasu i wypoczynku z dala od dużych atrakcji turystycznych, w stylu „slow” oraz zainteresowanie udziałem w wydarzeniach kulturalnych bazujących na lokalnym dziedzictwie i promujących je. Wskazują jednak bariery uniemożliwiające dalsze i szersze wykorzystanie przestrzeni i walorów przyrodniczych i kulturalnych do budowania przewagi konkurencyjnej i podnoszenia atrakcyjności tego terenu jako miejsca do życia lub wypoczynku. Za najważniejsze uznają: postępującą degradację środowiska przyrodniczego w Polsce oraz negatywne konsekwencje społeczne katastrof ekologicznych w innych regionach Polski (katastrofa na Odrze, konsekwencje w postaci negatywnego postrzegania Warty), zacofanie technologiczne i infrastrukturalne uniemożliwiające realizację wydarzeń na oczekiwanym poziomie.</p>
--	--

Cel szczegółowy IV:	
Włączenie społeczne, aktywizacja i integracja mieszkańców obszaru LGD	
Przedsięwzięcie	Sposób realizacji przedsięwzięcia, uzasadnienie wyboru przedsięwzięcia: powiązanie z diagnozą, konsultacjami społecznymi i SWOT
P.4.1 Aktywizacja społeczności na rzecz rozwoju lokalnego i wzmocnienie potencjału organizacji pozarządowych	<p>Sposób realizacji:</p> <p>Wspierane będą przedsięwzięcia z zakresu integracji społecznej i aktywizacji społeczności na rzecz rozwoju lokalnego:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Aktywizacja społeczności, m.in. poprzez wsparcie ułatwiające podejmowania działań rozwojowych przy współudziale partnerów lokalnych, rozwiązywanie wspólnych problemów w oparciu o wspólne inicjatywy oraz realizacja projektów odpowiadających na bezpośrednie potrzeby mieszkańców, także te wynikające z oddalenia od centrów rozwoju i niższego poziomu życia. 2. Wsparcie partnerów społecznych i organizacji społeczeństwa obywatelskiego, w szczególności organizacji pozarządowych m.in. poprzez: <ol style="list-style-type: none"> a) małe projekty realizowane bezpośrednio przez organizacje, w których wsparcie ukierunkowane będzie na zwiększanie uczestnictwa mieszkańców w życiu społecznym, zwiększenie mobilności i aktywności społecznej i rozwój lokalnych inicjatyw na rzecz rozwiązywania problemów społecznych, upowszechnianie form wolontariatu; rozwój inicjatyw budujących świadome i aktywne społeczeństwo; b) wsparcie bezpośrednie partnerów społecznych oraz organizacji społeczeństwa obywatelskiego, w tym organizacji pozarządowych, z zakresu rozwoju instytucjonalnego organizacji. <p>Typ beneficjenta: Administracja publiczna, Instytucje nauki i edukacji, organizacje społeczne i związki wyznaniowe, Partnerzy społeczni, Przedsiębiorstwa realizujące cele publiczne</p> <p>Grupy docelowe: mieszkańcy obszaru LGD – Stowarzyszenia „Unia Nadwarciańska” – osoby zagrożone wykluczeniem społecznym; organizacje pozarządowe; jednostki samorządu terytorialnego i ich jednostki organizacyjne.</p> <p>Uzasadnienie</p> <p>Spójność z analizą potrzeb i potencjału obszaru:</p> <p>Promowanie aktywności lokalnej, budowanie intensywnych więzi kulturowych i społecznych, włączenie mieszkańców w sprawy lokalnej społeczności, w tym szczególnie włączenie osób w niekorzystnej sytuacji (przez tę sytuację, z uwagi na różne uwarunkowania, zagrożonych wykluczeniem i pozostawianiem na marginesie życia społecznego na obszarze wiejskim), to jedne z najważniejszych wyzwań dla rozwoju obszarów wiejskich. Działania w tym zakresie bezpośrednio przekładają się na jakość życia na tych obszarach, mogą przeciwdziałać negatywnym zjawiskom demograficznym, przyczynić się do zatrzymania lub łagodzenia skutków negatywnych zmian społecznych i oddalenia od centrów rozwojowych. W trakcie konsultacji społecznych, badań ilościowych oraz diagnozy w oparciu o źródła statystyczne wskazano grupy najbardziej potrzebujące wsparcia i najbardziej wykluczone z udziału w życiu społecznym na obszarze LGD – Stowarzyszenia „Unia Nadwarciańska”. Są to: osoby mieszkające na wsi, poza główną miejscowością w gminie – z uwagi na wykluczenie transportowe i brak dostępu do usług, osoby z niepełnosprawnościami, młodzież do 17. roku życia – z uwagi na niedostosowanie obecnej oferty do ich potrzeb i oczekiwań oraz osoby ubogie. Dodatkowo w procesie konsultacji wskazano na słabszą pozycję kobiet w życiu gospodarczym i publicznym. Z uwagi na postępujące zmiany demograficzne – szybkie starzenie się społeczeństwa oraz wzrost udziału osób starszych w ogólnej liczbie mieszkańców. Naturalnymi odbiorcami i</p>

beneficjentami przedsięwzięć włączających będą więc osoby starsze.

Spójność z analizą SWOT:

Za silne strony obszaru LGD, mogące stać się motorem integracji społecznej i przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu na obszarze wdrażania LSR, uznano:

- w wybranych gminach: aktywną działalność organizacji pozarządowych (m.in. OSP, KGW);
- aktywnych mieszkańców zorganizowanych w licznych organizacjach społeczeństwa obywatelskiego, w tym przede wszystkim KGW i OSP oraz aktywnie działające parafie;
- wysoki poziom włączenia mieszkańców w sprawy lokalne, wysoką aktywność w wyborach lokalnych i do organów centralnych RP świadczące o poczuciu odpowiedzialności za „małe ojczyzny” i kraj oraz silne więzi społeczne w ramach miejscowości.
- aktywnie działające instytucje senioralne: Uniwersytet III Wieku, kluby seniora,
- silną tożsamość lokalną, ważne wydarzenia historyczne spajające lokalną społeczność.

Jednocześnie konieczne jest osłabienie skutków oddziaływania słabych stron zdiagnozowanych dla obszaru LGD, w tym w szczególności: niski poziom aktywności młodzieży i włączenia w sprawy lokalnej społeczności, brak współpracy pomiędzy miejscowościami w gminie; integracja i współpraca wyłącznie w ramach miejscowości, niewykraczająca poza poziom lokalny / jednej społeczności, wykluczenie części mieszkańców z dostępu do kultury (zwłaszcza: młodzież, osoby dorosłe – z uwagi na nieatrakcyjność i niedostosowanie oferty oraz z uwagi na inne ograniczenia dostępności, m.in. dojazd, dostępność budynku, termin organizacji / czasu odbywania się wydarzenia). Postępujące zmiany społeczne wewnątrz i w otoczeniu gminy są źródłem potencjalnych zagrożeń dla rozwoju społecznego: trudności z integracją uchodźców wojennych i imigrantów ekonomicznych w społecznościach lokalnych, słabości kadr aktywnych organizacji pozarządowych przekładające się na niską skuteczność, problemy organizacyjne i finansowe, wypalenie, brak umiejętności i chęci do rozszerzenia działalności, trudności związane z włączeniem części grup społecznych w aktywność istniejących organizacji pozarządowych.

Spójność z konsultacjami społecznymi:

Na obszarze LGD – Stowarzyszenia „Unia Nadwarciańska” działa 61 KGW, 71 jednostek OSP ponad 50 klubów i kół sportowych, 137 stowarzyszeń (wpisanych do KRS), blisko 30 stowarzyszeń zwykłych oraz 12 fundacji, o bardzo różnym profilu działalności, różniących się jednak dojrzałością organizacyjną, potencjałem administracyjnym, prowadzoną aktywnością, liczbą członków, potencjałem ekonomicznym. Podczas konsultacji społecznych oraz wielu lat współpracy pomiędzy LGD a tymi organizacjami podkreślana jest konieczność wsparcia potencjału organizacji pozarządowych, w tym przede wszystkim potencjału ludzkiego i umiejętności kadr organizacji, co bezpośrednio przełoży się na jakość realizowanych przez nie działań oraz osiągnięte rezultaty.

6.2 Cele z podziałem na źródła finansowania

Cel szczegółowy	Źródła finansowania
C.1 Zwiększenie konkurencyjności obszaru LGD – Stowarzyszenia „Unia Nadwarciańska” w oparciu o innowacyjny rozwój gospodarczy, wykorzystanie nowoczesnych technologii, włączenie społeczności w proces zarządzania strategicznego oraz poprawę dostępu do wysokiej jakości przestrzeni publicznej	EFRRROW
C.2: Rozwój kapitału społecznego na obszarze LGD – Stowarzyszenie „Unia Nadwarciańska”	EFRRROW
C.3 Odnowa i rozwój wsi poprzez inwestycje w infrastrukturę kulturalną i turystyczną, dbałość o środowisko przyrodnicze oraz zastosowanie nowoczesnych technologii	EFRR
C.4 Włączenie społeczne, aktywizacja i integracja mieszkańców obszaru LGD	EFSS+

6.3: Przedsięwzięcia realizowane w ramach RLKS, wskazanie sposobu ich realizacji wraz z uzasadnieniem

Cel szczegółowy I: C.1 Zwiększenie konkurencyjności obszaru LGD – Stowarzyszenia „Unia Nadwarciańska” w oparciu o innowacyjny rozwój gospodarczy, wykorzystanie nowoczesnych technologii, włączenie społeczności w proces zarządzania strategicznego oraz poprawę dostępu do wysokiej jakości przestrzeni publicznej		
Przedsięwzięcia	Formy realizacji przedsięwzięcia	Sposób realizacji przedsięwzięcia wraz z uzasadnieniem
P.1.1 Podejmowanie i rozwijanie działalności gospodarczej, w tym działalności związanych z nowoczesnymi technologiami	Konkurs	<p>Wsparcie w formie premii na podejmowanie działalności gospodarczej oraz na rozwój działalności gospodarczej. Wysokość przyznanego dofinansowania będzie wynikała z biznesplanu. Premiowane będą operacje połączone z zastosowaniem nowoczesnych technologii, w tym technologii cyfrowych.</p> <p>Przedsięwzięcie ma charakter innowacyjny. Innowacyjność definiowana jest w przypadku przedsięwzięcia jako gotowość do zastosowania w nowootwieranej lub rozwijanej działalności gospodarczej nowoczesnych technologii, w tym technologii cyfrowych. Działanie takie pozwala na:</p> <ul style="list-style-type: none"> • otwartość na nowe, elastyczne formy świadczenia pracy: zgodnie z wynikami raportu <i>Technologia w służbie społeczeństwu. Czy Polacy zostaną społeczeństwem 5.0? Edycja 2020</i>, Polacy są coraz bardziej otwarci na pracę zdalną (aż 70% chciałoby pracować zdalnie lub częściowo zdalnie);

		<ul style="list-style-type: none"> • podniesienie konkurencyjności obszarów – jak obszar LGD – Stowarzyszenia „Unia Nadwarciańska”, które charakteryzuje słabe skomunikowanie z większymi ośrodkami miejskimi oraz w których jedynym realnym środkiem komunikacji pozostaje indywidualny transport samochodowy: innowacyjne metody organizacji pracy (zdalna, hybrydowa), wsparte technologiami cyfrowymi wykorzystywanymi do jej świadczenia pozwolą na łatwiejsze znalezienie pracowników oraz pozwolą na tworzenie atrakcyjnych miejsc pracy. <p>Premiowanie działalności wykorzystujących innowacyjne rozwiązania, w tym nowoczesne technologie (m.in. technologie cyfrowe) opiera się na założeniu, że innowacje są niezwykle istotnym czynnikiem stymulującym polską gospodarkę oraz że przedsiębiorcy i osoby chcące rozpocząć prowadzenie działalności gospodarczej, są coraz bardziej świadomi, że drogą do rozwoju przedsiębiorstwa, a więc i rozwoju społeczności lokalnej, a w konsekwencji całej gospodarki, jest z jednej strony sięganie po nowe technologie, lecz także nowatorskie myślenie i działanie.</p> <p>Premiując operacje połączone z zastosowaniem nowoczesnych technologii, w tym technologii cyfrowych LGD – Stowarzyszenie „Unia Nadwarciańska” próbuje łagodzić działanie zdefiniowanych barier i hamulców w rozpowszechnianiu innowacji: m.in. koncentracji na przewadze kosztowej, braku środków na wdrażanie innowacji. Dotacje na rozwój działalności mogą pomóc te bariery przełamać. Jednocześnie, w dokumentacji konkursowej, LGD podkreślać będzie, że znaczenie innowacji w biznesie przejawia się także w tym, że stanowią one katalizator innowacji w innych sektorach: publicznym, naukowym i pozarządowym – taki jest spodziewany wpływ zastosowanych innowacji na rozwój obszaru wdrażania LSR. Wsparcie tworzenia nowych działalności gospodarczych oraz wsparcie rozwoju już istniejących firm, w tym zwłaszcza tych wykorzystujących nowoczesne technologie, bezpośrednio przełoży się więc na poprawę pozycji konkurencyjnej obszaru LGD – Stowarzyszenia Unia Nadwarciańska.</p>
<p>P.1.2 Innowacje w planowaniu rozwoju: opracowanie oddolnych koncepcji rozwoju, w tym z wykorzystaniem nowoczesnych technologii: koncepcje <i>smart village</i></p>	<p>Projekt grantowy</p>	<p>LGD wesprze proces budowania koncepcji w formie projektu grantowego dla koncepcji <i>smart village</i> Przedsięwzięcie dedykowane będzie społecznościom wiejskim reprezentowanym przez organizacje pozarządowe, współpracujące z radą sołecką. Wsparcie będzie miało formę płatności zryczałtowanej. Wartość jednego projektu grantowego to 4 000,00 zł.</p> <p>Przedsięwzięcie ma charakter innowacyjny. Większość definicji <i>smart village</i> – inteligentnej wsi – inteligentnych wsi wskazuje, że są to wsie (społeczności lokalne, regiony), które wykorzystują technologie cyfrowe i innowacje w swoim codziennym życiu, poprawiając w ten sposób jego jakość, polepszając standard usług publicznych i lepiej wykorzystując zasoby lokalne. Inteligentne rozwiązania i innowacje, które poprawiają jakość życia, muszą służyć włączeniu społecznemu i tworzeniu społeczeństwa opartego na wiedzy</p>

		<p>i jednocześnie aktywizować zasoby, którymi wieś dysponuje.</p> <p>Wspierając opracowanie koncepcji <i>smart village</i> LGD – Stowarzyszenie „Unia Nadwarciańska” proponuje koncepcyjne wsparcie rozwoju obszarów / społeczności lokalnych / wsi oparte na technologiach cyfrowych i smart innowacjach. W przypadku każdej wspartej koncepcji idea <i>smart village</i> stanowić będzie odpowiedź na aktualne problemy rozwoju danej wsi / społeczności, wynikające z zachodzących zmian demograficznych, a także coraz mniejszej liczby (zwłaszcza atrakcyjnych) miejsc pracy, niewystarczającego i zmniejszającego się zakresu i jakości świadczonych usług na tych obszarach czy braku środków na inwestycje. W koncepcjach zaproponowane zostaną rozwiązania tych problemów, w założeniu połączone z koniecznością wykorzystania nowoczesnych technologii cyfrowych.</p> <p>Realizacja koncepcji <i>smart village</i> jest szansą na zmniejszenie dysproporcji w wymiarze społecznym i ekonomicznym pomiędzy wsią a miastem. Lokalna Grupa Działania – Stowarzyszenie „Unia Nadwarciańska”, programując rozwój wsi z obszaru LGD będzie zachęcać lokalne społeczności do poszukiwania i wypracowywania innowacyjnych rozwiązań środowiskowych, infrastrukturalnych, technologicznych i społecznych, tak by maksymalnie wykorzystać lokalne zasoby.</p>
P.1.3 Rozwój i zwiększenie dostępu do małej infrastruktury publicznej na obszarach wiejskich	Konkurs/ Operacje własne	<p>Przedsięwzięcie będzie realizowane w formie inwestycji infrastrukturalnych w małą infrastrukturę publiczną. Poprzez realizację inwestycji infrastrukturalnych podniesie się standard życia mieszkańców, stworzone lub poprawione zostaną warunki do budowania relacji w lokalnej społeczności, integracji, współpracy i włączenia osób w niekorzystnej sytuacji, a jednocześnie zwiększy się atrakcyjność gospodarcza, turystyczna i społeczna obszarów objętych LSR.</p> <p>Przedsięwzięcie ma charakter innowacyjny. Premiowane będą inwestycje innowacyjne, spójne z założeniami koncepcji <i>smart village</i>, wspierające transformację cyfrową na wsi. LGD – Stowarzyszenie „Unia Nadwarciańska” decydując się na premiowanie w wyborze projektów przedsięwzięć innowacyjnych, opartych o nowe technologie, przyjmuje, że zastosowanie nowoczesnych technologii cyfrowych może przyczynić się do minimalizacji różnic w dostępie do oferty usługowej pomiędzy obszarami miejskimi i wiejskimi, ograniczy skutki odległości geograficznych oraz niskiej dostępności komunikacyjnej, podniesie atrakcyjność infrastruktury publicznej oraz podniesie jakość usługi świadczonych w oparciu o nią.</p>

Cel szczegółowy II: C.2: Rozwój kapitału społecznego na obszarze LGD – Stowarzyszenie „Unia Nadwarciańska”		
Przedsięwzięcia		Sposób realizacji przedsięwzięcia wraz z uzasadnieniem
P.2.1 Włączenie społeczne osób w niekorzystnej sytuacji oraz integracja społeczna poprzez działania kulturalne, społeczne, rekreacyjne i integracyjne	Projekt grantowy	<p>Rozwój kapitału społecznego na obszarze LGD – Stowarzyszenia „Unia Nadwarciańska” będzie odbywał się poprzez wsparcie (projekty grantowe) oddolnych inicjatyw kulturalnych, społecznych, rekreacyjnych i integracyjnych dla mieszkańców obszaru wdrażania LSR.</p> <p>Premiowane będą projekty wykorzystujące nowoczesne technologie, w tym technologie cyfrowe.</p> <p>W procesie konsultacji społecznych uczestnicy podkreślali konieczność prowadzenia równoległych działań: tworzenia warunków infrastrukturalnych dla integracji mieszkańców i wzrostu ich aktywności społecznej, przy jednoczesnym wsparciu działań i inicjatyw oddolnych: kulturalnych, społecznych, rekreacyjnych i integracyjnych dla mieszkańców obszaru wdrażania LSR. Działania te, w równym stopniu jak inwestycje w infrastrukturę, przyczyniają się do poprawy szeroko pojętych warunków życia mieszkańców wsi, kładąc nacisk na umiejętności członków społeczności, ich aktywność i gotowość do wzięcia odpowiedzialności za siebie, swoją sytuację, a także do włączenia się w sprawy lokalnej społeczności.</p> <p>Przedsięwzięcia te promować i utrwalać będą takie wartości jak: zwiększona aktywność lokalna, kulturowe i społeczne więzi oraz sieć powiązań i kontaktów. Inteligentne rozwiązania i innowacje technologiczne, które poprawiają jakość życia, muszą służyć włączeniu społecznemu i tworzeniu społeczeństwa opartego na wiedzy i jednocześnie aktywizować zasoby, którymi wieś dysponuje. Poprawa jakości życia na wsi, dzięki inteligentnemu rozwojowi, powinna zachęcać młode osoby do pozostania na tych obszarach, przyczyniać się również do wzrostu migracji ludności miejskiej na wieś, przeciwdziałać wykluczeniu społecznemu oraz zanikowi więzi, sprzyjać wzrostowi aktywności społecznej i integracji społecznej oraz szczególnemu wsparciu osób w niekorzystnej sytuacji.</p>
P.2.2 Aktywizacja kobiet oraz zwiększenie ich udziału w życiu lokalnej społeczności poprzez działania kulturalne, społeczne, rekreacyjne i integracyjne	Projekt grantowy	<p>Rozwój kapitału społecznego na obszarze LGD – Stowarzyszenia „Unia Nadwarciańska” będzie odbywał się poprzez wsparcie (projekty grantowe) oddolnych inicjatyw kulturalnych, społecznych, rekreacyjnych i integracyjnych dla kobiet (mieszkanek obszaru wdrażania LSR) oraz organizowanych przy udziale kobiet.</p> <p>Premiowane będą projekty wykorzystujące nowoczesne technologie, w tym technologie cyfrowe.</p> <p>Zarówno w procesie diagnozy, jak i konsultacji społecznych zwracano uwagę na słabszą pozycję kobiet w życiu gospodarczym i publicznym na obszarze LGD – Stowarzyszenia „Unia Nadwarciańska”. Kobiety stanowią większość w grupie osób pozostających bez pracy oraz mniejszość w grupie osób prowadzących działalność gospodarczą. Obserwowana jest niższa reprezentacja kobiet w grupie osób pełniących funkcje społeczne: tylko jedna kobieta pełni funkcję wójta, większa część radnych gminnych i sołtysów to mężczyźni. Jednocześnie to kobiety chętniej angażują się w działalność prospołeczną, w ramach grup nieformalnych i</p>

		<p>inicjatyw lokalnych. Pozytywnym trendem jest reaktywacja i rozwój działalności wielu KGW oraz rosnący udział i rola kobiet w OSP - młodzieżowych drużynach pożarniczych. W związku z postępującymi przemianami społecznymi, zmieniającą się sytuacją demograficzną, nowymi rolami społecznymi obu płci, bardzo ważne jest lepsze przygotowanie kobiet do pełnienia roli liderki i organizatorki życia lokalnej społeczności. Umiejętności, wiedza i doświadczenie kobiet, ich aktywność, odpowiedzialność za społeczność w której żyją, gotowość do wzięcia na siebie roli liderki mają kluczowe znaczenie dla rozwoju kapitału społecznego na obszarze wiejskim. Aktywność kobiet i ich udział w życiu lokalnej społeczności uzależniony jest także od możliwości umiejętności łączenia życia rodzinnego i zawodowego oraz od tego, czy otrzymują wsparcie w tym zakresie. Stąd właśnie konieczność wyodrębnienia działań adresowanych do kobiet oraz włączających je w roli organizatorki / współorganizatorki przedsięwzięć, co pozwoli im na zdobycie nowych umiejętności: organizacyjnych, komunikacyjnych administracyjnych oraz doświadczenia w nowej, aktywnej roli.</p>
<p>Cel szczegółowy III: C.3 Odnowa i rozwój wsi poprzez inwestycje w infrastrukturę kulturalną i turystyczną, dbałość o środowisko przyrodnicze oraz zastosowanie nowoczesnych technologii</p>		
Przedsięwzięcia	Formy realizacji przedsięwzięcia	Sposób realizacji przedsięwzięcia wraz z uzasadnieniem
<p>P.3.1 Przedsięwzięcia dotyczące dziedzictwa kulturalnego i wysokiej jakości infrastruktury kulturalnej i turystycznej (w tym opartej na technologiach cyfrowych)</p>	<p>Konkurs</p>	<p>Wsparciem objęte będą projekty inwestycyjne dotyczące dziedzictwa kulturowego i infrastruktury kulturalnej i turystycznej, w tym inwestycje w świetlicach wiejskich.</p> <p>Przedsięwzięcie ma charakter innowacyjny. Premiowane będą przedsięwzięcia zakładające zastosowanie nowoczesnych technologii, w tym technologii cyfrowych, wspierające transformację cyfrową na wsi, spójne z założeniami koncepcji <i>smart village</i>. Zastosowanie nowoczesnych technologii cyfrowych może przyczynić się do podniesienia jakości oferty kulturalnej, zminimalizować różnice w dostępie do oferty kulturalnej i turystycznej dla mieszkańców różnych obszarów LGD – o różnym oddaleniu od instytucji kultury, umożliwić dostęp do takiej oferty osobom w niekorzystnej sytuacji, w tym osobom doświadczającym wykluczenia transportowego lub osobom o szczególnych potrzebach w zakresie dostępności architektonicznej.</p> <p>Jednocześnie zastosowanie nowoczesnych technologii, w tym technologii cyfrowych podniesie atrakcyjność oferty kulturalnej samorządowych instytucji kultury, spowoduje minimalizację rażących dysproporcji pomiędzy technologiami stosowanymi na co dzień przez odbiorców oferty instytucji kultury, a technologiami stosowanymi przez te instytucje, poprawi warunki pracy i da możliwość korzystania z nowoczesnych narzędzi organizacjom pozarządowym współpracującym z podmiotami publicznymi.</p>

Cel szczegółowy IV: C.4 Włączenie społeczne, aktywizacja i integracja mieszkańców obszaru LGD		
Przedsięwzięcia	Formy realizacji przedsięwzięcia	Sposób realizacji przedsięwzięcia wraz z uzasadnieniem
P.4.1 Aktywizacja społeczności na rzecz rozwoju lokalnego i wzmocnienie potencjału organizacji pozarządowych	Konkurs	<p>Sposób realizacji:</p> <p>Wspierane będą przedsięwzięcia z zakresu integracji społecznej i aktywizacji społeczności na rzecz rozwoju lokalnego:</p> <ul style="list-style-type: none"> • aktywizacja społeczności, m.in. poprzez wsparcie ułatwiające podejmowania działań rozwojowych przy współudziale partnerów lokalnych, rozwiązywanie wspólnych problemów w oparciu o wspólne inicjatywy oraz realizacja projektów odpowiadających na bezpośrednie potrzeby mieszkańców, także te wynikające z oddalenia od centrów rozwoju i niższego poziomu życia; • wsparcie partnerów społecznych i organizacji społeczeństwa obywatelskiego, (m.in. małe projekty realizowane bezpośrednio przez organizacje, zwiększenie mobilności i aktywności społecznej i rozwój lokalnych inicjatyw na rzecz rozwiązywania problemów społecznych, upowszechnianie form wolontariatu; rozwój inicjatyw budujących świadome i aktywne społeczeństwo oraz wsparcie bezpośrednie partnerów społecznych oraz organizacji społeczeństwa obywatelskiego). <p>Promowanie aktywności lokalnej, budowanie intensywnych więzi kulturowych i społecznych, włączenie mieszkańców w sprawy lokalnej społeczności i wspólne rozwiązywanie problemów, wsparcie potencjału aktywnych organizacji pozarządowych oraz słabszych instytucjonalnie NGO oraz ukierunkowanie aktywności i integracji społecznej na najpilniejsze potrzeby obszaru LGD, przełoży się bezpośrednio na podniesienie jakości życia na tych obszarach, przeciwdziałania negatywnym zjawiskom demograficznym, przyczyni się do zatrzymania lub łagodzenia skutków negatywnych zmian społecznych.</p> <p>Zasadność realizacji działań w zakresie aktywizacji i integracji lokalnej społeczności i wsparcia potencjału organizacji społeczeństwa obywatelskiego potwierdzono podczas konsultacji społecznych, w trakcie badań ilościowych oraz diagnozy w oparciu o źródła statystyczne. Szczególny nacisk położony zostanie na włączenie osób z grup najbardziej potrzebujących wsparcia i najbardziej wykluczone z udziału w życiu społecznym na obszarze LGD.</p>

6.4 Przepisanie wskaźników do celów i przedsięwzięć w kontekście ich adekwatności do celów i przedsięwzięć oraz zgodności ze wskaźnikami dla programów, w ramach których jest zaplanowane finansowanie LSR

Cel szczegółowy I: C.1 Zwiększenie konkurencyjności obszaru LGD – Stowarzyszenia „Unia Nadwarciańska” w oparciu o innowacyjny rozwój gospodarczy, wykorzystanie nowoczesnych technologii, włączenie społeczności w proces zarządzania strategicznego oraz poprawę dostępu do wysokiej jakości przestrzeni publicznej

Przedsięwzięcia	Formy realizacji przedsięwzięcia	Źródła finansowania	Wskaźniki produktu	Wskaźniki rezultatu
P.1.1 Podejmowanie i rozwijanie działalności gospodarczej, w tym działalności związanych z nowoczesnymi technologiami	Konkurs	EFROW	Wp. 1.1.1 Liczba zrealizowanych operacji polegających na wsparciu przedsiębiorczości [LICZBA OPERACJI]	R.37 Wzrost gospodarczy i zatrudnienie na obszarach wiejskich: nowe miejsca pracy objęte wsparciem w ramach projektów WPR. [LICZBA UTWORZONYCH MIEJSC PRACY]
P.1.2 Innowacje w planowaniu rozwoju: opracowanie oddolnych koncepcji rozwoju, w tym z wykorzystaniem nowoczesnych technologii: koncepcje <i>smart village</i>	Projekt grantowy		Wp. 1.2.1 Liczba opracowanych strategii inteligentnych wsi [LICZBA STRATEGII]	R.40 Inteligentna przemiana gospodarki wiejskiej: liczba wspieranych strategii inteligentnych wsi. [LICZBA STRATEGII]
P.1.3 Rozwój i zwiększenie dostępu do małej infrastruktury publicznej na obszarach wiejskich	Konkurs Operacja własna		Wp. 1.3.1 Liczba zrealizowanych operacji w zakresie rozwoju obiektów użyteczności publicznej [SZT.]	R.41PR Łączenie obszarów wiejskich w Europie: odsetek ludności wiejskiej korzystającej z lepszego dostępu do usług i infrastruktury dzięki wsparciu z WPR. [LICZBA OSÓB]

Cel szczegółowy II: C.2: Rozwój kapitału społecznego na obszarze LGD – Stowarzyszenie „Unia Nadwarciańska”				
Przedsięwzięcia	Formy realizacji przedsięwzięcia	Źródła finansowania	Wskaźniki produktu	Wskaźniki rezultatu
P.2.1 Włączenie społeczne osób w niekorzystnej sytuacji oraz integracja społeczna poprzez działania kulturalne, społeczne, rekreacyjne i integracyjne	Projekt grantowy	EFROW	Wp. 2.1.1 Liczba zrealizowanych przedsięwzięć w zakresie integracji społecznej [LICZBA PRZEDSIĘWZIĘĆ]	R.42 Promowanie włączenia społecznego: liczba osób objętych wspieranymi projektami włączenia społecznego. [LICZBA OSÓB]
P.2.2 Aktywizacja kobiet oraz zwiększenie ich udziału w życiu lokalnej społeczności poprzez działania kulturalne, społeczne, rekreacyjne i integracyjne	Projekt grantowy	EFROW	Wp. 2.2.1 Liczba zrealizowanych przedsięwzięć w zakresie integracji społecznej [LICZBA PRZEDSIĘWZIĘĆ]	R.42 Promowanie włączenia społecznego: liczba osób objętych wspieranymi projektami włączenia społecznego. [LICZBA OSÓB]
Cel szczegółowy III: C.3 Odnowa i rozwój wsi poprzez inwestycje w infrastrukturę kulturalną i turystyczną, dbałość o środowisko przyrodnicze oraz zastosowanie nowoczesnych technologii				
Przedsięwzięcia	Formy realizacji przedsięwzięcia	Źródła finansowania	Wskaźniki produktu	Wskaźniki rezultatu
P.3.1 Przedsięwzięcia dotyczące dziedzictwa kulturalnego i wysokiej jakości infrastruktury kulturalnej i turystycznej (w tym opartej na technologiach cyfrowych)	Konkurs	EFRR	Wp. 3.1.1 Liczba obiektów kulturalnych i turystycznych objętych wsparciem [SZT.]	RCR77 Liczba osób odwiedzających obiekty kulturalne i turystyczne objęte wsparciem [OSOBY ODWIEDZAJĄCE/ROK]

Cel szczegółowy IV: C.4 Włączenie społeczne, aktywizacja i integracja mieszkańców obszaru LGD				
Przedsięwzięcia	Formy realizacji przedsięwzięcia	Źródła finansowania	Wskaźniki produktu	Wskaźniki rezultatu
P.4.1 Aktywizacja społeczności na rzecz rozwoju lokalnego i wzmocnienie potencjału organizacji pozarządowych	Konkurs	EFS+	Wp. 4.1.1 Liczba inicjatyw w zakresie aktywizacji społeczności na rzecz rozwoju lokalnego [SZT.]	FEW4I-R1 Liczba gmin, które zostały objęte inicjatywą w zakresie aktywizacji społeczności na rzecz rozwoju lokalnego [SZT.]

Rozdział VII

Sposób wyboru i oceny operacji oraz sposób ustanowienia kryteriów wyboru

Sposób wyboru i oceny operacji, sposób ustanawiania kryteriów wyboru oraz rola poszczególnych organów LGD w tym procesie będzie zgodny z przyjętymi wytycznymi szczegółowymi dotyczącymi udzielania wsparcia w ramach Planu Strategicznego dla Wspólnej Polityki Rolnej (PS WPR) dla interwencji I.13.1 LEADER w zakresie komponentu Wdrażanie strategii rozwoju lokalnego kierowanego przez społeczność.

7.1 Ogólna charakterystyka wewnętrznej organizacji pracy LGD (przyjęte rozwiązania formalno-instytucjonalne, sposób powstawania procedur, ich cele i założenia)

Stowarzyszenie „Unia Nadwarciańska” jest dobrowolnym, samorządnym i trwałym zrzeszeniem osób fizycznych i prawnych o celach niezarobkowych, działającym jako lokalna grupa działania. Podstawy prawne działania Stowarzyszenia określone zostały w §1 ust. 1 Statutu Stowarzyszenia (aktualizacja z dnia 17.04.2023 r.). **Podstawy prawne działania Stowarzyszenia określone są w przepisach krajowych dotyczącymi RLKS.**

LGD – Stowarzyszenie „Unia Nadwarciańska” w swej strukturze ma wydzielony organ decyzyjny – Radę, do którego wyłącznej kompetencji należy wybór operacji, które mają być finansowane w ramach lokalnej strategii rozwoju, zgodny z przepisami krajowymi dotyczącymi RLKS. Skład Rady, zasady wyboru członków, zakres kompetencji reguluje statut stowarzyszenia, a wszelkie uregulowania dotyczące sposobu funkcjonowania Rady określa Regulamin Pracy Rady przyjęty przez Walne Zebranie Członków Stowarzyszenia.

Członków Rady, w tym Przewodniczącego i Wiceprzewodniczącego Rady, wybiera Walne Zebranie Członków spośród uczestników Walnego Zebrania Członków, z zachowaniem zasady, że żadna grupa interesu nie kontroluje procesu podejmowania decyzji oraz zgodnie z opracowanymi niedyskryminującymi i przejrzystymi procedurami wyboru oraz obiektywnymi kryteriami wyboru operacji, które pozwolą uniknąć konfliktów interesów

i zagwarantują, że co najmniej 50% głosów w decyzjach dotyczących wyboru pochodzi od partnerów niebędących instytucjami publicznymi i umożliwiają wybór w drodze procedury pisemnej. W skład Rady wchodzi przedstawiciele lokalnych grup interesów społeczno-gospodarczych, reprezentujący interesy sektorów: publicznego, społecznego i gospodarczego.

Radę, w realizacji zadań związanych z oceną i wyborem operacji, wspiera Zarząd i biuro LGD, odpowiadające za przygotowanie naborów wniosków oraz ich monitorowanie ich realizacji oraz rozliczenia po wyborze dokonany przez Radę. Biuro LGD pod nadzorem Zarządu LGD dba o należyte przygotowanie wniosków o przyznanie pomocy w ramach LSR, dlatego przed każdym naborem wniosków jest prowadzona szeroka działalność informacyjna, szkoleniowa i doradcza, zarówno grupowa, jak i indywidualna.

Postępowanie poszczególnych organów i biura LGD – Stowarzyszenia „Unia Nadwarciańska” w procesie naboru, oceny i wyboru wniosków składanych przez podmioty inne niż LGD

Procedura naboru wniosków o pomoc na realizację projektów w ramach inicjatywy Leader będzie prowadzona przez biuro LGD zgodnie z przyjętymi kryteriami. Procedury wyboru projektów będą udostępniane do publicznej wiadomości – zamieszczone na stronie internetowej LGD.

Tabela 25: Podmioty biorące udział w postępowaniu konkursowym

Podmioty biorące udział w etapie	Przydzielone zadania
Ogłoszenie o konkursie	
Zarząd Stowarzyszenia	Przygotowanie stosownych uchwał dot. ogłoszenia o konkursie
Instytucja Wdrażająca	Podjęcie decyzji w sprawie ogłoszenia konkursu
Biuro LGD	Przekazanie informacji do publicznej wiadomości
Rozpoczęcie naboru	
Biuro LGD	Przyjmowanie wniosków (biuro LGD)
	Doradztwo dla beneficjentów przy wypełnianiu wniosków
	Weryfikacja wstępna przy składaniu dokumentacji
Zakończenie naboru	
Biuro LGD	Przygotowanie informacji o zakończonym konkursie (łącznie liczba złożonych projektów, łączna kwota całkowita wnioskowanych środków wynikająca ze złożonych projektów, pula środków przeznaczona na dofinansowanie konkursu) oraz terminie posiedzenia Rady Stowarzyszenia
	Przygotowanie/potwierdzenie przyjęcia wniosku o zarejestrowaniu wniosku
	Przygotowanie kopii dokumentacji oraz deklaracji bezstronności i poufności
	Przygotowanie informacji dla organu decyzyjnego w ramach zgodności z LSR oraz punktacji dla kryteriów zerojedynkowych
Posiedzenie Rady	
Rada Stowarzyszenia	Podpisanie deklaracji bezstronności
	Ocena zgodności projektu z celami Lokalnej Strategii Rozwoju
	Ocena projektu pod względem lokalnych kryteriów wyboru
	Podjęcie uchwały dotyczącej listy ocenionych projektów w ramach konkursu
Tryb odwoławczy	
Biuro LGD	Przekazanie pisemnej informacji wnioskodawcom o: - zgodności/ niezgodności projektu z LSR; - liczbie uzyskanych punktów lub miejscu na liście ocenionych projektów; - możliwości złożenia odwołania od wyników oceny.
	Przyjęcie odwołania od decyzji Rady
	Przekazanie wyników rozpatrzenia odwołania od decyzji Rady
Rada	Rozpatrzenie odwołania.
Ogłoszenie wyników konkursu	
Rada Stowarzyszenia	Sporządzenie w formie uchwały list po rozpatrzeniu odwołań: - projektów, które zostały wybrane, ustalając ich kolejność wg liczby uzyskanych punktów w ramach oceny spełnienia kryteriów wyboru projektów. Pomoc na projekty przysługuje wg kolejności na liście; - projektów, które nie zostały wybrane.
Biuro LGD	Przekazanie list do publicznej wiadomości.
Biuro LGD	Pisemne poinformowanie wnioskodawców o: - wybraniu projektu lub jego niewybraniu, wskazując przyczyny niewybrania; - liczbie uzyskanych punktów w ramach oceny projektów pod względem spełnienia kryteriów wyboru projektów lub miejscu na liście projektów, które zostały wybrane.
Zarząd Stowarzyszenia	Przekazanie list operacji wybranych i niewybranych, uchwał Rady oraz wniosków do Instytucji Wdrażającej
Instytucja Wdrażająca	Podjęcie decyzji w sprawie zawarcia umów z beneficjentami na podstawie wyników konkursów

Członkowie Rady po zapoznaniu się ze wstępnymi informacjami dotyczącymi zgłoszonych w konkursie projektów podpisują tzw. deklaracje bezstronności przygotowane wcześniej przez Biuro LGD. W przypadku niepodpisania deklaracji przez członka Rady, członek Rady nie bierze udziału w dalszej ocenie projektu.

Protokoły z posiedzeń Rady dotyczących oceny i wyboru operacji zawierających informacje o wyłączeniach z procesu decyzyjnego, ze wskazaniem, których wniosków wyłączenie dotyczy, będą zamieszczane na stronie internetowej LGD Stowarzyszenia „Unia Nadwarciańska” lub za pośrednictwem platformy obsługi projektów. Na posiedzeniu członkowie Rady dokonują oceny w sprawie zgodności operacji z celami LSR i według lokalnych

kryteriów wyboru w trybie określonym w Regulaminie Rady. Biuro LGD informuje pisemnie każdego wnioskodawcę o zgodności projektu z LSR albo jego niezgodności z LSR – wskazując przyczyny niezgodności, liczbie uzyskanych punktów w ramach tej oceny lub miejscu na liście ocenionych projektów oraz o możliwości złożenia odwołania od wyników oceny zgodnie z procedurą określoną w LSR.

Rada sporządza w formie uchwały listę projektów, które zostały wybrane, ustalając ich kolejność wg liczby uzyskanych punktów w ramach oceny spełnienia kryteriów wyboru projektów oraz listę projektów, które nie zostały wybrane – uwzględniając wyniki oceny projektów dokonanej na skutek złożonych odwołań.

Ponadto Biuro LGD pisemnie informuje wnioskodawców o wyniku postępowania.

Zarząd Stowarzyszenia przekazuje listę wybranych i niewybranych projektów oraz uchwały dotyczące poszczególnych wniosków oraz wnioski do właściwej instytucji wdrażającej.

Tryb odwoławczy określony jest szczegółowo w Procedurach. Zgodnie z Procedurami, każdy wnioskodawca ma prawo do odwołania się od decyzji Rady. Odwołanie/protest składa się w siedzibie Biura LGD, wnosząc je do Rady. Odwołanie może zostać złożone tylko jeden raz. Wnioskodawcy przysługuje prawo wglądu do protokołu oceny w siedzibie Biura LGD. Każde odwołanie beneficjenta musi być szczegółowo uzasadnione. W momencie rozpatrywania odwołania od decyzji Rada będzie rozpatrywała odwołanie na podstawie kryteriów obowiązujących w danym konkursie i tylko w tych jego elementach, których dotyczy będzie uzasadnienie podane w odwołaniu.

7.2 Sposób ustanawiania i zmiany kryteriów wyboru zgodnie z wymogami określonymi dla programów

Opracowane kryteria będą mierzalne, będą miały charakter oceny wagowo-punktowej, będą posiadać odpowiednią metodologię wyliczenia, a także zawierać szczegółowy opis wyjaśniający sposób oceny, wskazujący wymagania konieczne do spełnienia danego kryterium.

Proponowane rozwiązania będą zgodne z wymogami określonymi w przepisach PS WPR i FEW 2021-2027. Określone kryteria będą posiadać opisy (definicje/ wyjaśnienia) oraz przypisane wagi, aby zapewnić przejrzystość ich przyznawania. Wagi stanowią mnożnik dla możliwych do otrzymania punktów, który w ostateczności decyduje o istotności danego kryterium. Waga dla każdego z kryterium została określona tak, aby projekty wybrane do realizacji w ramach danego przedsięwzięcia najefektywniej realizowały LSR.

Dla zapewnienia społecznej akceptacji kryteriów, zostaną one opracowane i zaakceptowane przy udziale społeczności lokalnej w ramach realizacji planu włączenia społeczności lokalnej w proces wdrażania LSR. Przewidziano również, w okresie wdrażania ich modyfikację, jako element partycypacyjnego zarządzania procesem wdrażania LSR (np. na uargumentowany wniosek interesariuszy). Ponadto LGD – Stowarzyszenie „Unia Nadwarciańska” zakłada monitorowanie poziomu akceptacji kryteriów wyboru operacji, a także czynny udział społeczności lokalnej w aktualizacji i zmianie kryteriów.

Zadaniem kryteriów jest w pierwszej kolejności zweryfikowanie, czy wniosek został ważnie złożony i czy zakres tematyczny operacji zgodny jest z zakresem interwencji przewidzianych w LSR oraz przepisów obowiązujących dla RLKS. Ta grupa kryteriów dotyczy poprawności formalnej wniosków i obejmuje zagadnienia związane z: terminowością, kompletnością i adekwatnością zgłaszanych operacji. Wnioski, które przeszły ocenę formalną będą podlegały ocenie lokalnych kryteriów wyboru operacji wszystkim pod kątem spójności proponowanego projektu z zapisami zawartymi w Lokalnej Strategii Rozwoju.

Zgodnie z zapisami PS WPR zakłada się zastosowanie kryteriów premiujących w szczególności operacji:

- **objęte oddolnymi koncepcjami inteligentnych wsi;**
- **partnerskich i / lub realizowane w partnerstwie (np. współpraca różnych grup interesów, sektorów i inne);**
- **innowacyjnych, czyli takich które zakładają wdrożenie rozwiązań innowacyjnych, prowadzących do zastosowania nowoczesnych technologii, w tym technologii cyfrowych;**

- realizowanych przed podmioty z obszaru LGD Stowarzyszenia „Unia Nadwarciańska”.

Zmiana kryteriów

Zgodnie ze statutem Stowarzyszenia „Unia Nadwarciańska” prawo uchwalania lokalnych kryteriów wyboru operacji do finansowania jest wyłączną kompetencją Walnego Zebrania Członków. Statut wskazuje Radę jako organ, który ma prawo występowania z inicjatywą w sprawie zmiany lokalnych kryteriów wyboru operacji. To rozwiązanie zostało przyjęte jako wynik przekonania członków stowarzyszenia, że Rada będzie organem mającym największą i stale aktualizowaną wiedzę o wnioskach składanych za pośrednictwem Stowarzyszenia (Rada na bieżąco weryfikuje adekwatność przyjętych kryteriów oraz ich skuteczność jako instrumentu pozwalającego wybrać operacje najlepiej przyczyniające się do rozwoju obszaru. Rada ma także stały kontakt z wnioskodawcami i z tego powodu ma dobre rozeznanie odnośnie opinii różnych środowisk lokalnych na temat stosowanych kryteriów wyboru operacji).

Przesłanki do ewentualnej zmiany kryteriów wyboru mogą być następujące:

- na wniosek co najmniej połowy członków Rady LGD;
- w ramach ewaluacji rocznej, na podstawie raportu cząstkowego zawierającego wnioski i rekomendacje dotyczące lokalnych kryteriów wyboru, jeżeli Zarząd LGD, po weryfikacji w/w przesłanek, uzna je za zasadne.

Jeżeli Rada po weryfikacji w/w przesłanek uzna, że przyjęte przez Stowarzyszenie kryteria wyboru operacji nie spełniają oczekiwań i należy je zmodyfikować, zgłasza stosowny wniosek do Zarządu, zawierający propozycję zmian danych kryteriów wyboru wraz z uzasadnieniem, sposób przeprowadzenia konsultacji społecznych określonych w planie komunikacji środków przekazu, określenie powiązania z diagnozą obszaru LSR i określenie wpływu na osiągnięcie zaplanowanych w LSR wskaźników produktu, rezultatu i oddziaływania.

Do wniosku w zakresie dokonania zmiany kryteriów wnioskodawca załącza propozycje kryteriów z uzasadnieniem. Kryteria wyboru operacji zaproponowane we wniosku, przed posiedzeniem, na którym są przyjmowane, poddawane są konsultacjom na forum Zarządu, z członkami Rady oraz ze społecznością lokalną. Po przeprowadzonych konsultacjach społecznych, Zarząd jest zobowiązany przygotować projekt uchwały wraz z jej uzasadnieniem, a następnie wystąpić z wnioskiem do instytucji wdrażającej o wyrażenie zgody na zmianę kryteriów wyboru operacji. Po konsultacji i uzyskaniu zgody instytucji wdrażającej Zarząd zwołuje Walne Zebranie Członków, które po przedstawieniu sprawy i dyskusji przeprowadza głosowanie nad wniesioną uchwałą.

Lokalna Grupa Działania – Stowarzyszenie „Unia Nadwarciańska” oświadcza, że projekty wskazane w LSR będą wybierane zgodnie z zasadami i warunkami obowiązującymi dla EFS+ i EFRR, a także, iż promowane będą projekty wpisujące się w inicjatywę Nowy Europejski Bauhaus.

7.3 Innowacyjność w kryteriach wyboru operacji

Innowacyjność w LSR znalazła swoje odzwierciedlenie w opisach przedsięwzięć. LGD – Stowarzyszenie „Unia Nadwarciańska” wskazała także, że będzie premiować (w kryteriach wyboru projektów) projekty innowacyjne, czyli takie, które zakładają wdrożenie rozwiązań innowacyjnych, prowadzących do zastosowania nowoczesnych technologii, w tym technologii cyfrowych.

Premiowanie działalności gospodarczych (nowych i rozwijanych) wykorzystujących innowacyjne rozwiązania, w tym nowoczesne technologie (m.in. technologie cyfrowe) (C.1), premiowanie innowacyjnych rozwiązań technologii cyfrowych w koncepcjach *smart village* (C.1) oraz w operacjach w zakresie małej infrastruktury publicznej (C.1) oraz infrastruktury kulturalnej i turystycznej (C.3), a także nacisk na zastosowanie nowoczesnych, innowacyjnych technologii (w tym cyfrowych) w koncepcjach włączenia społecznego osób w niekorzystnej sytuacji

(C.2) opiera się na założeniu, że innowacje są niezwykle istotnym czynnikiem stymulującym wzrost atrakcyjności i konkurencyjności danego obszaru jako miejsca do życia, pracy, nauki i wypoczynku. Przedsiębiorcy i osoby chcące rozpocząć prowadzenie działalności gospodarczej, są coraz bardziej świadomi, że drogą do rozwoju przedsiębiorstwa, a więc i rozwoju społeczności lokalnej, a w konsekwencji całej gospodarki, jest z jednej strony sięganie po nowe technologie, lecz także nowatorskie myślenie i działanie. Premiując operacje połączone z zastosowaniem nowoczesnych technologii, w tym technologii cyfrowych LGD – Stowarzyszenie „Unia Nadwarciańska” próbuje łagodzić działanie zdefiniowanych barier i hamulców w rozpowszechnianiu innowacji. LGD podkreślać będzie, że znaczenie innowacji w biznesie przejawia się także w tym, że stanowią one katalizator innowacji w innych sektorach: publicznym, naukowym i pozarządowym – taki jest spodziewany wpływ zastosowanych innowacji na rozwój obszaru wdrażania LSR. Premiowanie operacji wykorzystujących nowoczesne technologie bezpośrednio przełoży się więc na poprawę pozycji konkurencyjnej obszaru LGD – Stowarzyszenia Unia Nadwarciańska oraz sytuacji społecznej na tym obszarze.

7.4 Projekty grantowe i koncepcje inteligentnych wsi, operacje własne i operacje realizowane w partnerstwie

Projekty grantowe i koncepcje inteligentnych wsi, operacje własne i operacje realizowane w partnerstwie będą zgodne z przyjętymi wytycznymi szczegółowymi dotyczącymi udzielania wsparcia w ramach Planu Strategicznego dla Wspólnej Polityki Rolnej (PS WPR) dla interwencji I.13.1 LEADER w zakresie komponentu Wdrażanie strategii rozwoju lokalnego kierowanego przez społeczność.

Projekt grantowy

Projekt grantowy składa się z zadań podobnych lub kilku zadań komplementarnych składających się na jedną spójną operację. Kosztami kwalifikowalnymi projektu grantowego są granty, tj. środki finansowe przeznaczone na realizację danego zadania powierzonego do realizacji grantobiorcy. Do wyboru grantobiorców do realizacji zadań w ramach projektu grantowego LGD stosuje określoną przez siebie procedurę. LGD – Stowarzyszenie „Unia Nadwarciańska” będzie realizować projekty grantowe w następujących przedsięwzięciach:

- PS WPR:

- przedsięwzięcie 1.2 Innowacje w planowaniu rozwoju: opracowanie oddolnych koncepcji rozwoju, w tym z wykorzystaniem nowoczesnych technologii: koncepcje *smart village*,
- przedsięwzięcie 2.1 Włączenie społeczne osób w niekorzystnej sytuacji oraz integracja społeczna poprzez działania kulturalne, społeczne, rekreacyjne i integracyjne,
- przedsięwzięcie 2.2 Aktywizacja kobiet oraz zwiększenie ich udziału w życiu lokalnej społeczności poprzez działania kulturalne, społeczne, rekreacyjne i integracyjne.

Koncepcje inteligentnych wsi

Koncepcje inteligentnych wsi zawierać będą treści wymagane w Programie Strategicznym dla Wspólnej Polityki Rolnej 2023-2027. Zakres wsparcia koncepcji inteligentnej wsi będzie dostosowany do potrzeb zdiagnozowanych w LSR i obejmować wsparcie operacji realizowanych przez beneficjentów w ramach oddolnych koncepcji inteligentnych wsi, obejmujących obszary wiejskie oraz mających na celu wypracowanie efektywnych i niestandardowych rozwiązań miejscowych problemów dzięki innowacyjnemu podejściu.

Realizacja koncepcji *smart village* jest szansą na efektywniejszą realizację celów zrównoważonego rozwoju, ale też zmniejszanie dysproporcji w wymiarze społecznym i ekonomicznym pomiędzy wsią a miastem. Lokalna Grupa Działania – Stowarzyszenie „Unia Nadwarciańska” wspierać będzie (granty) opracowanie koncepcji *smart village*, których nieodłącznymi elementami będzie koncentracja na lokalnych potrzebach, poprawa jakości życia poprzez lepszy dostęp do usług i infrastruktury (społecznej, technicznej i transportowej), a także tworzenie bardziej odpornych struktur społecznych przy wykorzystaniu dostępnych i adekwatnych narzędzi (również komunikacyjno-cyfrowych). Programując ten rozwój LGD będzie zachęcać lokalne społeczności do poszukiwania

i wypracowywania rozwiązań środowiskowych, infrastrukturalnych, technologicznych i społecznych, tak by maksymalnie wykorzystać lokalne zasoby.

Rozwiązania zawarte w koncepcjach *smart village* będą:

- a) uwzględnić użycie technologii cyfrowych i telekomunikacyjnych lub lepsze wykorzystanie wiedzy,
- b) wykazywać korzyść dla lokalnej społeczności, m.in. w zakresie poprawy jakości życia, rozwój społeczny, podniesienia jakości usług lokalnych lub bezpieczeństwa, poszanowania środowiska i klimatu, problemów dotyczących starzejącego się społeczeństwa, wyludnienia, niewystarczającej ilości miejsc pracy; budowanie, wzmacnianie i wykorzystywanie istniejących relacji; budowanie powiązań wsi z małymi miejscowościami i dużymi miastami oraz integrację pomiędzy miejscowościami; wspieranie transformacji cyfrowej na wsi, niwelowanie przepaści cyfrowej; podniesienia jakości infrastruktury publicznej.

Operacje własne LGD

LGD – Stowarzyszenie „Unia Nadwarciańska” przewiduje możliwość realizowania operacji własnych w następujących przedsięwzięciach:

- PS WPR:

- przedsięwzięcie 1.3 Rozwój małej infrastruktury publicznej na obszarach wiejskich.

Projekty partnerskie i operacje realizowane w partnerstwie

Operacje realizowane w partnerstwie na obszarze objętym jedną LSR oraz projekty partnerskie (realizowana przez co najmniej dwa podmioty, w tym co najmniej jeden podmiot spoza obszaru objętego daną LSR) będą wybierane w ramach konkursów w ramach wdrażania LSR, a więc stosowane będą te same kryteria selekcji z dodatkową preferencją dla operacji realizowanych w partnerstwie / projektów partnerskich.

i wypracowywania rozwiązań środowiskowych, infrastrukturalnych, technologicznych i społecznych, tak by maksymalnie wykorzystać lokalne zasoby.

Rozwiązania zawarte w koncepcjach *smart village* będą:

- a) uwzględniać użycie technologii cyfrowych i telekomunikacyjnych lub lepsze wykorzystanie wiedzy,
- b) wykazywać korzyść dla lokalnej społeczności, m.in. w zakresie poprawy jakości życia, rozwój społeczny, podniesienia jakości usług lokalnych lub bezpieczeństwa, poszanowania środowiska i klimatu, problemów dotyczących starzejącego się społeczeństwa, wyludnienia, niewystarczającej ilości miejsc pracy; budowanie, wzmacnianie i wykorzystywanie istniejących relacji; budowanie powiązań wsi z małymi miejscowościami i dużymi miastami oraz integrację pomiędzy miejscowościami; wspieranie transformacji cyfrowej na wsi, niwelowanie przepaści cyfrowej; podniesienia jakości infrastruktury publicznej.

Operacje własne LGD

LGD – Stowarzyszenie „Unia Nadwarciańska” przewiduje możliwość realizowania operacji własnych w następujących przedsięwzięciach:

- PS WPR:

- przedsięwzięcie 1.3 Rozwój małej infrastruktury publicznej na obszarach wiejskich.

Projekty partnerskie i operacje realizowane w partnerstwie

Operacje realizowane w partnerstwie na obszarze objętym jedną LSR oraz projekty partnerskie (realizowana przez co najmniej dwa podmioty, w tym co najmniej jeden podmiot spoza obszaru objętego daną LSR) będą wybierane w ramach konkursów w ramach wdrażania LSR, a więc stosowane będą te same kryteria selekcji z dodatkową preferencją dla operacji realizowanych w partnerstwie / projektów partnerskich.

Rozdział VIII

Plan działania

8.1 Charakterystyka przyjętego harmonogramu osiągnięcia poszczególnych celów i wskaźników, wskazująca czas realizacji kluczowych efektów wdrażania LSR. Wyszczególnienie kamieni milowych realizacji LSR

Plan działania, zgodnie z wzorem określonym w załączniku nr 3 do Regulaminu konkursu, określony został w systemie jednorocznym. Wyznaczono 6 okresów realizacji LSR. Najwięcej zadań zaplanowano do realizacji w latach 2026, 2027 i 2028. W tych właśnie okresach osiągniętych zostanie najwięcej wskaźników.

Przyjęty *Plan działania* opracowany został na podstawie informacji uzyskanych w procesie konsultacji społecznych projektu LSR o gotowości poszczególnych wnioskodawców do realizacji operacji, w tym przedsięwzięć inwestycyjnych oraz zgodnie z wiedzą o ich oczekiwaniach co do terminu ogłaszania poszczególnych naborów oraz okresu realizacji operacji.

Do 30 czerwca 2026 r. wsparcie na wdrażanie LSR w ramach PS WPR zostanie udzielone w wysokości odpowiadającej min. 40% wartości określonej w § 5 ust. 2 pkt 1 Regulaminu. Do 31 grudnia 2027 r. wsparcie na wdrażanie LSR w ramach PS WPR zostanie udzielone w wysokości odpowiadającej 80% wartości określonej w § 5 ust. 2 pkt 1 Regulaminu.

Szczegółowy harmonogram osiągnięcia celów i wskaźników oraz wskazujący czas realizacji kluczowych efektów wdrażania znajduje się w załączniku nr 2 do LSR.

LGD będzie dysponować środkami na zarządzanie LSR i animację.

Rozdział IX

Plan finansowy LSR

9.1 Opis źródeł, z których planuje się finansowanie działalności LGD

Zgodnie z art. 32 ust. 1 rozporządzenia UE nr 1303/2013 rozwój lokalny kierowany przez społeczność (RLKS) jest wspierany ze środków EFRROW, w ramach inicjatywy LEADER. RLKS może być wspierany ze środków EFRR, EFS lub EFMR, zwanych łącznie właściwymi EFSI. W myśl art. 32 ust. 2 lit. a i c rozporządzenia UE nr 1303/2013 RLKS jest kierowany przez LGD i prowadzony na podstawie LSR.

Stowarzyszenie „Unia Nadwarciańska” realizuje Lokalną Strategię Rozwoju w oparciu o trzy fundusze w ramach EFSI, tj. EFRROW i EFS+ i EFRR. Maksymalne kwoty środków działania LEADER w ramach PROW 2023-2027 przewidzianych w poszczególnych LSR na wsparcie operacji realizowanych w ramach LSR są uzależnione od liczby ludności wiejskiej zamieszkałej na obszarze objętym LSR, a w przypadku LGD Stowarzyszenie „Unia Nadwarciańska” wynosi to 2 250 000 EURO. Środki z tych funduszy zostaną wykorzystane w ramach dwóch komponentów - wdrażanie LSR oraz zarządzanie LSR.

W ramach komponentu „Wdrażanie LSR” wsparcie udzielane będzie w zakresie konkursów, w tym konkursu na projekty partnerskie, projektów własnych oraz projektów grantowych.

W ramach komponentu „Zarządzanie LSR” wsparcie będzie udzielane w zakresie zarządzania i animacji.

Szczegółowy budżet został wykazany jako załącznik nr 3 do LSR.

Rozdział X

Monitoring i ewaluacja

Monitoring

Celem prowadzonego monitoringu strategii będzie proces systematycznego zbierania i analizowania informacji ilościowych i jakościowych na temat funkcjonowania LGD – Stowarzyszenia „Unia Nadwarciańska”, oraz analiza stanu wdrażania strategii w aspekcie finansowym i rzeczowym, aby móc uzyskać informacje zwrotne na temat skuteczności i wydajności wdrażanej LSR, a także oceny zgodności realizacji operacji z wcześniej określonymi celami. Monitoring pozwoli zatem na bieżące śledzenie i ostrzeganie, jak kształtują się aktualne postępy we wdrażaniu strategii oraz będzie ukazywał, czy zakładane rezultaty są osiąmane zgodnie z harmonogramem.

Czas prowadzenia monitoringu: system monitoringu został zbudowany wokół celów szczegółowych strategii – logicznie powiązanych z podejmowanymi działaniami w ramach zaplanowanych przedsięwzięć i zaangażowanymi środkami, a pośrednio z osiąganymi rezultatami w układzie przyczynowo-skutkowym. Monitoring realizacji Lokalnej Strategii Rozwoju LGD – Stowarzyszenia „Unia Nadwarciańska” stanowi równoległy do jej wdrażania, ciągły i rutynowy proces wymagający zbierania i analizy danych oraz raportowania wyników w określonych przedziałach czasowych.

Proces monitoringu obejmować będzie monitorowanie rzeczowej realizacji LSR (analiza stopnia osiągnięcia mierzalnych i weryfikowalnych wskaźników wykonalności celów strategii).

Sposób pozyskiwania danych: monitorowanie operacyjne na podstawie bezpośrednich rozmów z beneficjentami, ankiet i wizji lokalnych na miejscu realizacji operacji, wykorzystywanie partycypacyjnych metod ewaluacji (tj. angażowanie społeczności lokalnej w proces ewaluacji) oraz monitorowanie wydatkowania środków na poszczególne operacje i działania własne LGD. Podmiotem zaangażowanym w proces monitoringu będzie Biuro LGD, łącznie z pracownikami oraz Zarząd LGD.

Ewaluacja

Ewaluacja będzie przeprowadzana w I kwartale roku następującego po roku ocenianym (**czas pomiaru: I etap: do 2026 roku, kolejne: I kwartał roku następującego po roku ocenianym – zgodnie z harmonogramem osiągnięcia wskaźników produktu i rezultatu**) i będzie miała za zadanie określić poziom zrealizowania założonych celów i wskaźników (produktu i rezultatu), poziom wykonania budżetu, prawidłowość procesu wyboru operacji oraz zgodności operacji z kryteriami. Raporty ewaluacyjne będą podawane do publicznej wiadomości.

Ewaluacji podlegać będą następujące elementy wdrażania LSR:

- a) cele i wskaźniki określone w LSR;
Ewaluacja własna Lokalnej Strategii Rozwoju LGD – Stowarzyszenia „Unia Nadwarciańska” będzie opierać się przede wszystkim na założonych do osiągnięcia w kolejnych latach wartościach wskaźników produktu i rezultatu – wskaźniki produktu i rezultatu dla poszczególnych przedsięwzięć zostały zestawione w LSR;
- b) realizowane operacje – stopień realizacji wybranych do dofinansowania operacji, opis efektów, wpływ zrealizowanych przedsięwzięć na osiągnięcie celów LSR;
- c) budżet – trafność, efektywność i użyteczność wykorzystania budżetu na poszczególne formy wsparcia;

d) kryteria i procedury wyboru operacji – zasadność i skuteczność kryteriów i procedur wyboru operacji, opinia społeczności lokalnej na temat wdrażania LSR i realizowanych operacji.

Sposób pozyskania danych: sprawozdania z realizacji operacji (druki LGD), listy obecności, zdjęcia z realizacji operacji, inwestycji, wizyty na miejscu, rozmowy z beneficjentami, analiza ankiet.

Kryteria ewaluacji: trafność, efektywność, skuteczność, użyteczność, trwałość.

Organem odpowiedzialnym za przeprowadzenie ewaluacji będzie Zarząd Stowarzyszenia. Część skomplikowanych zadań związanych z przygotowaniem raportu, Zarząd może zlecić ekspertom zewnętrznym. W raporcie przedstawianym Walnemu Zebraniu Członków Stowarzyszenia powinny znaleźć się następujące informacje:

- wykaz projektów i działań zrealizowanych w danym roku lub od momentu przeprowadzenia ostatniej ewaluacji własnej;
- opis efektów bezpośrednich realizacji projektów i działań i porównanie ich ze wskaźnikami produktu i rezultatu;
- analizę dotyczącą wpływu przedsięwzięć na realizację celów strategicznych i operacyjnych LSR;
- informacje na temat opóźnień lub innych nieprawidłowości w realizacji harmonogramu ogłaszania konkursów i wdrażania projektów.

Sposób wykorzystania wyników z ewaluacji i analizy danych monitoringowych

Pozyskane dane z ewaluacji oraz monitoringu przeprowadzanego w LGD będą wykorzystywane do aktualizacji LSR, procedur lub zmiany funkcjonowania poszczególnych organów LGD oraz Biura. W przypadku wykrycia problemów w związku z wdrażaniem LSR, LGD opracuje i wdroży program naprawczy. Wyniki działań oraz przeprowadzanych badań będą publikowane na stronie internetowej LGD. Powyższe działania pozwolą na stałe podnoszenie jakości usług i stosowanych procedur oraz dokonania oceny prawidłowości realizacji LSR.

Wykaz literatury:

Strategia Rozwoju Województwa Wielkopolskiego do 2030 roku

Strategia Rozwoju Ponadlokalnego Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Gniezna (projekt z dnia 28.04.2023 r.)

Śleszyński P., Komornicki T., Klasyfikacja funkcjonalna gmin Polski na potrzeby monitoringu planowania przestrzennego, Przegląd Geograficzny, 2016

Załączniki:

Załącznik nr 1 Cele i przedsięwzięcia

Załącznik nr 2 Plan działania – wskazujący harmonogram osiągnięcia poszczególnych wskaźników produktu

Załącznik nr 3 Budżet LSR

Załącznik nr 4 Plan wykorzystania budżetu LSR

Cele i przedsięwzięcia

Budżet (w EUR)	Przedsięwzięcia w ramach C.1: Zwiększenie konkurencyjności obszaru LGD – Stowarzyszenia „Unia Nadwarciańska” w oparciu o innowacyjny rozwój gospodarczy, wykorzystanie nowoczesnych technologii, włączenie społeczności w proces zarządzania strategicznego oraz poprawę dostępu do wysokiej jakości przestrzeni publicznej	Grupy docelowe	Sposób realizacji przedsięwzięcia
210 000	P.1.1 Podejmowanie i rozwijanie działalności gospodarczej, w tym działalności związanych z nowoczesnymi technologiami	<ul style="list-style-type: none"> mieszkańcy obszaru LGD – Stowarzyszenia „Unia Nadwarciańska” – osoby fizyczne; podmioty prowadzące działalność gospodarczą na obszarze LGD – Stowarzyszenia „Unia Nadwarciańska”; 	Konkurs PS WPR
10 000	P.1.2 Innowacje w planowaniu rozwoju: opracowanie oddolnych koncepcji rozwoju, w tym z wykorzystaniem nowoczesnych technologii: koncepcje <i>smart village</i>	<ul style="list-style-type: none"> mieszkańcy obszaru LGD – Stowarzyszenia „Unia Nadwarciańska”; organizacje pozarządowe; jednostki pomocnicze JST; 	Projekt grantowy PS WPR
1 928 700	P.1.3 Rozwój i zwiększenie dostępu do małej infrastruktury publicznej na obszarach wiejskich	<ul style="list-style-type: none"> mieszkańcy obszaru LGD – Stowarzyszenia „Unia Nadwarciańska”; organizacje pozarządowe; turyści odwiedzający obszar LGD – Stowarzyszenia „Unia Nadwarciańska”; jednostki samorządu terytorialnego i ich jednostki organizacyjne. 	Konkurs/ Operacja własna PS WPR
Budżet (w EUR)	Przedsięwzięcia w ramach C.2: Rozwój kapitału społecznego na obszarze LGD – Stowarzyszenie „Unia Nadwarciańska”	Grupy docelowe	Sposób realizacji przedsięwzięcia

71 300	P.2.1 Włączenie społeczne osób w niekorzystnej sytuacji oraz integracja społeczna poprzez działania kulturalne, społeczne, rekreacyjne i integracyjne	<ul style="list-style-type: none"> mieszkańcy obszaru LGD – Stowarzyszenia „Unia Nadwarciańska”; organizacje pozarządowe. 	Projekt grantowy PS WPR
30 000	P.2.2 Aktywizacja kobiet oraz zwiększenie ich udziału w życiu lokalnej społeczności poprzez działania kulturalne, społeczne, rekreacyjne i integracyjne	<ul style="list-style-type: none"> mieszkańki obszaru LGD – Stowarzyszenia „Unia Nadwarciańska”; organizacje pozarządowe. 	Projekt grantowy PS WPR
Budżet (w EUR)	Przedsięwzięcia w ramach C.3: Odnowa i rozwój wsi poprzez inwestycje w infrastrukturę kulturalną i turystyczną, dbałość o środowisko przyrodnicze oraz zastosowanie nowoczesnych technologii	Grupy docelowe	Sposób realizacji przedsięwzięcia
577 000,00	P.3.1 Przedsięwzięcia dotyczące dziedzictwa kulturalnego i wysokiej jakości infrastruktury kulturalnej i turystycznej (w tym opartej na technologiach cyfrowych)	<ul style="list-style-type: none"> mieszkańcy obszaru LGD – Stowarzyszenia „Unia Nadwarciańska”; organizacje pozarządowe; turyści odwiedzający obszar LGD – Stowarzyszenia „Unia Nadwarciańska”; jednostki samorządu terytorialnego i ich jednostki organizacyjne. 	Konkurs EFRR

Budżet (w EUR)	Przedsięwzięcia w ramach celu C.4: Włączenie społeczne, aktywizacja i integracja mieszkańców obszaru LGD	Grupy docelowe	Sposób realizacji przedsięwzięcia
865 000,00	P.4.1 Aktywizacja społeczności na rzecz rozwoju lokalnego i wzmocnienie potencjału organizacji pozarządowych	<ul style="list-style-type: none"> mieszkańcy obszaru LGD – Stowarzyszenia „Unia Nadwarciańska” – osoby zagrożone wykluczeniem społecznym; organizacje pozarządowe; jednostki samorządu terytorialnego i ich jednostki organizacyjne. 	Konkurs EFS+

CEL	lata	do 31.12.2024		do 31.12.2025		do 31.12.2026		do 31.12.2027		do 31.12.2028		do 31.12.2029		Program
	Nazwa wskaźnika	Wartość z jednostką miary	% realizacji wskaźnika następująco	Wartość z jednostką miary	% realizacji wskaźnika następująco	Wartość z jednostką miary	% realizacji wskaźnika następująco	Wartość z jednostką miary	% realizacji wskaźnika następująco	Wartość z jednostką miary	% realizacji wskaźnika następująco	Wartość z jednostką miary	% realizacji wskaźnika następująco	
C.1.	Zwiększenie konkurencyjności obszaru LGD – Stowarzyszenia „Unia Nadwarciańska” w oparciu o innowacyjny rozwój gospodarczy, wykorzystanie nowoczesnych technologii, włączenie społeczności w proces zarządzania strategicznego oraz poprawę dostępu do wysokiej jakości przestrzeni publicznej													
Przedsięwzięcie P. 1.1 Podejmowanie i rozwijanie działalności gospodarczej, w tym działalności związanych z nowoczesnymi technologiami	Wp. 1.1.1 Liczba zrealizowanych operacji polegających na wsparciu przedsiębiorczości [LICZBA OPERACJI]	0 szt.	0	0 szt.	0	4 szt.	44,44	4 szt.	88,89	1 szt.	100	0	100	PS WPR
Przedsięwzięcie P. 1.2 Innowacje w planowaniu rozwoju: opracowanie oddolnych koncepcji rozwoju, w tym z wykorzystaniem nowoczesnych technologii: koncepcje smart village	Wp. 1.2.1 Liczba opracowanych strategii inteligentnych wsi [LICZBA STRATEGII]	0 szt.	0	0 szt.	0	4 szt.	44,44	4 szt.	88,89	1	100	0 szt.	100	

Przedsięwzięcie P.1.3 Rozwój i zwiększenie dostępu do małej infrastruktury publicznej na obszarach wiejskich	Wp. 1.3.1 Liczba zrealizowanych operacji w zakresie rozwoju obiektów użyteczności publicznej [SZT.]	0 szt.	0	0 szt.	0	9 szt.	90	1 szt.	100	0 szt.	100	0 szt.	100	
C.2. Rozwój kapitału społecznego na obszarze LGD – Stowarzyszenie „Unia Nadwarciańska”														
Przedsięwzięcie P.2.1 Włączenie społeczne osób w niekorzystnej sytuacji oraz integracja społeczna poprzez działania kulturalne, społeczne, rekreacyjne i integracyjne	Wp. 2.1.1 Liczba zrealizowanych przedsięwzięć w zakresie integracji społecznej [LICZBA PRZEDSIĘWZIĘĆ]	0 szt.	0	0 szt.	0	5 szt.	50	5 szt.	100	0 szt.	100	0 szt.	100	PS WPR
Przedsięwzięcie P.2.2 Aktywizacja kobiet oraz zwiększenie ich udziału w życiu lokalnej społeczności poprzez działania kulturalne, społeczne, rekreacyjne i integracyjne	Wp. 2.2.1 Liczba zrealizowanych przedsięwzięć w zakresie integracji społecznej [LICZBA PRZEDSIĘWZIĘĆ]	0 szt.	0	0 szt.	0	2 szt.	50	2 szt.	100	0 szt.	100	0 szt.	100	
C.3. Odnowa i rozwój wsi poprzez inwestycje w infrastrukturę kulturalną i turystyczną, dbałość o środowisko przyrodnicze oraz zastosowanie nowoczesnych technologii														

Przedsięwzięcie P.3.1 Przedsięwzięcia dotyczące dziedzictwa kulturowego i wysokiej jakości infrastruktury kulturalnej i turystycznej (w tym opartej na technologiach cyfrowych)	Wp. 3.1.1 Liczba obiektów kulturalnych i turystycznych objętych wsparciem [SZT.]	0 szt.	0	0 szt.	0	0 szt.	0	9 szt.	100	0 szt.	100	0 szt.	100	FEW
C.4.	Włączenie społeczne, aktywizacja i integracja mieszkańców obszaru LGD													
Przedsięwzięcie P.4.1 Aktywizacja społeczności na rzecz rozwoju lokalnego i wzmocnienie potencjału organizacji pozarządowych	Wp. 4.1.1 Liczba inicjatyw w zakresie aktywizacji społeczności na rzecz rozwoju lokalnego [SZT.]	0 os.	0	0 szt.	0	0 szt.	0	0 szt.	0	1 szt.	100	0 szt.	100	FEW
Wskaźnik rezultatu W.1.1	R.37 Wzrost gospodarczy i zatrudnienie na obszarach wiejskich: nowe miejsca pracy objęte wsparciem w ramach projektów WPR	0 szt.	-	0 szt.	-	0 szt.	-	0 szt.	-	3 szt.	-	0 szt.	-	PS WPR
Wskaźnik rezultatu W.1.2	R.40 Inteligentna przemiana gospodarki wiejskiej: liczba wspieranych strategii inteligentnych wsi	0 szt.	-	0 szt.	-	0 szt.	-	0 szt.	-	9 szt.	-	0 szt.	-	
Wskaźnik rezultatu W.1.3 (1)	R.41PR Łączenie obszarów wiejskich w Europie: odsetek ludności wiejskiej	0 os.	-	0 os.	-	2400 os.	-	2400 os.	-	2400 os.	-	2400 os.	-	

	korzystającej z lepszego dostępu do usług i infrastruktury dzięki wsparciu z WPR		X		X		X		X		X		X	
Wskaźnik rezultatu W.2.1	R.42PR Promowanie włączenia społecznego: liczba osób objętych wspieranymi projektami włączenia społecznego	0 os.	-	0 os.	-	0 os.	-	120 os.	-	120 os.	-	120 os.	-	
Wskaźnik rezultatu W.2.2	R.42PR Promowanie włączenia społecznego: liczba osób objętych wspieranymi projektami włączenia społecznego	0 os.	-	0 os.	-	0 os.	-	50 os.	-	50 os.	-	50 os.	-	
Wskaźnik rezultatu W.3.1	RCR77 – liczba osób odwiedzających obiekty kulturalne i turystyczne objęte wsparciem	0 os.	-	0 os.	-	0 os.	-	0 os.	-	2000 os.	-	2000 os.	-	
Wskaźnik rezultatu W.4.1 (1)	FEW41-R1 Liczba gmin, które zostały objęte inicjatywą w zakresie aktywizacji społeczności na rzecz rozwoju lokalnego	0 szt.	-	0 szt.	-	0 szt.	-	0 szt.	-	0 szt.	-	9 szt.	-	FEW

Budżet LSR

PLANOWANA WYSOKOŚĆ ŚRODKÓW NA WDRAŻANIE LSR I ZARZĄDZANIE LSR				
Zakres wsparcia	Program/Fundusz			Środki ogółem (EUR)
	PS WPR	EFRR*	EFSA*	
Wdrażanie LSR (art. 34 ust. 1 lit. b rozporządzenia nr 2021/1060)	2 250 000,00	577 000,00	865 000,00	3 692 000,00
Zarządzanie LSR (art. 34 ust. 1 lit. c rozporządzenia nr 2021/1060)	512 500,00	131 440,60	197 047,00	840 987,60
Razem	2 762 500,00	708 440,60	1 062 047,00	4 532 987,60
<p>* Wysokość środków danego funduszu na RLKS dostępnych dla LGD w danym województwie będzie wyższa o wartość wkładu krajowego, którego procentowy udział w tej kwocie jest określony dla danego FEW.</p> <p>** W wierszu odpowiadającym danemu EFSI, z którego LSR nie będzie finansowana, należy wstawić wartość „0”.</p>				

Plan wykorzystania budżetu LSR

fundusz	środki zakontraktowane [w Euro] do:													
	31.12.2024		31.12.2025		30.06.2026		31.12.2026		31.12.2027		31.12.2028		31.12.2029	
	kwota ogółem [UE + krajowe]	% wykorzystania budżetu LSR	kwota ogółem [UE + krajowe]	% wykorzystania budżetu LSR	kwota ogółem [UE + krajowe]	% wykorzystania budżetu LSR	kwota ogółem [UE + krajowe]	% wykorzystania budżetu LSR	kwota ogółem [UE + krajowe]	% wykorzystania budżetu LSR	kwota ogółem [UE + krajowe]	% wykorzystania budżetu LSR	kwota ogółem [UE + krajowe]	% wykorzystania budżetu LSR
EFROW	0	0	0	0	900 000,00	40	0	40	900 000,00	80	450 000,00	100	0	100
EFS+	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	865 000,00	100	0	100
EFRR	0	0	0	0	0	0	0	0	577 000,00	100	0	100	0	100
RAZEM	0		0		900 000,00		0		1 477 000,00		1 315 000,00		0	100

